

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Güç Dengelerindeki Değişimin Uluslararası Sistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi: ABD ve Çin Rekabeti Üzerine Bir Analiz

The Transforming Effect of Change in the Balance of Power on the International System: An Analysis on the US-China Competition

**Seda Gözde Tokath
&
Sinem Kocamaz**

India and Iran Relations under the Shadow of Global Politics: A Brief Historical Overview

Küresel Siyasetin Gölgesinde Hindistan ve İran İlişkileri: Kısa Tarihsel Bir Bakış

Mukhtar Ahmad Bhat

Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi ve Şili'deki Mapuçe Çatışması

The Mapuche Conflict in Chile within the Framework of Basic Human Needs Theory

**Sedat Taşkiran
&
Sezai Özçelik**

Hindistan'da Hindutva Söylemi'nin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Emergence and Evolution of the Hindutva Discourse in India

Mehmet Erkan Kulhoğlu

Editörler Kurulu / Editorial Board

Baş Editör / Editor-in-Chief

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Özgür Tüfekçi

Genel Koordinatör / General Coordinator

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Alper Tolga Bulut

Yönetici Editörler / Managing Editors

- Arş. Gör. / Research Assist. Hülya Kınık
- Arş. Gör. / Research Assist. Göktuğ Kıprızlı
- Arş. Gör. / Research Assist. Fevzi Kırbaoğlu

Kitap İnceleme Editörleri / Book Review Editors

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Bülent Şener (*Türkçe Kitap / Books in Turkish*)
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Murat Ülgül (*İngilizce Kitap / Books in English*)

Alan Editörleri / Section Editors

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Fatma Akkan Güngör
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Yılmaz Bayram
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ayça Eminoğlu
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Vahit Güntay
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Erol Kalkan
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. İsmail Köse

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

- Prof. Dr. Mohammad Arafat – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Shane Brennan – American University in Dubai, UAE
- Dr. Alessia Chiriatti – University for Foreigners of Perugia, Italy
- Prof. Dr. Murat Çemrek – Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Rahman Dağ – Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Federico Donelli – University of Genoa, Italy
- Prof. Dr. Süleyman Erkan – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Monique Sochaczewski Goldfeld – Escola de Comando e Estado-Maior do Exército, Brazil
- Dr. Ayla Göl – York St John University, UK
- Prof. Dr. Emre İşeri – Yaşar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Gökhan Koçer – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. SungYong Lee – University of Otago, New Zeland
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ali Onur Özçelik – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Alp Özerdem – George Mason University, USA
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Kaan Renda – Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Paul Richardson – University of Birmingham, UK
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Didem İkinci Sarier – Çankaya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hüsrev Tabak – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Coşkun Topal – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye

Novus Orbis
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi
Journal of Politics and International Relations

ISSN: 2687-220X

Cilt 3 | Sayı 2 | 2021
Volume 3 | Number 2 | 2021

İçindekiler / Table of Contents

Araştırma Makaleleri / Research Articles

105

**Güç Dengelerindeki Değişimin Uluslararası Sistem Üzerindeki
Dönüştürücü Etkisi:
ABD ve Çin Rekabeti Üzerine Bir Analiz**

The Transforming Effect of Change in the Balance of Power on the International System:

An Analysis on the US-China Competition

Seda Gözde Tokath & Sinem Kocamaz

143

**India and Iran Relations under the Shadow of Global Politics:
A Brief Historical Overview**

*Küresel Siyasetin Gölgesinde Hindistan ve İran İlişkileri:
Kısa Tarihsel Bir Bakış*

Mukhtar Ahmad BHAT

165

Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi ve Şili'deki Mapuçe Çatışması

The Mapuche Conflict in Chile within the Framework of Basic Human Needs Theory

Sedat Taşkiran & Sezai Özçelik

200

Hindistan'da Hindutva Söylemi'nin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Emergence and Evolution of the Hindutva Discourse in India

Mehmet Erkan KILLIOĞLU

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**GÜÇ DENGELERİNDEKİ DEĞİŞİMİN
ULUSLARARASI SİSTEM ÜZERİNDEKİ
DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİSİ: ABD VE ÇİN
REKABETİ ÜZERİNE BİR ANALİZ**

Seda Gözde TOKATLI*
Sinem KOCAMAZ**

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 31.05.2021
Düzeltilme Tarihi // Revised: 26.08.2021
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 13.09.2021

Öz

Soğuk Savaş sonrası dönemde iki kutuplu sistemin sona ermesi ve uluslararası sistemin yapısında meydana gelen güç değişimiyle beraber yeni aktörler ve yeni tehditler ortaya çıkmıştır. Sistemde tek kutuplu yapıdan çok kutuplu yapıya doğru geçiş yaşanırken, ekonomide neoliberal ideoloji belirleyici olmuş, güvenlik alanında ise Batı ittifakı örgütleri tarafından belirlenen normatif çerçevede sistem yeniden inşa edilmiştir. Büyük durgunluk olarak adlandırılan 2008 küresel ekonomik krizi aktörler arasındaki güç dağılımında meydana gelen değişim ve sistemin aksaklıklarını göz önüne çıkarmıştır. Bu bağlamda Çin, ABD'nin karşısındaki yeni rakip güç olarak ortaya çıkmış ve bu yükselişin uluslararası sistemde bir değişime neden olup olamayacağı sorgulanmaya başlanmıştır. Çin, ABD'ye rakip güç olarak konumlanıp sistem içerisinde önemli bir aktör haline gelirken ABD'den farklı yöntemler kullanmaktadır. Çin, Şangay İşbirliği Örgütü, ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) örgütü gibi bölgesel örgütler çerçevesinde etkinliğini artırırken, Kuşak ve Yol Projesi gibi projelerle pek çok ülkeyi finanse etmekte, yaptığı ikili ve çok taraflı

* Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0002-1880-1338, Sorumlu Yazar, sedagozde@hotmail.com

** Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0002-1810-7637, sinem.kocamaz@ege.edu.tr

serbest ticaret antlaşmalarıyla bölgesel işbirliği ağını genişletmektedir. Bu makalenin amacı, ABD ve Çin rekabeti çerçevesinde uluslararası sistem içerisinde yaşanan değişimi ele almaktır. Bu çerçevede Çin'in başarısını sınırlandıran siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel faktörler neorealist kuram çerçevesinde ele alınacaktır. Çalışmada metodolojik çoğulculuk ve tarihsel karşılaştırmalı araştırma yöntemleri kullanılarak nitel bir çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çin, ABD, Neorealist Teori, Uluslararası Sistem, Güç Dengesi

The Transforming Effect of Change in the Balance of Power on the International System: An Analysis on the US-China Competition

Abstract

New actors and new threats emerged with the end of the bipolar system and the power change in the structure of the international system in the post-Cold War period. While there was a transition from a unipolar structure to a multipolar structure in the system, neoliberal ideology played a decisive role in economy, and the system in the field of security was rebuilt in the normative framework determined by the Western alliance organizations. The 2008 global economic crisis, which is called the Great Recession, revealed the change in the power distribution among the actors as well as the disruptions of the system. In this context, China emerged as a new rival power against the USA, and it started to be questioned whether this rise could cause a change in the international system. China uses different methods from the USA as it positions itself as a rival power to the USA and becomes an important actor in the system. While China increases its effectiveness within the framework of regional organizations such as the Shanghai Cooperation Organization and ASEAN (The Association of Southeast Asian Nations), it finances many countries with projects such as the Belt and Road Initiative and expands its regional cooperation network with bilateral and multilateral free trade agreements. The aim of this article is to address the change in the international system within the framework of the US-China competition. In this regard, the political, military, economic, and cultural factors that limit China's success will be discussed within the framework of the neorealist theory. This is a qualitative study involving methodological pluralism and historical comparative research methods.

Keywords: China, America, Neorealist Theory, International System, Balance of Power

Giriş

2008 küresel krizi uluslararası sistemde yaşanan değişiklikler açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Soğuk Savaş dönemi sonrasında neoliberal kurallar üzerine normatif ilkelerle inşa edilmiş olan sistem, bu kriz ile önemli bir darbe almış, ABD ve Batı ittifakı ekonomik güçleri, üretim kapasiteleri ve rekabetçilikleri konusunda ciddi bir düşüş yaşamıştır. Çin ise bu krizden göreceli olarak daha az etkilenmiş ve bu dönüm noktasından sonra sistem içerisindeki ekonomik ağırlığını hızla arttırmıştır. Bununla birlikte bu krizin sadece bir çoğaltıcı etki yarattığını, Çin'in ekonomik performansı arkasında Deng Xiaoping döneminden beri izlenen ve Pekin Konsensüs olarak bilinen Çin modelinin ve ekonomi politikalarının olduğunu belirtmek gerekir. Ekonominin yönetilmesi konusunda başlayan güçlükler peşi sıra gelen Arap Baharı, Suriye iç savaşı, mülteci sorunu gibi küresel sorunlarla pekişmiştir. ABD'nin bölgeler üzerindeki kontrolünde yaşanan zafiyetler ve sorunların etkisiyle yükselen aşırı sağ partiler, Batı ittifakını etkisi altına almaya başlamıştır. Artan popülizm, yeni korumacı ekonomik vizyon, tek taraflı ve yabancı düşmanı politikalar, ABD'nin uluslararası kamuoyu önündeki prestijini zedelerken Çin'in uyguladığı bölgeselleşme politikaları, uluslararası örgütler üzerindeki artan etkisi, dev ekonomik projeleri, çektiği yabancı yatırımlar, teknoloji konusundaki üstünlüğü ve rekabetçiliği, Batı ittifakını günden güne zorlamaya başlamış en nihayetinde Çin, NATO 2030 raporunda sistemik rakip olarak da kabul edilmiştir. Meydana gelen bu gelişmeler ve dönüşüm neorealist teoriye göre Çin'in sistemi dönüştürme yönündeki çabalarıdır. Çalışma, bu temel argüman çerçevesinde ilk bölümde ABD'nin Soğuk Savaş sonrası dönemde sistemin inşa edilmesindeki rolünü ele almış daha sonra ABD'nin gücündeki göreceli düşüşün nedenlerine odaklanmıştır. Daha sonra Çin'in Hu Jintao ve Xi Jinping dönemlerinin dış politika doktrini olan Barış İçinde Bir Arada Yaşama ve Çin Rüyası çerçevesinde şekillenen Çin politikalarına yer verilmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde iki büyük güç olan ABD ve Çin'in izledikleri politikalar genel bir çerçevede değerlendirildikten sonra neorealist teorinin sistem üzerindeki dönüşüm konusundaki argümanları değerlendirilmiştir. Realist teorinin farklı perspektiflerine sahip olan hegemonik istikrar teorisi, saldırgan realizm, Robert Gilpin'in ekonomi üzerine odaklanan argümanları ve Tukidides tuzağı kavramından yararlanılarak Çin'in hangi açıdan rakip bir güç olabileceği ve sahip olduğu gücün sistem üzerindeki etkisi

analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ana sorunu olan Çin'in artan ekonomik gücünün sistem üzerinde dönüşüm yaratacağı argümanı bu çerçevede incelenmiştir.

1) Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Yeni Dünya Düzeni ve ABD'nin Değişen Rolü

Soğuk Savaş sonrası dönemde, devletlerarası ilişkiler yeni kavram ve olgular üzerinden incelenmeye başlanmıştır. İki kutuplu yapının sona ermesi ile beraber devletler müttefiklerini yeniden tanımlayarak rekabet alanlarını gözden geçirmeye başlamıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD sahip olduğu siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel gücü ile Yeni Dünya Düzeni'nin en güçlü aktörü haline gelmiştir. Savaş sonrası döneminde iki kutuplu yapının sona ermesi ile oluşan bu güç boşluğu ABD tarafından ikame edilmiş olup, yeni bir dönemin temelleri atılmıştır (Fukuyama, 2003, p. 22).

20. yüzyılda ABD, uluslararası sistemi yönlendiren ve şekillendiren bir devlet olmuştur. ABD, uluslararası sistem üzerindeki hâkimiyetini, piyasalar üzerindeki hareket serbestîsini ve uluslararası kurumlar üzerinde sahip olduğu söz hakkını kendi kuralları çerçevesinde çizerek yeni bir dünya düzeni yaratılmasını sağlamıştır. Samuel Huntington'ın **Medeniyetler Çatışması** adlı eserinde Soğuk Savaş sonrası dönemi **tek-çok kutupluluk** en kaba tabiriyle "birçok güç ve tek bir süper güç" şeklinde tasvir edilmiştir (Huntington, 1999, p. 43).

Soğuk Savaş sonrası dönemde, uluslararası yapıdaki lider rolünü sürdüren ABD, güçlü askerî/ekonomik yapısı, uluslararası kuruluşlar üzerindeki etkin rolü ve başarılı sivil toplum faaliyetleri ile karşılaştığı iç ve dış sorunların üstesinden gelmeyi başarmıştır. ABD kurumlar aracılığıyla normatif bir düzen inşa etmiş, diğer aktörlerin rızasını kazanarak sistemin devamlılığını sağlamıştır. Soğuk Savaş sonrasındaki tek kutuplu yapı içerisinde gücü elinde bulunduran ABD, yönetimi "Washington Konsensüsü" çerçevesinde yeni ekonomik politikalar ile uluslararası ekonomi üzerinde belirleyici güç olmaya devam etmiştir. Bu dönemde, ABD dış politikasında büyük öneme sahip evrensel değerleri (demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü) diğer ülkelere yayma amacı başarılı bir şekilde yürütülmüştür. ABD'nin hegemon olmasında önemli rol oynayan rıza ile yönetim anlayışı yumuşak güç politikasının önemli bir parçası haline gelmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde yeni düzende artan çok yönlü bağımlılık ilişkisi,

dayanışma, işbirliği modelleri ve yükselmekte olan potansiyel güçler çok kutuplu yapıya doğru olan eğilimi ön plana çıkarmaktadır. Bu yeni liberal düzen içerisinde serbest piyasa ekonomisi siyasi kurumlar ile bütünleştirilmiş, insan hakları söylemleri güçlendirilmiş ve sivil toplum faaliyetleri desteklenerek adalet kavramının önemi daha çok vurgulanmıştır.

Yeni Dünya Düzeni'ndeki uluslararası yapı çok merkezli, çıkarlara göre değişebilen, farklı gruplaşmalara dayalı ve geleceği belirsiz bir dünya düzenini ortaya çıkarmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde tehdit ve güvenlik kavramı tamamen değişmiş, dünya politikasında yaşanan siyasi ve ekonomik gelişmeler, uluslararası kavramların yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Barışın tehdit kaynakları artık uluslararası çatışmalar değil, ulusların kontrol edemedikleri veya tam anlamıyla kaynağının nerden geldiğini tespit edemedikleri diğer tehditler olmaya başlamıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde değişen tehdit algısı, devlet dışı örgütlerin sistem içerisindeki artan rolleri ve yükselen güçlerin sistem üzerinde artan etkileri devletlerin ulusal stratejilerini yeniden belirlemesine, güç dengelerinin yeniden kurulmasına ve ulusal çıkarların yeniden tanımlanmasına yol açmıştır.

Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerikan dış politikasının uluslararası hukuka uygun politika ve kararlar çerçevesinde şekillendirilmesi ABD yönetiminin eylemlerinin meşrulaştırılmasında büyük rol oynamıştır. ABD'nin çıkarlarının tüm insanlığın çıkarlarıymış gibi gösterilmesi, ABD'nin dış politika amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen bir gelişme, Amerikan çıkarlarını doğrudan ilgilendirmese bile, ABD'nin sorunlara kayıtsız kalması mümkün olmamıştır (Arı ve Özpırınç, 2011, p. 24). ABD yönetimine gelen her başkan kendi ulusal, ekonomik ve politik stratejilerini tanımlamış ve bu doğrultuda yeni kararlar almaya özen göstermiştir.

George H. W. Bush, siyasi özgürlük, insan hakları, demokratik kurumların ve hukukun üstünlüğünün geçerli olacağı ve bölgesel çatışmaların diplomatik yollardan çözümleneceği istikrarlı ve güvenli bir dünya düzeninin kurulacağını düşünmüştür (Gözen, 1997, p. 75). Bu dönemde ABD yönetimi, uluslararası örgütler vasıtasıyla bölgesel ve uluslararası istikrarın sağlanması yönünde önemli katkılar sağlarken, kendi ekonomik, politik ve kültürel çıkarlarını da bölgeler üzerinden devam ettirmiştir. George H. W. Bush

dönemi sona ererken, 1992 yılında Paul Wolfowitz tarafından kaleme alınan **Savunma Planlama Kılavuzu** adlı Pentagon raporunda, ABD'nin tek süper güç kalma kararlılığı ve potansiyel süper güçlerinin önünün kesilmesi gereği vurgulanmıştır (Layne, 1993, pp. 5-51). Başkan Bush yönetimi, ulusal çıkarlar ile uluslararası çıkarlar arasındaki dengeyi her iki tarafın avantajına uygun bir şekilde devam ettirmiştir.

Clinton yönetimi, Soğuk Savaş sonrası dönemde uzun vadede oluşabilecek potansiyel bir rakip gücün oluşumunu engellemek amacıyla diğer devletlere karşı adil, uzlaşmacı ve çok taraflı bir politika izlemiştir. Bill Clinton yönetimi çok taraflılık ilkesi çerçevesinde uluslararası kuruluşlar ile işbirliğinin önemini vurgulamış ve bu dönem küreselleşmenin altın dönemi olmuştur. ABD yönetimi küresel düzendeki liderlik pozisyonunu Clinton döneminde yürütülen akıllı güç politikaları ile inşa etmiştir. Clinton yönetiminin ulusal ve uluslararası güvenliği güçlendirmek için yürüttüğü operasyonlar ve bu dönemde insan hakları kavramına yapılan vurgu barışçıl dış politika anlayışının ön plana çıktığını göstermiştir. ABD dış politikasında yumuşak güç kavramı, Bill Clinton döneminde ön plana çıkmıştır (Nye, 2005, pp. 14-23). Clinton'ın, ulusal stratejilerinde demokrasi, insan hakları, işbirliği ve küresel ekonomi kavramlarına yaptığı vurgu ABD'nin değerler ve kurumlar üzerinden güç kazanması açısından önemli olmuştur. Bununla birlikte Clinton döneminde çok taraflılık, küreselleşme, yumuşak güç gibi kavramlar çerçevesinde şekillenen ABD dış politikası, George W. Bush döneminde bir kez daha değişmiştir. Sivil toplumun, insan haklarının, ekonomi politikalarının ön plana çıktığı dönemin yerini güvenlikleştirme politikaları almıştır.

George W. Bush Dönemi dış politikasını etkileyen en önemli gelişme, 11 Eylül 2001 Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan terörist saldırılardır. ABD, 11 Eylül saldırıları sonucunda askeri gücünü ön plana çıkarmış, **önleyici savaş** doktrini ABD dış politikasının öne çıkan unsurları haline gelmiştir.

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'nin aldığı tek taraflı askerî müdahale kararları meşruiyetinin sorgulanmasına, tek kutuplu yapıdaki hâkim gücünün zayıflamasına yol açmış beraberinde çok kutuplu yapıya doğru geçişi hızlandırmıştır. ABD'nin Afganistan ve Irak işgali sonrasında hedeflerine ulaşamaması hem uluslararası imajını zedelemiş hem de iç politikada ABD'yi zora düşürmüştür. ABD'nin özellikle 9/11 sonrasında, devlet ve güç dengesi politikalarına yaptığı vurgu

liberal kurumsalcı politikalar karşısında realist politikalarının daha fazla önem kazandığını göstermektedir.

ABD'nin, 11 Eylül sonrasında yaşadığı askeri ve siyasi güç kaybı, Obama döneminde, 2008 yılında yaşanan küresel kriz ile birlikte daha çok etkisini göstermeye başlamıştır. 2008 ekonomik krizi ve sonrasında ABD'de yaşanan ekonomik durgunluk uluslararası sistem içerisinde ABD'nin gücünün yeniden sorgulanmasına yol açmıştır. Obama yönetimi akıllı güç politikaları güçlü bir askeri yapıya olan ihtiyacın önemini vurgularken, aynı zamanda Amerika'nın nüfuzunu yaymak ve ABD girişimlerine meşruiyet kazandırmak için ittifaklara, ortaklıklara ve kurumlara büyük yatırımlar yapmayı tercih etmiştir (Nye, 2009). Obama, Irak ve Afganistan operasyonlarını sonlandırma konusunda verdiği kararlar Bush yönetiminden farklı bir Ortadoğu politikası izlemiştir. Bu çerçevede Obama, ABD'nin azalan prestijini düzeltmeye çalışmıştır. Başkan Obama diplomasiyi dış politikanın esas aracı olarak kabul ederek, uluslararası örgüt ve normlar aracılığıyla ortak çıkar ve fayda temelli bir dış politika yürüteceğini belirtmiştir. Obama yönetimi ile yeniden dengeleme politikalarına öncelik veren ABD yönetimi, Asya-Pasifik bölgesine yoğunlaşarak yeni bir bölgesel strateji benimsemiştir. ABD'nin bu dönemde **yeniden dengeleme** olarak adlandırılan Asya-Pasifik politikası, bu bölgedeki Amerikan ulusal çıkarlarının Washington'dan yönlendirilen pasif bir liderliğe terk edilemeyeceği yönündedir. Bu çerçevede yükselen Çin tehdidine karşı bölgede aktif bir Amerikan katılım ve rehberliğinin gerekliliği temeline dayanmaktadır. (Yılmaz, 2016, p. 24). Başkan Obama, yaptığı son açıklamasında Asya kıtasının ABD ulusal güvenliği için önemli olduğunun sinyallerini vermiştir (Oğuzlu, 2012, p. 16).

Başkan Obama, “Asya’dan Afrika’ya, Amerika’dan Ortadoğu’ya demokrasiyi destekleyeceğiz, çünkü çıkarlarımız ve vicdanımız bizi özgürlük hasreti çekenler adına hareket etmeye zorlamaktadır” ifadelerini kullanmıştır (The White House, 2013). Obama dönemi, 2008 küresel krizinin yaşandığı, bu kriz nedeniyle ABD ekonomisi ve AB ekonomilerinin önemli zorluklar yaşadığı ve ABD'nin sistemin lider gücü olmasını sağlayan ekonomik gücün aşındığı bir dönem olmuştur. 2008 küresel krizi, Batı ittifakının ekonomik gücünü azaltırken Çin Rusya ve gelişmekte olan ülkeler bu krizi daha iyi atlattıkları bu noktada Çin'in ABD'ye rakip güç olarak ortaya çıkmasının önü

açılmıştır. Obama döneminde başlayan güçte aşınma Trump döneminde artarak devam etmiştir.

Barack Obama seçim döneminde dile getirdiği **Dönüşüm** sloganı ile çok taraflı ve işbirlikçi yaklaşımı desteklerken, Donald Trump dönemi ile **Önce Amerika** sloganı savunulmuş, tek taraflı, korumacı ve uluslararası işbirliğinden uzak politikalar ön plana çıkarılmıştır. Obama dönemi ile ulusal boyutta yaşanan güven boşluğu, Trump dönemi ile uluslararası boyuta taşınmıştır. ABD'nin Trump yönetimi ile ön plana çıkan **Önce Amerika** sloganı küresel yönetim konusundaki izolasyonist duruşunun sebebini açıklarken, ABD'nin küresel yönetim konusundaki rolü ile ilgili soruları da beraberinde getirmiştir. Trump yönetiminin tek taraflı yönetim anlayışı ve ulusal çıkar kavramlarını ön plana çıkaran politikaları Amerika'nın değerler bütününe de büyük zarar vermiştir. Örneğin, Trump'ın 2018 yılında G-7 Zirvesi'ni erken terk etmesi, Paris İklim Sözleşmesi'nden çekilmesi, Brexit sürecini desteklemesi, AB bütünleşmesi konusunda sergilediği olumsuz yaklaşım ve Rusya'ya karşı izlediği ılımlı politikalarda görüldüğü üzere öngörülemeyen politikalara yönelmesi de ittifak içerisindeki güven duygusunu zorlamaktadır (Kocamaz, 2020).

Donald Trump öncesinde küreselleşme tezini daha yüksek sesle savunan, liberal bir profil çizen ABD, Donald Trump'ın yönetime gelmesi ile birlikte izolasyonist ve korumacı bir profile bürünmüştür (Küntay, 2019, p. 182). ABD'nin yaşadığı güç kaybı Trump yönetimiyle birlikte normatif değerler bütününe de olumsuz yönde zarar vermeye başlamıştır. 2020 yılında düzenlenen 56. Münih konferansında hazırlanan rapor, Batılı ülkelerin değerleri ve stratejik yönelimleri konusunda bir belirsizlik içinde olmasından dolayı **Batsızlık** başlığı altında tanımlanmıştır. (Munich Security Report, 2020). Trump yönetiminin iç ve dış politikasında aldığı saldırgan ve çıkar odaklı kararlar çok taraflılığa zarar vermiş, müttefiklik anlayışında da hasarlar yaratmıştır. Trump yönetiminin Amerikan çıkarlarını öncülleyen ayrılıkçı/dışlayıcı tavırları popülist söylemlerin artmasını ve kutuplaşmanın daha belirgin olmasını beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, transatlantik ilişkilerde yaşanan gerileme ortak çözümler bulmayı zorlaştırmış, ulusal ve uluslararası alanda oluşan güven boşluğu, ABD yönetiminin meşruluğunun sorgulanmasına yol açmıştır.

ABD'nin Trump döneminde izlediği çok taraflılıktan uzak dış politikası ortak sorunlar karşısında çözüm kapasitesi ve çatışma yönetimi konusunda yetersiz kalmıştır. Bununla birlikte, ortak tehditler karşısında müttefiklerini yeteri kadar desteklememesi, müttefikleriyle yaşadığı anlaşmazlıklar, ekonomide yaşanan zorluklar ve sistem üzerindeki etkisinin azalması, liberal değerleri arka planda tutan çıkar politikaları ve artan popülist söylemler diğer ülkelerin hareket alanını genişlemesine yol açmıştır.

2) Çin Rüyasına Doğru

Çin, uzun yıllardır izlediği ekonomik politikalarının başarılı sonuçları ve bölgesel projeler aracılığıyla bölgeler üzerinde artan hâkimiyeti ile giderek daha etkin bir küresel aktör haline gelmektedir. Örneğin, Çin Cumhurbaşkanı 2013 yılında yaptığı konuşmasında kazan-kazan ilişkisine dayalı, bölge ülkelerini ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Şangay İşbirliği Örgütü'nü ticari bağlarla bir araya getirmek suretiyle ilişkileri geliştirecek ipek yolu ekonomik kuşağının oluşturulmasının öneminden açıkça söz etmiştir (Çin Dış İşleri Bakanlığı, 2013). Bu proje ile hem ekonomik ilişkilerin hem de siyasi bağların geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Filiz, 2020, p. 122).

Çin, **Kuşak ve Yol Projesi** ile komşu bölgeler ile ilişkilerini güçlendirmektedir. Çin'in çok taraflı kurumlar aracılığıyla yürüttüğü Batı ittifakını dengelemeye yönelik girişimleri ve kurumlar üzerinde artan diplomatik gücü, karar alma mekanizmalarında daha aktif rol oynamasını sağlamaktadır. Örneğin, bir ülkenin Çin'le ticari ilişkileri ve Çin ile ticaretinin önemi, BM Genel Kurulu'nda kullandığı oyları etkilemekte ve ülkenin Çin'in ile paralel oy kullanmasına neden olmaktadır (Struver, 2014, pp. 1-22). Çin'in BM kurulunda sunduğu önerilerin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkeler üzerinde olumlu etki bırakmakta ve ortak sorunlar karşısında izlediği tutum, ekonomik gücün politik güce dönüşmesini sağlamaktadır. Çin'in, uluslararası kurumlara aktif katılımı, finansal gücü ve **akıllı güç** politikaları çerçevesinde hareket etmesi, yükselen güçler arasında ayrıcalıklı bir yer edinmesini sağlamıştır (Tüter, 2018, p. 378).

Çin yönetimi uluslararası yapı içerisinde farklı teori ve politikalardan esinlenerek yeni bir yönetim anlayışı benimsemiştir. Çin'in **Barışçıl Yükseliş** fikri temel olarak; Çin'in yükselen bir güç olduğunu ancak, diğer güçlerin geçmişte yaptığı gibi güç veya malzeme tedariki yoluyla yükselmeyeceğini, aksine, **yeni bir dünya düzeni** yaratmak

yerine, uluslararası normlar ve statüko içerisinde yükselişini ifade eder (Pekcan, 2010, p. 1140).

Çin Halk Cumhuriyeti eski Başbakanı (2003-2013) Wen Jiabao'ya göre, **Barışçıl Yükseliş** tezi bazı temel dinamiklere dayanmaktadır. Buna göre, Çin'in kalkınması dünya barışına hizmet etmeli, kalkınma barışçıl araçlarla sağlanmalı, gelişme Çin'in kendi öz kaynakları ve pazarı üzerine olmalı, ekonomik refahın sağlanması için uzun süreli sıkı çalışma sağlanmalı ve son tahlilde Çin'in kalkınması, Çin'in dünyada bir hegemonya kurmasına yol açmamalı ve hiçbir ülkeyi tehlikeye sokmamalıdır (Xia, 2011).

Çin yönetimi, saldırgan politikalar yerine savunmacı politikalara öncelik veren, kazan-kazan prensibi altında karşılıklı fayda sağlamayı hedefleyen ve rekabet yerine uluslararası işbirliğini teşvik eden politikalara yöneldiği izlenimini vermektedir. Çin'in **Barışçıl Yükseliş** söylemi, tarihsel süreçteki birçok yükselen ve mevcut sisteme meydan okuyan güçten farklı olarak, Çin'in, bambaşka bir yol izlediği ve küresel düzene tehdit oluşturmaksızın sisteme entegre olma amacı güttüğü şeklinde yorumlanmaktadır (Alperen ve Günay, 2014, p. 4). **Barışçıl Yükseliş** stratejisi, Çin'in yükselen bir güç olduğunu ancak diğer güçlerin geçmişte yaptığı gibi yeni bir dünya düzeni yaratarak değil uluslararası normlar ve statüko içerisinde yükselmeye devam etmesi olarak ifade edilmektedir. (Pekcan, 2010, p. 1140). Çin'in **Barışçıl Yükseliş** tezi statükocu güç olma gibi nihai çatışmayı öngörmeyen iddialarına karşı, devletlerin ilerideki niyetlerinin mevcut davranışlarına bağlı kalarak tahmin edilemeyeceğini öne süren John Mearsheimer, Çin'in yükselişini Amerikan hegemonyasına tehdit olarak değerlendirmektedir (Mearsheimer, 2010, pp. 383-385). Çin'in sistemle uyumlu politikalarına devam edip etmeyeceği veya bu stratejinin ne kadar süreceği henüz netlik kazanmamıştır. Çin'in **Barışçıl Yükseliş** strateji ilk aşamada yumuşak güç dengesi ile şekillenmektedir ancak gelecek için politikaların daha rekabetçi hale geleceği düşünülmektedir. Çin'in gelişen ekonomisi sonucunda artan kurumsallaşma/bölgeselleşme çalışmaları ve devam eden dış yardımları sistem içerisindeki etki alanının genişlemesine ve Çin'in yükselişinin diğer devletler tarafından bir tehdit olarak algılanmasına yol açmaktadır. Hu yönetimi, 2004 yılında artan Çin tehdit algısı karşısında **Barışçıl Yükseliş** söylemini **Barışçıl Kalkınma** ifadesiyle değiştirmiştir. Pekin yönetimi tarafından 2005-2011 yılları arasında yayınlanan dış politika beyaz kitaplarında barışçıl kalkınmaya yönelik bağlılık bildirilmiştir (Zhang, 2015, p. 8).

Çin dış politikası, Deng Xiaoping dönemine kadar düşük bir profil izlerken, Hu Jintao ve Xi Jinping yönetimleri küresel düzen içerisinde kurallarının yeniden tanımlanmasında etkili bir rol oynamıştır. Hu yönetiminin **Ahenkli Dünya** ve Xi yönetiminin **Çin Rüyası** kavramları Çin'in barışçıl gelişim stratejisine büyük oranda katkı sağlamıştır. Hu yönetimi, **Ahenkli Dünya** prensibi altında tüm ülkelerin açık, adil ve kapsayıcı olması gerektiğine vurgu yaparken, farklı medeniyetlerin sistem içerisinde uyumlu bir şekilde yaşaması gerektiğini ifade etmektedir. Hu yönetiminin uyumlu dünya politikası uluslararası istikrar ve barış ortamına zemin hazırlarken, devletlerarasındaki eşitsizliklerin önüne geçilmesinde veya yeni oluşabilecek sorunların çözülmesinde de büyük rol oynamıştır. Çin yönetimi, **Ahenkli Dünya** kavramı devletlerarasında eşitlik, barış, karşılıklı uyum ve işbirliğine dayalı bir ortak refaha ulaşmayı hedeflemekte, ulusal kimlik temelinde ise Çin'e karşı oluşan tehdit algısının kırılmasında ise bir araç olarak kullanmaktadır.

Çin Rüyası kavramı ise 2012 yılında ilk defa Xi Jinping yönetimi tarafından kullanılmıştır. **Çin Rüyası** doktrini ilk olarak ekonomik refah ve ülke içi istikrarın sağlanması amacı taşırken, ulusal prestiji arttırarak aynı zamanda güçlü bir ulus devlet statüsüne kavuşmayı hedeflemektedir. Xi Jinping'in **Çin Rüyası**, "zengin, güçlü, demokratik ve ahenkli sosyalist modern bir ulusun inşasının tamamlanması hedefi" olup Çin'in 100'üncü kuruluş yıl dönümü olan 2049 yılına kadar hayata geçirilmesi hedeflenmektedir (Heath, 2016, p. 3).

Batı ittifakı tarafından **Çin Tehdidi**, ilk olarak 1990'ların başında, Güney Kore, Japonya ve ABD tarafından dile getirilmiştir. Çin tehdidi, Abramo Fimo Kenneth Organski'nin güç geçişi kuramı ile açıklanmaktadır. Güç geçişi kuramına göre, büyük güçler arasında kapasitelerin birbirine yaklaştığı ve güç geçişi görüldüğü zamanlarda çatışma çıkma olasılığı artmaktadır (Organski, 1968). Bu kurama göre, statükodan memnun olmayan yükselen bir güç, ya bölgedeki hegemon güçle eşit bir konum ister ya da sistemin kurum ve kurallarını yeniden şekillendirmek için güç kullanır (Taylor, 2010, p. 505). Batı ittifakı tarafından Çin'in yükselişinin bir tehdit olarak görülmesi dışlayıcı söylem ve pratiklerin oluşturulmasına ve zamanla biz ve ötekiler ayrımının yaratılmasına da öncülük etmektedir.

Çin, hızla büyüyen piyasa ekonomisi, nüfusu ve askerî gücü ile küresel güç mücadelesinde önemli bir ülke olmaktadır. Bununla birlikte, Çin yönetiminin ABD ve AB ülkelerinin aksine gelişmekte olan ülkelere ön koşul talep etmeden yaptığı yardımları, demokrasi ve insan hakları gibi konuların her ülkenin kendi iç politika konusu olduğunu belirten yaklaşımı ve

yabancı yatırımlar aracılığıyla sağladığı teknoloji transferi geliştirmekte olan ülkeler için bir fırsat niteliği oluşturmaktadır. Örneğin, Çin Devlet Başkanı Hu Jintao (2002-2012), 2007 yılındaki Afrika ziyareti sonrasında iki ülke arasındaki gümrük vergilerinin kaldırılması, Çinli şirketlerin Afrika'ya yatırım yapmalarını teşvik etmek amacıyla 5 milyar dolarlık Kalkınma Fonu'nun oluşturulması, borçların iptali gibi birçok konuda Afrika ülkeleri ile anlaşma sağlamıştır (Tepebaş, 2010, p. 111). Çin'in geliştirmekte olan ülkelere kalkınma amaçlı sağladığı destek aynı zamanda bu ülkelerin finans ve işgücü pazarının da büyümesine önemli katkı sunmuştur. Örneğin, Afrika ülkelerine 130 milyar dolar, Güney Amerika ülkelerine ise 140 milyar dolarlık kredi sağladığı bilinen Çin, enerji sektörü başta olmak üzere ulaşım ve altyapı gibi alanlara da finansman sağlamaktadır (SETA, 2019). Çin'in uluslararası ticaret alanında gösterdiği istikrarlı büyüme geliştirmekte olan ülkelerin ekonomilerinde dönüşüm yaşamasına yol açmıştır. 2001- 2004 yılları arasında Çin'in mamul ithalatı Filipinler ile %366, Tayland ile %145, Singapur ile %173 ve Malezya ile %193 oranında artmıştır (UN Commodity Trade Statistics Database, 2021).

Çin'in karşılıklı fayda prensibi çerçevesinde kurduğu ilişki ağı uluslararası ilişkilere yeni açılımlar getirmiştir. Çin'in bu ülkeler ile yürüttüğü karşılıklı işbirliği Çin'in ihtiyacı olan hammadde ve kaynaklara istikrarlı bir şekilde ulaşma imkânı sunmaktadır. Çin geliştirmekte olan ülkelerin enerji, ticaret, ulaşım ve altyapı gibi alanlarında yatırım yaparak ülkelerin az gelişmişlik sorunlarına çözüm sunarken aynı zamanda kendi ihtiyacı olan kaynak aktarımını bu ülkelerden tedarik etmekte, ihraç fazlası ürünlerini bu ülkelerin altyapısal çalışmalarında kullanmakta ve ülke içerisindeki işsizlik sorunlarına bu yönde alternatif çözümler sunmaktadır. Örneğin, Sri Lanka'daki Hambantota Limanı'nın işletme haklarının, Sri Lanka'nın borcunu ödeyememesi sebebiyle 2017 yılında 99 yıllığına Çinli devlet şirketine devredilmesi, KYG'nin ülkeleri borç tuzağı içerisine çektiği yönünde söylemlerin artmasını sağlamıştır (Grey, 2018). Çin'in altyapı projeleri kapsamında geliştirmekte olan ülkelere inşa ettiği karayolları ve deniz yolları hammadde çıkışında ve Çin ürünlerinin diğer bölgelere transferinde de önemli rol oynamaktadır.

Uluslararası sistem içerisinde ekonomik temelli büyüme oranlarında yaşanan farklılıklar sistem içerisinde güç hiyerarşisinin bozulmasına yol açmaktadır. Çin yönetimi, 2019 yılında Amerikan yönetimi tarafından yapılan 732 milyar dolar askeri harcamadan sonra 261 milyar dolar askerî harcama ile ikinci sırada yer almaktadır (SIPRI, 2020). Bununla birlikte

Asya Kalkınma ve Yatırım Bankası gibi IMF'yi çağrıştıran finans kurumları dikkat çekmektedir. ABD'nin Marshall Planı'nı andıran **Kuşak ve Yol Projesi**, komşu bölgeleri alt yapı, finans ve artan ticaret hacmi çerçevesinde kendisine bağlamaktadır. Çin yönetimi, 2020 yılında küresel sistem içerisinde doğrudan yabancı yatırım girişimleri ile ilk sırada yer almıştır. Çin yönetimi doğrudan yabancı yatırım oranlarında (163 Milyar dolar) yüzde %4 oranında bir artış görülürken, ABD yabancı yatırım girişlerinde (134 milyar dolar) ise %49 oranında azalma görülmüştür (UNCTAD, 2020).

Çin uluslararası sistem içerisinde yer alan devletler ile ilişkilerinin normal seyirde devam etmesine önem vererek aynı zamanda uluslararası barış ve istikrarı korumaya yönelik stratejiler de yürütmektedir. 1990'lı yıllardan itibaren bölge ülkeleri ile yürüttüğü çok taraflı güvenlik diyalogunu ekonomik ve politik boyuta taşımaktadır. Çin'in **Barışçıl Gelişim Stratejisi** uluslararası sistem içerisinde meşruiyetini arttırırken, göreceli gücünde devam eden artış aynı zamanda diğer devletler tarafından bir tehdit unsuru olmaya devam etmiştir.

21. yüzyılda uluslararası sistem içerisinde yaşanan değişimin temel nedeni Avrupa'nın düşüşe geçmesi ve beraberinde Doğu Asya'nın Avrupa'nın merkezi konumunu üstlenecek boyutlara ulaşmasıdır. 1997 Asya Krizi, Çin'in bölgesel etkinliğinin oluşumunda bir dönüm noktası olurken, yukarıda da belirtildiği gibi 2008 ekonomik krizi ise Çin'in uluslararası yapı içerisinde küresel gücünü inşa etmesi noktasında büyük öneme sahiptir. Çin'in sistem içerisinde artan çok kutupluluk söylemleri ve katılımcı rolü ABD'ye alternatif bir güç olma statüsü kazandırmıştır.

Xi Jinping'in 2020 yılında BRICS Zirvesi'nde yaptığı konuşmasındaki:

Tarih bize çok taraflılığın, eşitliğin ve adaletin, savaş ve çatışmayı uzak tutabileceğini söylerken; tek taraflılığın ve güç siyasetinin anlaşmazlığı ve çatışmayı tetikleyeceğini göstermiştir. Kurallara ve yasalara aykırı davranmak, tek taraflılık ve zorbalık yolunu izlemek, uluslararası örgütlerden ve anlaşmalardan geri çekilmek, genel halkın iradesine aykırıdır ve tüm ulusların meşru haklarını ve onurunu ayaklar altına alır.

ifadeleri, Çin'in çok taraflılığa verdiği önemi göstermektedir (FHA, 2020).

Çin bölgesel düzeyde istikrar ve güven ağını inşa etmeye çalışırken, küresel düzeyde ekonomik ve siyasi çıkarlarını gerçekleştirmektedir. ABD ve Çin arasındaki ekonomik, siyasi ve askeri anlamda artan rekabet, sistem üzerindeki güç dengesinin yeniden gözden geçirilmesine yol açmaktadır.

ABD'nin özellikle Başkan Trump döneminde uluslararası liderlikten iç politikaya evirilen, küreselleşme karşıtı, ulusalcı ve tek taraflı politikaları nedeniyle oluşan güç boşluğu, Çin tarafından doldurulmaya çalışılmaktadır. Bu amacın gerçekleşme ihtimalini teoriler farklı biçimde cevaplandırmaktadır.

3) Sistemsel Dönüşümün Teorik Analizi

Neorealist kuram, uluslararası yapı içerisinde dönüşümü güç kavramı ile açıklamaktadır. Realistler için sistem içerisindeki gücün düşüşü ve beraberinde yeni bir gücün yükselişe geçmesi sistemin istikrarsızlaşması anlamına gelmektedir. Sistemin değişiminden beklenen fayda maliyet analizine göre yükselen güç değişim mücadelesi içerisinde daha fazla yer almaktadır. Uluslararası yapıdaki güç dengesinin yeniden oluşması, yeni güçlerin ortaya çıkmasına neden olmuş ve yeni bir hegemon güç oluşması alternatifini ortaya çıkarmıştır. Devletlerin güç kapasitelerindeki değişim maddi kaynaklar çerçevesinde değerlendirilmekte ve bu da diğer devletlerden gelecek dengelemeye yönelik politikaların oluşmasını sağlamaktadır (Doyle, 2015, p. 278).

Realist teorinin ele aldığı Hegemonik Savaş Kuramı, sistem içerisinde ortaya çıkan yeni gücün yükselişinin büyük güçler arasında bir savaşa sebep olacağını ifade etmektedir. Realist teorinin hegemonya yaklaşımı, kaynağını askeri ve siyasi güç alanlarından almaktadır. Maddi kapasiteye dayanan hegemonyanın sistem içerisinde sağladığı istikrar bir tahakküm ilişkisi olarak yorumlanmaktadır. Sistem içerisindeki güç hiyerarşisinde yaşanan değişim güç dengesinin yeniden oluşmasına yol açmaktadır. Kenneth Waltz'a göre, devletlerin sahip olduğu güç kapasitelerinin dağılımının değişmesi ile uluslararası sistemin yapısı da değişecektir (Waltz, 1959, p. 97). Devletlerarasındaki çıktılar, güç dağılımının değişmesiyle değişiklik göstermektedir. Sistemik değişim ancak devletlerin kapasitelerinin değişmesiyle gerçekleşmektedir. Hegemon olan güç, uluslararası sistem içerisinde piyasanın kontrolüne sahip olurken, askeri ve savunma kapasitesi olarak da diğer devletlerden daha üstün bir güce sahip olması gerekmektedir. Uluslararası sistem içerisinde devam eden düzen ve istikrar devletlerin güç kapasitelerindeki değişiklik sonucunda yeniden kurulmaktadır. Waltz'a göre, bir devletin sahip olduğu güç parametreleri ne kadar fazla ise sistem içerisinde kendisini muhafaza etme, yarattığı tehdit algısı ve caydırıcı gücü o kadar etkili olmaktadır (Waltz, 1987, p. 22). Sistem içerisinde yeni bir gücün hızla gelişmesi sistem içerisinde var olan güç dengesinin değişmesini sağlamaktadır.

Uluslararası sistem içerisinde yaşanan güç geçişi, sistem içerisinde çok kutuplu bir düzenin kurulmasına yol açmaktadır. Uluslararası yapı içerisinde yükselen güçler arasında ilk sırada yer alan Çin, sistem içerisinde kendi dönüşümünü başarılı bir şekilde gerçekleştirmektedir. Çin, yeni dünya düzenini şekillendirmeye çalışırken, sistem içerisinde meşruiyetini arttırıcı stratejilere yönelmektedir. Çin'in uluslararası sistem içerisinde Batı ittifakından farklılaşan politikaları alternatif dünya düzeni yaratmasının mümkün olup olmadığı sorusunu da beraberinde getirmiştir. Çin'in düşünsel, ekonomik, politik ve askeri güce yaptığı yatırım, sistem içerisindeki imajına olumlu yönde katkı sağlamıştır. Çin'in uzun zamandır askeri teknoloji alanında artan yatırımları, komşu ülkeler tarafından endişe ile takip edilirken Çin yapmış olduğu bu yatırımların barışçıl yükselişinin bir parçası olarak görülmesi gerektiğini belirtmektedir (Thompson, 2010). Çin'in yaşadığı ulusal dönüşüm sistem içerisinde müttefiklik ilişkilerinin yeniden gelişmesine ve barışçıl yönlü alternatif işbirliklerinin oluşmasına yol açmıştır.

Saldırgan realizmin temsilcisi John Mearsheimer'a göre, güçlü bir Çin, ABD'nin Batı yarım küreye hâkim olduğu gibi Asya'ya hâkim olmaya çalışacaktır. Bu açıdan ABD'nin rotayı tersine çevirmesi ve Çin'in yükselişini yavaşlatmak için elinden geleni yapması gerekmektedir (Mearsheimer, 2001, p. 401). Bu doğrultuda, ABD'nin çok kutuplu yapı içerisinde yeni rakibinin Çin ve mücadele alanının ise Asya-Pasifik bölgesi olacağı ön plana çıkmaktadır. Çin'in düzen inşa etmeye yönelik potansiyeli, yükselen güçler arasındaki ayrıcalıklı konumu ve diğer devletler tarafından gördüğü destek ise **yükselen güç** söylemlerini arttırmaktadır.

21. yüzyılda ABD küresel gücünün düşüşü ve Çin'in yükselmekte olan potansiyel gücü, uluslararası arenada güç mücadelesinin ve sistemsal dönüşümün belirleyicisi olacaktır. Yapısal realizm teorisine göre, bir devletin sistem içerisindeki diğer devletler üzerinde hâkimiyet sağlaması için askeri güç, maddi güç ve kapasiteye ihtiyacı vardır. Realist teori sistem içerisindeki güç kavramına odaklanırken, sistemin devamlılığı ve istikrarı için bir lider güce olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Realist teorisinin öngördüğü gibi, uluslararası sistem içerisinde ABD ve Çin arasındaki rekabetin ön plana çıkması, iki devletin güçlerini arttırmasına yol açarken, orta ölçekli devletler için de kendi taraflarını seçme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. ABD ve Çin'in rekabet alanları, müttefiklik ilişkileri ve çok yönlü yayılcı politikaları realist kuram çerçevesinde hem bölgesel ve hem de küresel seviyede hız kazanmaya devam etmektedir.

4) Hegemonik İstikrar Teorisi Bağlamında Sistemsel Dönüşüm

Hegemonik İstikrar Teorisine göre (HİT), hegemon devletin varlığı sistemde istikrar ve düzen sağlamaktadır. Anarşik yapı içerisinde sistemin içerisinde kuralları belirlemek ve evrensel kabulünü sağlamak için büyük devletlere önemli görevler düşmektedir. Neorealist sistem anlayışı ve dünya düzeni yaklaşımı çerçevesinde Charles Kindleberger, *The World in Depression* başlıklı kitabında **Hegemonik İstikrar Teorisi**'ni ön plana çıkararak düzen için hegemonya yaklaşımını vurgulamıştır (Özen, 2005, p. 7). Hegemonun oynadığı yapıcı rolün ortadan kalkması ile uluslararası ekonomik düzenin nasıl dağıldığını açıklayan Kindleberger, hegemonun düzenleyici rolü ile **ekonomik** ve **siyasal istikrar** arasındaki doğrudan ilişkiyi vurgulamıştır (Kindleberger, 1973, pp. 191-308). Hâkim gücün varlığı liberal düzendeki çatışmayı önlerken, mevcut düzenin devamlılığını sağlamaktadır.

Hegemonik İstikrar Teorisine göre, uluslararası ekonomik düzenin istikrarlı olması için sistem içerisinde düzenleyici bir güce ihtiyaç bulunmaktadır (Kindleberger, 1974, p. 305). Uluslararası sistem içerisinde birden fazla gücün olması sistemi tehlike altına sokmaktadır. Uluslararası sistem içerisinde güçlü ve sorumluluk almaya istekli bir devletin varlığı sistemi kaos ve karmaşıklıktan kurtarmaktadır. Hegemon olan güç, dünya ekonomisinde istikrarı sağlamak için kendi çıkarları yerine bütünüün çıkarlarını gözetmeli ve ortak sorunlar karşısında sorumluluk almalıdır. Küresel gücün sistem içerisinde sahip olduğu sorumluluklarını benimsemesi ve aynı zamanda rol model olması gerekmektedir. Uluslararası sistem içerisinde hegemon güce sahip olan devletin ortak sorunların çözümüne katkı sağlayan, düzenli sermaye akışını temin eden, barış inşa etme projelerine liderlik eden ve evrensel değerlerin önemine vurgu yapan bir yönetim anlayışına sahip olması aynı zamanda düzen için hegemonya anlayışının temelini oluşturmaktadır.

Güç için hegemonya yaklaşımı düzen için hegemonya anlayışından farklıdır. Güç için hegemonya yaklaşımı hegemon gücü, düzen koyucu ve uluslararası düzenin işleyişi için önemli bir görevi yerine getiren kamusal bir uluslararası otorite olmaktan çok kural koyma üstünlüğünden faydalanarak gücünü ekonomik faydaya dönüştüren bir siyasal aktör olarak değerlendirmektedir (Özen, 2005, p. 10). Güç için hegemonya arayışında olan liderler için kendi çıkarlarını ortak çıkarlar olarak göstermesinin en ideal yolu rızaya dayalı yönetim anlayışını benimsemeleridir. Baskı yerine rızanın hâkim olduğu,

siyasal toplum yerine sivil toplumun etkin olduğu bir düzende lider devletin meşruluğu uzun sürmektedir.

Uluslararası yapı içerisinde kapitalist sistemin sonuna gelindiğine yönelik tartışmalar artarken gelecekte Çin'in ABD'nin yerini alması konusundaki argümanlar da güçlenmektedir. Örneğin, 1929 ekonomik krizi İngiltere'nin gücünün zayıflamasına yol açarken 2008 ekonomi krizi, Amerika'nın finansal sistem üzerinde kontrolünü kaybetmesine neden olmuştur. Neoliberal küresel kriz, Amerikan refah toplumunun yıpranmasına ve uluslararası sistemde mevcut gücün meşruiyetinin zayıflamasına yol açmıştır. Hegemon gücün liberal ekonomik düzen içerisinde kural ve normları inşa etme ve sürdürülebilme yeterliliğine sahip olduğu gibi bunu yapmaya istekli de olması gerekmektedir. Hegemon gücün sistem içerisinde gücünü kaybetmeye başlaması ile liberal ekonomik düzen de büyük ölçüde zayıflayacaktır (Gilpin, 2015, p. 95). ABD, yükselen güçlerin başarısız olduklarında sistem içerisinde daha saldırgan olduğunun farkındadır (Holstag, 2015, p. 15).

ABD'nin ulusal yapı içerisinde aldığı kararların uluslararası alandaki uygulamalar ile ters düşmesi ve uluslararası yapıyı kendi çıkarlarına göre yönlendirme çabası zamanla sistem içerisindeki yetkinliğini kaybetmesine yol açmıştır. ABD'nin realist ilkeler doğrultusunda aldığı kararlar, değerler bütünüünün çıkar kavramı çerçevesinde yeniden şekillendiğinin açıkça göstergesidir. ABD'nin akıllı güç bileşenlerini (sert ve yumuşak gücün sentezi) kaybetmesi, uluslararası sistem içerisindeki mevcut rolünü tek başına devam ettirecek kapasitesinin de zayıflamasına yol açmıştır (Tanrıverdi, 2014).

Immanuel Wallerstein, ***Amerikan Gücünün Gerileyişi, Kaotik Bir Dünyada ABD*** adlı eserinde önemli olan sorunun ABD'nin hegemon gücünün azalıp azalmaması olmadığını belirtir. Wallerstein'a göre asıl sorun, ABD'nin bu süreci dünyaya ve kendisine asgari zararlarla sonlandırmanın bir yolunu bulup bulamayacağıdır (Wallerstein, 2014, p. 11).

Hegemonik İstikrar Teorisine göre, uluslararası ekonomik düzen içerisinde uluslararası rejimleri oluşturacak ve idare edebilecek egemen gücün olmaması istikrarsızlığa yol açacaktır. Bunun sonucunda, uluslararası liberal düzen ve serbest ticaret yerine ekonomik milliyetçilik artacak, korumacı politikalar ön plana çıkacaktır (Gilpin, 2011, pp. 99-100). Amerika'nın zayıflayan ekonomik kapasitesi sistem içerisinde güç dengelerinin yeniden biçimlenmesine yol açmıştır. Küresel finansal krizler genellikle çok kutuplu bir dünyaya geçiş sürecinde önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir.

Amerika'nın yaşadığı ekonomik gerilemeye ek olarak, gerçekleştirdiği başarısız askerî müdahaleler, uluslararası kurum ve anlaşmaları kendi eliyle yıpratması ve demokratik değerler konusundaki yıpranma Amerika'nın meşruiyetini yitirmesine yol açmıştır. ABD'nin, uluslararası sistem içerisinde sahip olduğu gücü yeniden üretmesi gerekmektedir. ABD yönetiminin ulusal çıkarlarını uluslararası çıkarların önünde tutan tutumu mevcut müttefiklerini kaybetmesine, küresel yönetim rolünün gerilemesine ve sistemin dışarısında kalmasına neden olmuştur.

Hegemonik İstikrar Teorisinin **kolektif mallar** yaklaşımı, iktisatçı Charles Kindleberger'e dayanmaktadır. Kindleberger'e göre, dünya ekonomisinin istikrarı için bu istikrarı temin edecek bir güce ihtiyaç bulunmaktadır. Uluslararası sistem içerisinde yer alan bu hâkim güç piyasada sorun teşkil eden ürünlerin piyasaya arzını üstlenmeli, düzenli sermaye akışını sağlamalı ve mali sistem krize girdiğinde likidite temini için indirim mekanizmalarını temin etmelidir (Kindleberger, 1973, p. 291). Bu çerçevede, uluslararası para birimi ortak bir varlık olarak algılanırken, iklim problemi de ortak bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortak varlıkların istikrarının korunması ve sorunların ortak çözülmesi gibi önemli görevleri yerine getirebilmek için hegemon olan ülkenin diğer ülkelere göre daha güçlü olması gerekmektedir (Webb ve Krasner, 1989, p. 185). Örneğin, ABD'nin Paris İklim Anlaşması'ndan geri çekilmesi, ortak iklim problemi karşısında dayanışmacı tavrının aşındığını ortaya koymaktadır. Uluslararası kamu malları güçlü bir lider tarafından korunmalıdır. Hegemon güç, ortak malları korumak için yeterli güç ve kapasiteye sahip değil ise, sistem içerisindeki meşru yönetim anlayışı ve sahip olduğu üstün gücü gerilemeye başlar. ABD'nin özellikle Trump döneminde belirginleşen küresel yönetimdeki rolüyle ilgili isteksiz tavrı, milliyetçilik ideolojisinin önem kazanmasına, küresel birlik ve ortak mücadele ruhunun kaybedilmesine yol açmıştır. Küresel ve insani çıkarların yerini ulusal çıkarların alması sonucunda milliyetçilik artmış ve kapitalist düzendeki eşitsizlik sorunu daha belirgin hale gelmiştir. Trump yönetimiyle ABD'nin gücünde yaşanan düşüş, liderlik rolünün azalmasına ve beraberinde yeni güçlerin sistemde daha fazla yer edinmeye başlamasına yol açmıştır.

21. yüzyıl'da Çin, ortak sorunlar (göç, çevre, terör vb.) karşısında sorumluluk almaya çalışmakta, ortak anlayış ve işbirliği prensibi altında hareket etmeye önem vermektedir. Çin Ticaret Bakanlığı sözcüsü Gao Fng, 2018 yılında düzenlenen G20 Zirvesi'nde üye ülkelere "yenilikçi, kapsayıcı ve açık bir

dünya ekonomisinin inşasına yardımcı olmak için ortak hareket etme çağrısında” bulunmuştur (Sputnik, 2018). Çin’in çok taraflılıktan yana olan söylemlerine rağmen insan hakları, azınlık hakları, Uygur Türklerinin durumu gibi konularda sert eleştirilere maruz kaldığını belirtmek gerekir. Bu noktada Çin’in uluslararası toplum ve aktörler tarafından uluslararası normlara uygun hareket eden bir aktör olarak değerlendirilmesi zordur. Ancak vurgulanmak istenen Çin’in eksikliklerine rağmen uluslararası Zirve ve toplantılarda çok taraflılık konusundaki tavrıdır.

Çin, mevcut uluslararası sistemin aktif katılımcısı ve sorunların çözümünde önemli ölçüde katkı sağlayıcı bir ülke olma yönünde ilerlemektedir. Son zamanlarda tüm dünyanın ortak problemi olan COVID-19 pandemisinde Dünya Sağlık Örgütü ve ABD’nin sistem içerisindeki pasif duruşu milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine yol açmıştır. ABD’nin pandemi döneminde küresel bir rolü üstlenememesi de birçok eleştiriyi beraberinde getirmiştir. ABD’nin küresel sorunlar karşısında pasif duruşu sistem içerisinde devletlerin içe dönük politikalara yönelmesine ve sistemden soyutlanmalarına yol açmıştır. Çin, bu dönemde dünyanın birçok bölgesine tıbbi malzeme temin ederek yumuşak güç politikasını devreye sokmuştur. COVID-19 pandemisi döneminde çok taraflı kurum ve mekanizmaların işlev dışı olması kendi kendine yetebilen ulus devlet kavramının önemini ön plana çıkarmıştır. ABD’nin sistem içerisindeki mevcut konumunun gerilemesinde rol oynayan ve çıkar amacı güden içe dönük politikaları pandemi öncesinde de etkisini göstermeye başlamıştır. Bu çerçevede HİT teorisine göre ABD sistem içerisinde hegemonun üstlenmesi gereken görevleri yerine getirememekte ve sistemin istikrarına eskisi kadar katkı sağlayamamaktadır.

5) Çin’in Ekonomik Gücünün Sistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi

Neorealist teorinin önemli isimlerinden Robert Gilpin’e göre hegemon, güçlü bir devletin daha az güçlü devletleri kontrol etmesi veya bunlar üzerinde hâkimiyet kurmasıdır (Gilpin, 1999, p. 29). Robert Gilpin, diğer klasik realistlerden farklılaşarak, ekonomik ve kültürel faktörlerin de hegemonya inşa edilmesi için büyük önem taşıdığını ifade etmektedir.

Robert Gilpin, hegemonun amaç ve çıkarlarını açıklarken dünya ekonomisini kontrol etmek ya da en azından dünya ekonomisi üzerinde etki sahibi olmak amacını ön plana çıkartmaktadır (Özen, 2005, p. 14). Buna ek olarak, hegemon gücün uluslararası işbölümünü düzenleme ve manipüle etme yeteneğini de vurgulamaktadır (Gilpin, 1999, p. 24). Gilpin,

uluslararası ekonomik istikrarı devletlerarası güç dağılımı ve hegemonik devletin sistem içerisindeki rolünü realist kuram ile açıklamaktadır. Bu teoriye göre, bir ülkenin hegemonik bir güce ulaşması, diğer ülkelerin koordine olmasına ve bir disiplin içinde hareket etmesine hizmet etmektedir. Bununla birlikte hegemon gücün varlığı, ülkelerin kendini güvende hissetmesini ve piyasalarını uluslararası rekabete açmasını sağlamaktadır (Duman, 2002, p. 10). Bunun tam aksine, hegemonyanın zayıflaması iktisadi olarak içe kapanma, istikrarsızlık ve rekabetçi bölgesel blokların yaratılması sonuçlarını doğurur. (Milner, 1998, p. 113). Bölgesel güçler, uluslararası yapıda yeni düzen inşası ve istikrarın sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Bölgeselleşme kavramı küreselleşmenin devamı olarak tanımlanırken aynı zamanda sermayenin bütün dünyaya dayattığı evrensel baskı düzenine karşı bir tepki olarak ön plana çıkmaktadır (Çeçen, 2018).

ABD'nin sistem içerisinde mevcut pozisyonunun gerilemesi, Çin'in bölgesel örgütler ve alternatif kurumlar aracılığıyla daha etkin bir güç olması için fırsat yaratmıştır. Çin, kendi öncülüğünde inşa ettiği uluslararası örgütler ile ekonomik ve politik işbirliğinin sürekliliğini sağlamaktadır. Çin'in yürüttüğü kurumsallaşma ve altyapı projeleri, yeni ekonomik düzenin şekillenmesinde rol oynarken devletlerarasındaki politik dayanışmanın artmasına yol açmaktadır. Çin'in sistem içerisinde ortak fayda prensibi çerçevesinde yürüttüğü ekonomi politikaları, kurumsallaşma girişimleri, yumuşak gücü destekleyen söylemleri doğrultusunda artan diplomatik etkinliği, statükoya karşı yeni bir gücün kendisini inşa etme çabaları olarak değerlendirilebilir.

Robert Gilpin'e göre, Çin'in çok taraflı olarak yürüttüğü yayılma projeleri, askeri ve siyasi gücünü ön plana çıkarırken, ekonomik gücün sistem içerisindeki dönüştürücü etkisini ön plana çıkarmaktadır. Çin, gelişmekte olan devletlerin ekonomileri, teknolojileri ve kaynakları üzerinden yürüttüğü etkili politikaları ile yetki alanlarını genişletmeye devam etmektedir. Hegemon; diğer ekonomiler üzerinde finansal sermayenin, uluslararası teknolojilerin ve doğal kaynakların kontrolü yoluyla liderliğini inşa edebilecektir (Gilpin, 2011, p. 100).

Çin'in ekonomik yönde devam eden yükselişi, Çin Komünist Partisi (ÇKP)'nin ülke içerisinde güçlenmesine ve iktidarını sağlamlaştırmasına önemli katkı sağlamaktadır. Örneğin, Çin yönetimi kararlarını etkileyen en önemli iç faktörlerden biri ekonomidir. Ekonomik güç içerisinde yaşanan herhangi bir gerileme ÇKP ve yönetim kadrosunun meşruluğuna ve Çin'in istikrarına darbe vuracaktır (Harris,

2014, p. 182). Çin dış politikasında yaşanabilecek istikrarsızlık, otoriter yönetimin meşruiyetini etkilerken bölgesel ve küresel alandaki pozisyonunun da gerilemesine yol açacaktır. Bu çerçevede Çin'deki iç istikrar ve reform süreci mevcut kalkınmanın sürekliliğine bağlıdır.

Post-hegemonik dönem, çok taraflı işbirlikleri ile ekonomik ve ticari avantajlar temelinde şekillenmektedir. Mega serbest ticaret antlaşmaları ve bölgesel örgütler çerçevesinde temellenen bölgeselleşme, hegemonun oluşturduğu küresel sistemin işleyişine karşı da alternatifler oluşturmaktadır. Çin, **Bölgesel Ekonomik İşbirliği** (Regional Comprehensive Economic Partnership-RCEP) gibi mega serbest ticaret anlaşmalarının içerisinde yer alarak bölgeselleşme sürecinin ekonomik bütünleşme ayağını iyi yönetmektedir. Ayrıca bölgeselleşme çerçevesinde oluşturulan diğer uluslararası kuruluşlardan BRICS (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti), ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) ve Şangay İşbirliği Örgütü gibi örgütler, Batı ittifakının kurumlarına alternatif modeller olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, Çin'in Afrika, Avrupa ve Latin Amerika ülkeleri ile beraber yürüttüğü ikili ilişkileri, altyapı çalışmaları ve çok yönlü ortak projeleri, yumuşak gücünün en önemli araçları arasında yer almaktadır.

Pekin, ABD'nin arka bahçesi olarak tanımlanan Latin Amerika ülkeleri ile geliştirdiği işbirliği ağı sayesinde bölgedeki pazar payını arttırırken, kıtadaki siyasi gücünü de genişletmektedir. Çin'in aynı şekilde Afrika ülkeleri ile beraber yürüttüğü işbirliği politikaları da kıta üzerindeki ekonomik ve siyasi bağının her geçen gün güçlenmesine yol açmıştır. Bununla birlikte, Çin'in Avrupa Birliği üyelerini de içine alan 17+1 (2012 yılında Çin'in Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile beraber geliştirdiği bir sınır ötesi iş birliği platformu) gibi projeler, Çin'in farklı bölgelerde artan gücünü göstermektedir. Örneğin, Avrupa Birliği ile Çin arasında 30 Aralık 2020 tarihinde imzalanan "AB-Çin Kapsamlı Yatırım Anlaşması" iki taraf arasındaki ticaret ilişkisini etkileyen (pazar önündeki engeller, eşit rekabet ortamları, yabancı yatırımcıya ayrımcılığın kaldırılması) hususları ön plana çıkartarak ikili yatırım anlaşmalarını tek bir çatı altında toplamıştır (EU Commission, 2021). 2020 yılında Çin, AB'ye 383 milyar Euro değerinde ürün satarken, ABD ülkelerinden 202 milyar Euro hacminde ihracat yapmıştır. ABD ise birlikten 353 milyar Euro değerinde ithalat yaparken, AB'ye 202 milyar Euro hacminde ihracat yapmıştır (Eurostat, 2019). Çin'in yeşil enerji alanında AB ile uyumlu olan politikaları, geniş imtiyazlar çerçevesinde yürüttüğü yatırım anlaşmaları ve sürekli finanse ettiği alt yapı projeleri, AB ile

işbirliği alanlarını genişletmektedir. Çin, ihtiyacı olan doğal kaynakları geliştirmekte olan ülkelere sağladığı finansal projeler aracılığıyla elde ederken, aynı zamanda bölge ülkeleri üzerindeki siyasi varlığını da pekiştirme imkânı elde etmektedir.

Kazan-kazan prensibi çerçevesinde ilerleyen gelişim stratejileri yenedünya düzeninde güç kapasitesinin yayılmasına katkı sağlamaktadır. Çin'in geliştirmekte olan ülkeler üzerinden elde ettiği ekonomik gücü karşılıklı fayda prensibi doğrultusunda ilerlemektedir. Bununla birlikte uyguladığı politikalar sonucu elde ettiği çıkar eleştirilere de neden olmaktadır. Çin'i **yeni sömürgeci** güç olmakla suçlayan argümanlara göre, Pekin kıtanın bütün hammaddesini kendisine akıtırken, hegemonik gücünü de pekiştirmektedir. (Wharton University of Pennsylvania, 2016).

Soğuk Savaş döneminde, ABD'nin Bretton Woods sistemi semsiyesi altında uluslararası kurumlar aracılığıyla inşa ettiği düzenin benzerini Çin kendi kurumları aracılığıyla oluşturmaya çalışmaktadır. Kurulan Asya Altyapı Yatırım Bankası, IMF'ye benzer özellikler gösterirken ABD'nin Marshall Planını andıran **Kuşak ve Yol Projesi** komşu bölgeleri kendi bloğuna çekmektedir. Dünya nüfusunun yüzde 65'ile yaklaşık 68 ülkeyi kapsayan **Kuşak ve Yol Projesi** enerji, ulaşım ve ticaretle ilgili konuları da içine alarak farklı kıtalardaki birçok devleti bir zincirin halkası gibi birbirlerine bağımlı ve bağlı hale getirmektedir. Çin, **Kuşak ve Yol Projesi** ile oluşacak karşılıklı bağımlılık ilişkisi çerçevesinde ülkeler arası ilişkilerin gelişeceğini ve bunun ticarete olumlu yansımalarının olacağını iddia etmektedir (Tuncel, 2017). Çin'in bölgesel anlamda yürüttüğü çok yönlü ve çok katılımcılı finansal projeleri siyasi gücü üzerinde dönüştürücü bir etki yaratmaya devam etmektedir.

Çin'in barışçıl yükselme amacıyla yürüttüğü dış politika vizyonu geliştirmekte olan ülkelerin kalkınmışlık seviyelerinin artmasını, ortak çıkar prensibi çerçevesinde işbirliği ağı inşa edilmesini ve ekonomik ilişkilerin yeniden canlanmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, Çin'in etki sahasını genişletmesinde ve pazarlık gücünün artmasında yol açacak olan bölgesel bazlı projeler yükselen gücün devamlılığına önemli avantajlar sağlamaktadır. Çin'in ikili anlaşmalar kapsamında yürüttüğü projeler ittifak ağının ve bağımlılık ilişkisinin genişlemesine yol açmaktadır. Çin'in 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne girmesiyle 2002-2007 yılları arasından %29 yıllık ortalama büyüme oranı ile ihracatında önemli bir artış yaşanmıştır (DEIK, 2009, p. 14). Çin'in uluslararası örgütler aracılığıyla bölgeselleşme süreçlerini yönetmesi, Batı ittifakının uluslararası kurumlarına alternatif

kurumlar yaratması, kendi dev projelerini oluşturup geliştirmekte olan ülkeler üzerinde giderek daha etkin bir rol oynamaya başlaması, Gilpin'in hegemonyanın inşa edilmesi sürecinde ekonomik güç olmanın önemi üzerine yaptığı vurgu ile örtüşür niteliktedir.

Realizm kuramının hegemonya kavramı çerçevesinde askeri güç unsurlarını ön plana çıkartan yaklaşımı, iktisadi ve ahlaki boyutu göz ardı etmektedir. Neo-Gramşciyan kuramın, hegemonya kavramı içerisine yüklediği **ahlaki ve düşünsel boyut** gücün rıza ile kazanılmasını öngörmektedir. Neogramşciyan kuram çerçevesinde bir devletin küresel bir hegemon olması için ekonomik sisteme öncülük etmesi, bu sisteme uygun sosyo-kültürel ve politik bir yapı oluşturması ve bu yapı içerisinde uluslararası örgütler aracılığıyla kendi değerlerini ve normlarını inşa edip yayarak meşruluğunu sağlaması gerekmektedir (Gramsci, 1971, p. 366) Örneğin, Çin'in geliştirmekte olan ülkeler üzerinden elde ettiği ekonomik gücü, siyasi gücünü empoze etmesinde ve kendi değerlerini geliştirmekte olan ülkelere aktarmasında önemli rol oynamaktadır. Çin'in Batı karşısında inşa ettiği alternatif oluşumlar, serbest ve ya ikili ticaret anlaşmaları, geliştirmekte olan ülkeler ile yürüttüğü karşılıklı işbirliği politikaları ABD merkezli Batı hegemonyasının uluslararası sistem içerisindeki mevcut gücünü olumsuz yönde etkilemektedir. Çin'in uluslararası sistem içerisindeki devam eden paralel kurumsallaşma girişimleri küresel finans ve para düzeninin değişmesine yönelik bir etki yaratırken, çevre ülkelerin üzerindeki diplomatik etkinlik kurmasını sağlamıştır. Hegemonya'nın en önemli bileşeni olan rıza yaratma kavramı bölgesel düzeyde norm ve pratiklerle desteklenmektedir. Çin'in yumuşak güç politikaları çerçevesinde artan yatırımları ve dünya görüşü üretebilme kapasitesi uluslararası yapıdaki düzen inşa edici rolüne katkı sağlamaktadır.

Çin her ne kadar rıza faktörünü ön plana çıkartan bir dış politika benimseyerek barışçıl yükseliş kavramına uygun bir çizgiden ilerlese de otoriter yönetim yapısı, Sincan-Uygur Özerk bölgesindeki şiddet temelli eylemleri, Güney-Çin Denizi ve Tayvan bölgesinde artan kışkırtıcı faaliyetleri ve insan hakları ihlalleri uluslararası prestijini olumsuz yönde etkilemektedir. Neogramşciyan kuram çerçevesinde analiz edildiğinde Çin'in hegemon bir güç olabilmesi için ekonomik, askeri, siyasi ve kültürel gücünü paralel oranda arttırması, sahip olduğu akıllı güç politikalarını hem ulusal hem de uluslararası düzlemde aynı oranda meşrulaştırması gerektirmektedir.

6) Saldırgan Realizm Kuramı Çerçevesinde ABD ve Çin'in Yayılımcı Politikalarının Sistem Üzerindeki Etkisi

Saldırgan realizm, büyük güçlerin uluslararası sistem içerisinde hegemonya mücadelesinde güçlerini devam ettirebilmek veya güçlerini arttırmak için saldırgan bir davranış sergilemeleri gerektiğini savunmaktadır (Mearsheimer, 2001). Saldırgan realizmin en önemli temsilcisi olan John Mearsheimer'a göre, devletlerin hayatta kalabilmeleri ve hegemon olabilmeleri için güce sahip olmaları gerektiğinden giderek daha saldırgan hale gelirler (Mearsheimer, 2001). John Mearsheimer, çift kutuplu yapının kısa ve orta vadede uluslararası yapı üzerindeki güçler dengesinin sağlanmasında büyük rol oynadığını savunmaktadır. Çok kutuplu yapı içerisinde güçler dengesinin sağlanamaması durumunda çatışma olasılığı artmaktadır. Mearsheimer'a göre, hegemon olan güç, öncelikle kendi alanındaki bölgesel egemenliğini inşa ederken, başka güçlerin sistem içerisinde bölgeselleşme politikalarını önlemeye çalışmaktadır. Bölgesel hegemonya belli bir bölgenin bir devletin egemenliği altında tanımlanırken, küresel hegemonya dünya üzerindeki egemenlik kurabilme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Büyük bir güç için ideal durum, dünyadaki tek bölgesel hegemon olmasıdır (Mearsheimer, 2001, pp. 40-41). Uluslararası sistem içerisinde hegemon olmak isteyen bir devletin dünya sistemi içerisinde hâkimiyet kurması zor olduğu için bölgesel hâkimiyet kurarak mevcut konumunu daha etkin hale getirmeye çalışmaktadır.

John Mearsheimer'ın savunduğu argüman, Çin'in ilerleyen yıllarda dünya liderliği konusunda ABD'yi taklit edecek olması üzerinedir (Mearsheimer, 2012). Mearsheimer, yükselen güç Çin'in sistem içerisinde yürüttüğü revizyonist ve yayılımcı tavırların gelecekte iki ülke arasında çatışmaya yol açacağını belirtmektedir. Çin'in son on yıl içerisinde bulunduğu kıta içerisinde artan işbirliği ve dayanışma politikaları yeni müttefikler kazanmasına, var olan müttefiklerin kendisine bağımlı hale gelmesine ve siyasi gücünün gelişmesine katkı sağlamaktadır. Mearsheimer, Çin'i değişimci bir güç olarak tanımlamakta, Çin ekonomisinin bu hızla büyümeye devam etmesi durumunda hegemonik bir gücün ortaya çıkacağını ve Çin'in devasa nüfus avantajını kullanarak bölgede en güçlü orduya ve en etkili nükleer varlığa erişeceğini iddia etmektedir (Mearsheimer, 2001, p. 600). Saldırgan realistler, Çin tehdidi kavramını **hegemonik dönüşüm** ve **güvenlik ikilemi** kavramları çerçevesinde tanımlanmaktadır.

John Mearsheimer, Çin'in bugüne kadarki büyüme performansının önümüzdeki on yıllarda da devam etmesi

halinde, bu ülkenin ABD için savaşa kadar varabilecek yoğun güvenlik sorunları yaratacağı tahmininde bulunmaktadır. Mearsheimer'ın Çin ile ABD arasında işbirlikçi ilişkiler yerine rekabetçi ilişkileri öne çıkarmasının ardında, geçmişte etkileyici büyüme performansları gösteren geriden gelen ülkelerin o dönemin hegemon devletine meydan okumuş olmaları yatmaktadır (Mearsheimer, 2005). Çok kutuplu yenedünya düzeni içerisinde yer alan aktör sayısının fazla olması Asya Kıtası için tehlike arz etmektedir. Çin'in amacı sistem içerisinde gücü elinde tutan hegemon bir devlet olmak ve Batı Pasifik, Orta Asya, Doğu Rusya ve Hint Okyanusu dâhil olmak üzere Asya'nın büyük bölümünde hâkim güç haline gelmektir. ABD zamanında nasıl Avrupalı büyük güçleri Batı Yarımküre'den çıkardıysa, giderek güçlenen bir Çin de muhtemelen Amerika Birleşik Devletleri'ni Asya'dan çıkarmayı deneyecektir (Mearsheimer, 2005, p. 32).

Mearsheimer'a göre, yükselen güç hegemon gücün sahip olduğu diğer bölgesel alanlarda yeni ittifak arayışlarına girerek rekabet ilişkisini derinleştirecektir (Hegemon's Backyard). Bölgesel politikalar ile kurulan güven ve bağımlılık ilişkisi diğer bölgelerde hegemon kurma yarışını başlatacaktır. Her iki devlet tarafından devam eden yayılcı politikalar sistem içerisinde güven boşluğunun oluşmasına, askerî ve savunma kapasitesine yönelik yatırımların artmasına yol açmaktadır. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün (SIPRI) küresel askerî harcamalar raporuna göre, ABD 2019 yılında önceki yıla göre yüzde 5,3 artışla 732 milyar dolar savunma bütçesi ile ilk sırada yer alırken, Çin 261 milyar dolar savunma bütçesi ile ikinci sırada yer almaktadır (SIPRI, 2000). ABD'yi takip eden Çin'in harcamaları 2010-2019 yılları arasında yüzde 85 artışla 261 milyar dolara yükselmiştir (SIPRI, 2000). Robert Kaplan'da Mearsheimer gibi Çin'in yükselmekte olan bir güç olduğunu kabul ederek gelecekte ABD tarafından hissedilen bir tehdit olacağını savunmaktadır. Kaplan, Çin'in geçmişte Almanya ve Japonya'nın izlediği yolu izleyeceği, bir istisna teşkil etmeyeceği öngörüsünde bulunmaktadır (Kaplan, 2011). Bu yüzden, ekonomik ve askerî anlamda giderek büyüyen Çin daha fazla güçlendikçe, ABD hegemonyasına başkaldıracağı ve silahlı çatışmalara girebileceği düşünülmekte, bu yüzden de tehdit olarak görülmektedir (Taylor, 2010, p. 505).

Soğuk Savaş döneminde ABD'li diplomat George Kennan tarafından yayınlanan **Uzun Telgraf** adlı çalışma, Sovyet rejimine yönelik yayılcı politikaları ön plana çıkartarak o dönemde yürütülen çevreleme politikalarını açıklamaktadır. Günümüzde bu çalışmanın benzerini, ABD yönetiminin Çin'in komşuları olan Güney Kore, Avustralya, Japonya ve Singapur ile

yürüttüğü işbirliği politikaları içerisinde görmek mümkündür. ABD'nin Tayvan konusunda Japonya ile ortak hareket etmesi, Doğu/Güney Çin Denizi'nde konuya taraf olması ve Kuzey Kore'nin kitle imha silahları karşısındaki duruşu Çin ile arasındaki en temel çatışma alanları arasında yer almaktadır. Çin, Tayvan'ın bağımsızlığını, Çin'in Batısındaki ayrılıkçı faaliyetleri Doğu ve Güney Çin Denizi'nde komşu ülkeler ile yaşadığı problemleri varlığına yönelik temel tehditler olarak değerlendirmektedir (Health, 2016, p. 8).

Çin, ABD'nin gücü karşısında kendi gücünü artırma stratejisini daha orantılı ve stratejik olarak devam ettirmeye özen göstermektedir. Bununla birlikte, ABD de Çin'i Asya-Pasifik bölgesinde oluşturduğu ittifaklarla kendi bölgesinde çevrelemeye çalışmaktadır. Çin'in ABD'yi dışlayan bir bölgeselcilik inşa etme çabalarına karşı, Malezya, Japonya, Singapur gibi ABD müttefiki ülkeler, Çin'in arzu ettiği gibi ABD'yi dışarıda bırakan bölgesel politikalar konusunda Çin ile fikir ayrılığı yaşamaktadırlar (Nair, 2008, p. 119). Mearsheimer, ***Çin'in Yükselişi Barışçıl Olabilir mi?*** adlı makalesinde Çin'in ulusal çıkarlarının Pasifik'teki siyasi ve askerî kontrolünü genişletmesini gerektirdiğini ve bu genişlemenin yakın bir gelecekte Çin Amerikan çatışmasını kaçınılmaz kıldığını iddia etmiştir (Mearhseimer, 2004).

Çin'in yeni teknolojik silahlar aracılığıyla yönettiği hibrit operasyonları, yayılcı politikalar doğrultusunda yürüttüğü yeni üs kurma girişimleri, artan dijitalleşme ve dezenformasyon çalışmaları rekabet politikalarının yönünü değiştirmektedir. Çin'in artan yasa dışı teknoloji transferleri, saldırılara yönelik caydırıcılık politikaları ve fikri mülkiyet alanındaki yasal olmayan girişimleri geleneksel tehdit algısına yeni bir boyut kazandırmıştır. Çin'in kullandığı uzay teknolojileri, deniz savunma ve nükleer güç kapasitesindeki artış yeni riskleri ve tehditleri de beraberinde getirmektedir.

NATO 2030: United for a New Era (NATO 2030: Yeni Bir Çağ için Birliktelik) başlığını taşıyan raporda, Çin'in yükselişinin bir tehdit olarak algılandığı ve sistemsal rekabete geri dönüş yapıldığı vurgulanmıştır. Çin'in küresel sistem içerisinde askerî ve ekonomik alanda yükselişi, NATO ittifakının önleyici diplomasi yürütmesinin önünü açmaktadır. NATO, "Çin'in ortaya koyduğu tüm zorluklar karşısında müttefiklerin siyasi eşgüdümü sağlamaları ve Çin'e yönelik ortak bir politika yürütmeleri" gerektiğini raporda belirtmiştir (NATO, 2020, pp. 64-65). Müttefiklerin aralarındaki tüm anlaşmazlıklara karşı ittifakın dayanıklılığına olan güvenlerini korumaları, farklılıkları yönetmeleri, anlaşmazlıkların üstesinden gelmeleri ve tehditler karşısında saflarını sıkılaştırmaları, NATO'nun

2030'a güçlü ilerlemesi için zorunlu görülmüştür (NATO, 2020, pp. 64-65). Rapor, gelecekte NATO stratejilerinin belirlenmesi konusuna ışık tuttuğu gibi Çin'in güvenlik alanında da gelecek rolünün belirlenmesi konusunda önem taşımaktadır.

7) Tukidides Tuzakı Çerçevesinde ABD ve Çin Arasındaki Ticaret Savaşlarının Sistem Üzerindeki Etkisi

Neorealist teori, sistemin yapısı ve sistem içerisindeki gücün dağılımını analiz ederek, uluslararası gelişmeleri bu doğrultuda yorumlamaktadır. Neorealist teoriye göre, anarşik bir düzenin varlığı kural koyucu ve uygulayıcıların çok fazla olması sebebiyle çok sesliliğe yol açmaktadır. Sistemin anarşik yapısı, devletlerde büyük kaygılara yol açmaktadır. Gücün göreceliliği, devletlerin mutlak avantajdan çok göreceli kuvvetle daha fazla ilgilenmesini gerektirmektedir (Waltz, 1979, p. 106).

ABD, Donald Trump'ın başkan seçilmesiyle uluslararası arenada hiç olmadığı kadar korumacı davranmış ve uluslararası hukuku hiçe sayarak tek taraflı hareket etmeye başlamıştır. Realist teoriye göre, düzen, zayıf olan devletlerin güç kazanmaya, hâkim olan devletlerin ise güç kaybetmeye başlamasıyla bozulur (Roskin, 2014, p. 30). ABD, kendisinin inşa ettiği ve küresel hale getirdiği liberal ekonomik düzene aykırı davranması sonucunda kendi gümrük duvarlarını yükseltmiş ve ticaret savaşından daha fazlasını göze almıştır. Amerika'nın bu yönde devam eden ulusal çıkar odaklı politikaları rakipleri için avantaj olmuştur.

Graham Allison, Çin'in tehlikeli yükselişini **Tukidides Tuzakı** kavramı ile ele almaktadır. İsmi Eski Yunan tarihçisinden alan bu kavram, Atina şehir devletinin yükselişi karşısında mevcut gücü elinde tutan Spartalıların yaşadığı korkunun Peleponnes savaşlarına yol açtığını vurgulamaktadır. Graham Allison, bu kavram doğrultusunda tarihsel analiz yaparak, güvenlik ikilemi ve savaş arasında bir bağlantı kurmaktadır. Allison'a göre, yükselmekte olan bir gücün egemen olan güç üzerinde yarattığı korku ve onun yerini almaya yönelik politikaları sistemi tehlikeye sokmaktadır. Graham Allison bu kavram çerçevesinde uluslararası sistem içerisinde Çin ve ABD arasındaki gerilimin ortaya çıkabilecek olan sonuçlarını analiz etmektedir. Bu kavram çerçevesinde, ABD, Çin'in yükselişini kabullenerek ilişkisini devam ettirecek veya sistem içerisindeki hızlı yükselişini ve hâkimiyet alanlarını engellemek için güçlü bir dengeleme politikası yürütecektir. Graham Allison, Çin'in yükselişini savunmacı realist bakış açısı ile değerlendirerek iyimser bir yaklaşım benimsemektedir. Graham Allison'a göre son 500 yılda tarihte bu ve benzeri

durum ile 16 kere karşılaşmış ve 12 tanesi savaş ile sonuçlanmıştır (Allison, 2017). Örneğin, 15. yüzyıl'da Portekiz ile yükselen İspanya arasında yaşanan rekabet, 20. yüzyıl'da İngiltere'nin gücünü ABD'ye devretmesiyle yaşanan güç geçişi, Soğuk savaş sonrası dönemde ABD yönetiminin Sovyetler Birliği'ne yönelik meydan okuması ve son olarak Fransa ve İngiltere'nin Almanya'nın Avrupa'daki hakimiyeti karşısındaki sakin tutumu **savaşız bir güç dengesi** durumunu yansıtmaktadır (Allison, 2015, p. 2). **Tukidides Tuzağı** tablosu içerisinde yer alan dört örnek dışında 12 tane savaş ile sonuçlanan rekabet örnekleri savaşın sistem içerisinde dönüşüme yol açtığını göstermektedir (Allison, 2015, p. 2). Graham Allison, her iki ülkenin de savaşa girmeden önce başarılı ve başarısız örnekler bakarak hareket etmesi gerektiğini ve iki tarafın da temel çıkarının bulunduğu politikalara yönelmesinin önemini vurgulamaktadır.

Graham Allison'un **Tukidides Tuzağı**'nda belirttiği gibi yeni güçlerin ortaya çıkması, kurulu gücün sistem içerisinde gerilim yaşamasına ve yeni stratejiler yürütmesine yol açacaktır. Uluslararası ve bölgesel sorunlar noktasında Çin ve ABD'nin farklılaşan tutumlarının sürmesi ve Batı ittifakı tarafından belirlenen uluslararası kural ve normlara ilişkin Çin'in itirazının devam etmesi halinde savaş olasılığı büyük ölçüde artacaktır. ABD yönetimi bu tuzağın içine düşerek Çin'e karşı ticaret savaşlarını başlatmıştır. ABD, Çin'in ekonomik ilerleyişinin önüne geçmek, ticaret akışının yönünü değiştirmek ve kendi ekonomik yapısını güçlendirmek amacıyla Çin'e karşı ticareti kısıtlayıcı önlemler almıştır.

İki ülke arasında başlayan ticaret savaşları hem ülke ekonomilerinin hem de pek çok uluslararası şirket ve kurumun zarar görmesine yol açmıştır. Uluslararası serbest ekonominin ve küreselleşmenin kurucusu olan ve savunuculuğunu yapan ABD yönetimi bu tuzağa kendisi düşmüştür. Trump yönetimi yerli üretimi korumak amacıyla kendi ekonomisine tehdit olarak algıladığı ülkelerin ekonomilerine karşı ticari alanda kısıtlamalara yönelmiştir. ABD'nin Çin'den ithalatının Çin'in ABD'den ithalatından daha fazla olması sebebiyle ülke içerisinde yabancı ürünlere olan bağımlılık artmaktadır. 2020 yılı Kasım ayı dış ticaret verilerine göre, ABD'nin Çin ile olan ticaret açığı, bir önceki aya göre yüzde 13,2 oranında artmıştır. ABD'nin Çin'e ihracatı bu dönemde 12,6 milyar dolar, ülkeden yapılan ithalat miktarı ise 42,6 milyar dolar olarak kayıtlara geçmiştir (Güneylioğlu, 2015, p. 687). Çin ve AB arasındaki ortaklığın artması, ABD ve AB arasındaki ticaret hacmini olumsuz yönde etkilemiştir. Çin'in ucuz işgücü birçok sektör için cazibe merkezi olurken, ABD'de artan işsizlik ve resesyon

mevcut ekonomik düzende kırılmalar yaşanmasına yol açmıştır. Küresel üretimin lokomotif gücü haline gelen Çin, emek yoğun ürünlerde sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlük sayesinde diğer ülkelerden daha avantajlı konuma sahip olmuştur. ABD bu olumsuz tablo ile baş edebilmek için Çin'e karşı önlemler almaya başlamıştır. ABD 2018 yılında en çok ticaret açığı verdiği çelik ve alüminyum ithalatına sırasıyla %25 ve %10 ek gümrük vergisi koymuştur. Bu politikalar iki ülke arasında gerginliğe neden olduğundan ticaret savaşları olarak adlandırılmıştır. ABD, 2018 yılında Çin yönetimine karşı başlattığı ticaret savaşını en çok ticaret açığı verdiği çelik ve alüminyum ithalatına sırasıyla %25 ve %10 ek gümrük vergisi koyarak devam ettirmiştir (Tax Foundation, 2020). Her iki tarafın misilleme niyetiyle uyguladıkları korumacı politikalar ticaret savaşlarının derinleşmesine yol açmıştır.

ABD gümrük vergilerini arttırırken Çin ucuz iş gücü avantajını iyi kullanıp farklı stratejiler geliştirerek ABD'yi zorlamaya devam etmektedir. Çin yönetimi, **Made in China 2025** programı gibi projelerle ekonomisini güçlendirmeye ve nüfusu için orta sınıf bir yaşam standardına ulaşmaya çalışmaktadır (Li, 2018, p. 74). Çin, **Made in China 2025** çalışmaları altında inovasyon ve markalaşmaya önem vererek ürün kalitesini arttırmayı, yeşil üretime geçiş yapmayı, ileri teknoloji alanında tesisler kurarak dış bağımlılığı azaltmayı ve akıllı üretim tesislerini kurarak akıllı üretime geçmeyi planlamaktadır. Çin ve ABD arasındaki ticaret savaşları sadece iki devlet arasında yaşanan ticaret açıklarından kaynaklanmamaktadır. Çin'in akıllı üretim alanında artan harcamaları, teknolojik üretime yönelik yatırımları ve haberleşme alanında genişleyen altyapı çalışmaları da iki ülke arasındaki krizi belirgin hale getirmiştir. ABD ve Çin arasında yaşanan ekonomik rekabet, teknoloji ve bilim alanındaki rekabeti de derinden etkilemektedir. Çin'in teknoloji alanında artan girişimleri ve 5G teknolojisindeki üstünlüğü, ABD için bir güvenlik sorunu yaratmaktadır. Örneğin, ABD hükümetinin Huawei telekomünikasyon şirketini kara listeye alarak Amerikan telekomünikasyon firmalarının yabancı ülkelerin imal ettiği ekipmanları kullanmasını yasaklayan başkanlık kararnamesi ve ABD'nin Huawei'nin Çin hükümetine veri sağlama noktasında yürüttüğü casusluk iddiaları, teknolojik alanda yeni bir savaşın göstergesidir (Bianet, 2020).

Çin'in ticaret savaşları karşısında aldığı misilleme politikaları tüketicilerin alım gücünü düşürdüğünden küresel piyasalar üzerinde durgunluğa neden olmuştur. Bununla birlikte küresel ekonomik düzen içerisinde artan gümrük vergileri, üretim seviyesinin düşmesine ve maliyetlerinin

artmasına yol açmıştır. Devletlerarasında var olan karşılıklı bağımlılık ilişkisi, tarafları pragmatik davranmaya zorlamaktadır. Ticaret savaşlarının küresel piyasalar üzerinde yarattığı durgunluk devletlerin veya devlet dışı kuruluşların yeni stratejilere yönelmesine yol açmıştır.

Graham Allison'un **Tukidides Tuzağı** kavramı çerçevesinde Çin ve ABD arasındaki ticaret savaşları serbest liberal düzenin erozyona uğramasına yol açmış, iki taraf arasındaki rekabeti arttırmış ve uluslararası ekonomi açısından da yeni bir dönemi beraberinde getirmiştir. Sahip olduğu ekonomik avantaj, rekabetteki üstünlüğü, tedarik zincirleri konusunda Batı ittifakının Çin'e bağımlılığı, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri uluslararası ekonomiyi yöneten ABD ve Batı ittifakına karşı ciddi bir meydan okumadır.

Sonuç

ABD ve Çin arasındaki rekabet, Hu Jintao döneminden Xi Jinping dönemine kadar uzanan siyasi ve ekonomik politikalar çerçevesinde giderek dozu artan ve son dönemde Çin'in sistemik rakip olarak tanımlandığı bir güç mücadelesine dönüşmüştür. ABD'nin Soğuk Savaş döneminden sonra Batılı müttefikleri ile birlikte norm ve ilkeler aracılığıyla belirlediği dünya düzenine alternatif politikalar üretme kapasitesine sahip olan Çin hükümeti, sistem içerisindeki etkin rolünü ve yükselişini devam ettirmektedir.

Çin, artan ekonomik gücü, bölgesel politikaları, uluslararası örgütler üzerinde etkisi, dev ekonomik projeleri ile küresel düzeyde ekonomik ve siyasi çıkarlarını gerçekleştirme kapasitesine erişmiştir. Bu bağlamda ABD'nin mevcut gücüne ve sistemdeki rolüne bir tehdit haline gelmesi daha fazla sorgulanır olmuştur. Neorealist teori, taraflar arasındaki rekabetin sistem üzerinde nasıl bir etki yaratacağı sorusuna güç dengeleri, tarafların kapasiteleri, askeri ve ekonomik güçleri ile bölgeler üzerindeki hâkimiyet ve kontrolleri gibi faktörler çerçevesinde cevap aramaya çalışmaktadır. Bu bağlamda neorealist teori içerisinde yer alıp bu faktörleri farklı açıdan irdeleyen teoriler çerçevesinde Çin'in sistemik rakip haline geldiği öne sürülmektedir. Saldırgan realist teori, hegemonik istikrar teorisi, Gilpin'in ekonomi temelli argümanları ve Graham Allison tarafından kullanılan **Tukidides Tuzağı** çerçevesinde anlatılan ticaret savaşları bu gerçekliğin altını farklı perspektiflerle çizmektedir. ABD ve Çin rekabetinde Çin'in giderek daha ciddi bir rakip ve tehdit haline gelmesine rağmen yine de önemli zaafı bulunmaktadır. Sadece ekonomik başarı ya da yumuşak güç dengeleme mekanizmalarının iyi kullanılması sistemi değiştirecek

kapasiteye ulaşmak için yeterli olmayacaktır. Çin'in aynı zamanda uluslararası alanda rızayı kazanması, iç politikasında yaşanan sorunların üstesinden gelmesi, insan hakları ihlallerine son vermesi ve uluslararası çatışmaların önlenmesine yönelik rol oynaması gerekmektedir. Bununla birlikte ideolojik olarak da dünyanın geri kalanını peşinden sürükleyecek bir ideal geliştirme ve sistem içerisinde şeffaf bir güç olma konusunda hâlâ giderilmesi gereken eksiklikler söz konusudur.

ABD'nin Başkan Bush döneminde gücünde yaşanan nispi azalma ve uluslararası kamuoyu önünde yaşadığı meşruiyet krizi, Trump döneminde de artarak devam etmiştir. ABD'nin Soğuk Savaş sonrasında diğer ülkelere refah, demokrasi, özgürlük ve insan hakları ihraç etme noktasında yaşadığı yıpranma, Çin için ise bu boşluğu doldurabileceği bir fırsat ortamı yaratmıştır. Bununla birlikte neorealist teorilere göre, sistemi değiştirebilecek güçte ciddi bir rakip haline gelen Çin'in sistemdeki dönüşümü sağlayabilmesi için rıza, normatif düzen inşası ve şeffaflık yolunda atması gereken adımlar vardır. Ayrıca mevcut sisteme uyma ya da ona tamamen alternatif geliştirme konusunda da alacağı yol henüz net değildir. Ancak incelenen faktörler ve Çin'in uluslararası ilişkilerde alacağı yol konusunda belirlediği doktrinler, bu önemli aktörün sadece ekonomik başarı ile sınırlı kalmayacak bir güç olduğunu ve uzun vadede sistemsel dönüşüm için alternatifler yaratma yoluna gideceğini göstermektedir.

Kaynakça

- Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China escape Thucydides's trap?*. Houghton Mifflin Harcourt, Boston.
- Allison, G. (2017). *The Thucydides trap, Are the U.S. and China headed for war*. The Atlantic Retrieved.
- Alperen, Ü. ve Günay, A. (2014). *Ticari Beklentiler Teorisi ve Çin'in yükselişi: Barışçıl bir gelecek?*. International Conference on Eurasian Economies, 78-94.
- Arı, T. ve Özpıncı, F. (2011). *Soğuk Savaş sonrasında ABD'nin Balkan politikası*. Alternatif Politika, 1-24.
- Bianet. (2020). *Huawei krizi: Yeni kısıtlamalar*. Erişim: <https://m.bianet.org/bianet/dunya/229185-huawei-krizi-yeni-kisitlamalar>
- China Foreign Affairs. (2013). *President Xi Jinping delivers important speech and proposes to build a Silk Road Economic Belt with Central Asian countries*. Erişim:

- https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpfwzysiesgjtfhshzzfh_665686/t1076334.shtml
- Çeçen, A. (2018). Küreselleşme bitti, bölgeselleşme başladı. Anka Enstitüsü. Erişim: <http://ankaenstitusu.com/kuresellesme-bitti-bolgesellesme-basladi/>
- Deepak, N. (2008). Regionalism in the Asia Pacific/East Asia: A frustrated regionalism?. *Contemporary Southeast Asia*, 31, 110-142.
- Deik. (2009). Çin'in yükselişi anlamak. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. Erişim: <https://www.deik.org.tr/yayinlar-odaktaki-ulkeler-sektorler-ve-firsatlar-serisi-cin-yukselisi-anlamak-2009>
- Doyle, J. (2015). Uluslararası ilişkiler teorisinde yeni düşünce. (Çev.: E. Çıtak), İstanbul, Beta Yayınları, 1-291.
- Duman, M. (2002). Hegemonya ve Güçler Dengesi bağlamında uluslararası siyaset ve iktisat ilişkileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-16.
- European Commission. (2021). EU-China comprehensive agreement on investment (CAI): List of sections. Brussels. Erişim: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2237>
- Eurostat News. (2019). <https://ec.europa.eu/eurostat>
- FHA, Fars Haber Ajansı. (2020). Çin'den BRICS mesajı: Artık tek kutuplu dünya yok!. Erişim: <https://tr.farsnews.ir/economy/news/13990829000928>
- Filiz, T. (2020). Çin küresel tek kuşak tek yol girişiminde Türkiye konumu üzerinde bir inceleme. *Oguzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 117-133.
- Fukuyama, F. (2003). The end of history 20 years later. *New Perspectives Quarterly*, 31-39.
- Gilpin, R. (1999). *War and Change in World Politics*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Gilpin, G. (2011). Uluslararası ilişkilerin ekonomi politiği. (Çev.: Murat Duran vd.), Ankara, Kripto Yayınları.
- Gilpin, R. (2012). Uluslararası ilişkilerin ekonomi politiği. (Çev.: Murat Duran vd.), Ankara: Kripto Yayınları.
- Global Trends 2025: A Transformed World. (2008). National Intelligence Council, 1-120.

- Gözen, R. (1997). Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası ilişkiler: Küreselleşme perspektifi. *Liberal Düşünce*, 2(7), 74-91.
- Gramsci, A. (1971). Selection from the prison notebooks. Q. Hoare ve G. N. Smith (Ed.), Londra: Lawrence and Wishart.
- Grey, E. (2018). The story of Hambantota Port: A flunking token of political corruption. *Ship Technology*. Erişim: https://www.ship*technology.com/features/hambantota-port-china-sri-lanka
- Güneylioğlu, M. (2015). A. K. Organski. E. Büyükkakıncı (Ed.). Savaş kuramları. Ankara.
- Harris, S. (2014). Çin dış politikası. *Matbuat Yayınları*, 182-183.
- Holslag, J. (2015). *China's coming war with Asia*. Cambridge, Polity Press.
- Huntington. S. (1999). The lonely superpower. *Foreign Affairs*, 78, 35-49.
- Health. T., Cortez, K. ve Cooper, A. (2016). The PLA and China's Rejuvenation: National Security and Military Strategies, Deterrence Concepts, and Combat Capabilities, Santa Monica RAND Corporation, National Defense Research Institute, 1-76.
- Kaplan. R. D. (2011). How we would fight China. *The Atlantic*, June. Erişim: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2005/06/howwe-would-fight-china/3959>
- Kindleberger. C. (1973). An explanation of the 1929 Depression. *The World in depression, 1929-1939 içinde*. Berkeley, University of California Press, 1-344.
- Kocamaz, S. (2020). Batı'nın yeniden inşa etmenin zorluğu üzerine. *Panorama Dergisi*, Uluslararası İlişkiler Konseyi. Erişim: <https://www.uikpanorama.com/blog/2020/02/17/batiyi-yeniden-insa-etmenin-zorlugu-uzerine-sinem-unaldilar-kocamaz/>
- Küntay. B. (2019). Uluslararası sistemde ABD'nin değişen paradigmaları. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 168-185.
- Layne, C. (1993). The unipolar illusion: Why new great powers will rise. *International Security*, 17(3), 5-51.

- Li, L. (2018). China's manufacturing locus in 2025: With a comparison of "Made-in-China 2025" and "Industry. 4.0". *Technological Forecasting and Social Change*, 66-74.
- Milner, H. V. (1998). *International political economy: Beyond hegemonic stability*. Foreign Policy.
- Mearsheimer. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. New York: W.W Norton and Company.
- Mearsheimer. J. (2004). Why China's rise will not be peaceful?. Erişim: <http://online.fliphtml15.com/yhnd/otda/#p=1>
- Mearsheimer. J. (2005). Bambi olmaktansa godzilla olmak yeğdir. *Foreign Policy*.
- Mearsheimer. J. (2005). An offensive realist between geopolitics and power. *Journal of International Relations and Development*, 381-408.
- Mearsheimer. J. (2010). The gathering storm: China's challenge to US power in Asia. *The Chinese Journal of International Politics*, 3(4), 383-385.
- Mearsheimer, J. (2012). Why China cannot rise peacefully. Erişim: <https://www.youtube.com/watch?v=CXov7MkgPB4>
- MSC, Munich Security Report. (2020). Erişim: https://securityconference.org/assets/user_upload/MunichSecurityReport2020.pdf
- NATO 2030. (2020). United for a new era. Erişim: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak güç Dünya siyasetinde başarının yolu*. (Çev.: Rayhan İnan Aydın), Elips Kitap Yayınları, Ankara.
- Nye, J. (2009). Get smart combining hard and soft power. *Foreign Affairs*.
- Oğuzlu, T. (2012). NATO'nun dönüşümü ve geleceği. *Orta Doğu Analiz*, 4(40), 8-18.
- Organski, A. F. K. (1968). *World politics*. 2. Baskı, New York, Knopf.
- Özen, Ç. (2005). Neogramşiyen hegemonya yaklaşımı çerçevesinde güç ve global finans: Pax Britannica'daki büyük dönüşüm. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 3-31.

- Pekcan, C. (2010). Konfüçyüs Öğretisinin dış politikaya etkisi bağlamında 2003-2013 yılları arasında Çin-ABD ilişkileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(4), 1127-1155.
- Roskin, M. G. ve Berry. N. (2014). *Uluslararası ilişkiler: Uİ'nin yeni dünyası*. (Çev.: Özlem Şimşek), Ankara: Adres Yayınları.
- SETA. (2019). Çin yatırımlarına ekonomi politik yaklaşım. Erişim: https://www.setav.org/cin-yatirimlarina-ekonomi-politik-yaklasim-2005-2019/#_
- SIPRI, Statista. (2020). Countries with highest military spending. Erişim: <https://www.statista.com/statistics/262742/countries-with-the-highest-military-spending/>
- Sputnik News. (2018). Çin'den G 20 üyelerine kapsayıcı bir dünya ekonomisi için ortak hareket etme çağrısı. Erişim: <https://tr.sputniknews.com/ekonomi/201811301036396478-cing20-uyelerine-dunya-ekonomisi-ortak-hareket-cagri/>
- Struver, G. (2014). What friend are made of: Bilateral linkages and domestic drivers of foreign policy. *Foreign Policy Analysis*, 170-191.
- Tanrıverdi, B. (2014). Akıllı güç. *Akademi Perspektif*. Erişim: <http://akademikperspektif.com/2014/06/11/akilli-guc/>
- Tax Foundation. (2020). Tracking the economic impact of U.S. tariffs and retaliatory actions. Erişim: <https://taxfoundation.org/tariffs-trump-trade-war/>
- Taylor, M. F. (2010). International relations theory and China's rise: Assessing China's potential for territorial expansion. *International Studies Review*, 505-532.
- Tepebaş, U. (2010). Büyük güçler ve Afrika, 21. yüzyılda çok boyutlu Afrika rekabeti. *Tasam Yayınları*.
- The White House. (2013). Statement by President Barack Obama on Egypt. Erişim: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/07/03/statementpresident-barack-obama-egypt>
- Thompson, D. (2010). Think again: Why China's military is not yet a threat. *Foreign Policy*. Erişim: <https://foreignpolicy.com/2010/02/11/think-again-chinas-military/>

- Tuncel, C. O. (2017). Bir Kuşak Bir Yol: 21. yüzyılın en büyük kalkınma projesi. Erişim: <https://www.aydinlik.com.tr/dunya/2017-mayis/bir-kusak-bir-yol-21-yuzyilin-en-buyuk-kalkinma-projesi>
- Tüter, M. (2018). Çin gücü, statükoya karşı yeni güç arayışları. *Kopernik Yayınları*, 1-432.
- UN Commodity Trade Statistics Database. (2021). <http://unstats.un.org/unsd/comtrade/.2021>
- UNCTAD. (2021). China becomes largest FDI recipient in 2020. Erişim: <https://newsaf.cgtn.com/news/2021-01-25/UNCTAD-report-China-becomes-largest-FDI-recipient-in-2020>
- Wallerstein, I. (2003). Amerikan gücünün gerileyişi, kaotik bir dünyada ABD. *Metis Yayınları*.
- Waltz, K. (1959). *Man, the state, and war: A theoretical analysis*. Columbia University Press.
- Waltz, K. (1979). *The theory of international politics*. Mc Graw Hill Higher Education, 1-241.
- Waltz, S. M. (1987). *The origins of alliances*. New York: Cornell University Press, 1-336.
- Webb, M. and Krasner, S. (1989). *Hegemonic stability theory*. Cambridge University Press, 183-198.
- Wharton University of Pennsylvania. (2016). China's investments in Africa: What's the Real Story?. Erişim: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/chinas-investments-in-africa-whats-the-real-story>
- XIA, M. (2011). China threat or a peaceful rise of China?. Erişim: <http://www.nytimes.com/ref/college/coll-china-politics-007.html> Xk9iqoxuAo/index.html
- Yılmaz, B. (2019). Barack Obama ikinci başkanlık dönemi politikaları 201-2016. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1-144.
- Zhang, J. (2015). China's new foreign policy under Xi Jinping: Towards 'peaceful rise 2.0'?, *Global Change, Peace & Security*, 27(1), 5-19.

Extended Abstract

In the post-Cold War period, the United States contributed significantly to the construction of the new world order, maintaining its dominance over the system. In this period, the institutions built under the leadership of the West, the values

built through these institutions, and the established alliance relationship were instrumental in building the international system. American foreign policy actors have effectively used smart power strategies to shape the new world order, using a combination of realist and idealistic concepts. However, the United States' regulatory and guiding role in global governance diminished after the 9/11 attacks. After 9/11, the United States began to act in the concept of interest by prioritizing its military power and ignoring its global responsibilities. The international system was shaped by the Western alliance until the 2008 global crisis. The United States' weakening economic capacity in the wake of the neoliberal global crisis has led to a reshaping of the balance of power in the system. In addition to the economic downturn, the United States has failed to keep its normative power on the system, protect global interests and values, and serve on behalf of the interest of the system. The growing protectionism policies of the United States; its passive role in the face of international problems such as the Arab Spring, the Syrian issue, and other global problems; and its behaviour in violation of international rules have caused it to lose its current power within the system. Thus, the United States' credibility in the system has become more questionable.

The economic, military, and cultural erosion experienced by the United States' leadership has led to China gaining ground in global intervention. China's successful recovery from the 1997 and 2008 global crises, compared to other countries, makes it a model for other countries; furthermore, it has exhibited continuous economic growth for almost three decades. In addition to China's active participation in the world economy, the initiative to create an alternative formula to the global economic and political order also increases its attractiveness in the system. China is a country that continues to rise within the framework of a *win-win* policy, without interfering in the internal affairs of the countries with which it cooperates or pursuing a policy of forcibly exporting its own values. China, with its soft balancing strategy, plays a decisive role in the balance of power within the international system. China's economic growth increased diplomatic efficiency, and the rise in defence power play an influential role in changing the balance of power. The growing regional influence of China, the United States' biggest rival, leads to a contraction of the United States' influence on the global sphere. China's Belt and Road initiative, a significant structural strategy for advancing a new global order, illustrates this well.

This article will analyse the transformative effects of the power shift between the United States and China on the

international system. The decline of the United States' global power and the rise of China in this century remain the determinants of the power struggle in the international arena. The impact of the power transition between the United States and China within the international system on the system will be discussed by neorealist theory. In this paper, the rise and impact of China's power in the international system will be analysed by the components of the neorealist theory such as the hegemonic stability theory and offensive realism theory, Thucydides Trap framework, and Gilpin's economic arguments about the system.

Consequently, China's growing role in the world system makes competition between the United States and China inevitable. The growing influence of China's economic power on political power, the contribution of its expansionist policies to the power of global hegemony, the impact of the perceived threat on trade wars, and the diminishing role of hegemonial power in the system are the foundations of systemic transformation. The NATO 2030 report calls for a return to its traditional mission, defining the new perception of the threat to China through new threat tools.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**INDIA AND IRAN RELATIONS UNDER THE
SHADOW OF GLOBAL POLITICS:
A BRIEF HISTORICAL OVERVIEW**

Mukhtar Ahmad BHAT*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 29.07.2021

Düzeltilme Tarihi // Revised: 22.09.2021

Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 25.10.2021

Abstract

In contemporary world politics, India and Iran occupy great strategic significance. Both countries have huge convergence of national interests. Collaboration and cooperation between the countries would resolve their respective domestic issues and challenges and play a determining role in strengthening their role in global affairs. For a fast-growing economy and energy deficit country like India, Iran provides access to a huge amount of natural resources and opens up its vast untapped market for Indian finished goods and services. In addition to that, Iran, due to its geographic location can act as a transit route for India to reach strategically important countries in Central Asia and Afghanistan. Being the second-largest Shia populated country in the world after Iran and one of the highest energy importing countries, India occupies an important place in the strategic thinking of Iran. In the past, India was the second-largest oil-exporting destination for Iran and an important trading partner for Iran. Taking the structural realism as a theoretical framework, the article attempts to seek an answer to the questions, why despite belonging to a single-family, living together for many centuries and sharing common social, religious and traditional values, the two countries have been unable to transform their mutual understanding

* Doktora Sonrası Araştırmacı, Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0002-2159-0746, mukhtarbhat@gmail.com

into a long term strategic partnership, and how the global events have affected their mutual understanding and replaced it with trust deficit.

Keywords: Global Re-Adjustment, India, Iran, China, USA

Küresel Siyasetin Gölgesinde Hindistan ve İran İlişkileri: Kısa Tarihsel Bir Bakış

Öz

Çağdaş dünya siyasetinde Hindistan ve İran büyük stratejik öneme sahiptir. Her iki ülkenin de ulusal çıkarlar konusunda aralarında büyük bir ortaklık bulunmaktadır. Ülkeler arasındaki işbirliği ve destek, yalnızca kendi iç sorunlarını ve zorluklarını çözmede değil, aynı zamanda küresel ilişkilerdeki rollerini güçlendirmelerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Hindistan gibi hızla büyüyen, ekonomi ve enerji açığı olan bir ülke için İran, yalnızca büyük miktarda doğal kaynağa erişim sağlamakla kalmayıp Hint mamulleri ve hizmetleri için geniş bir pazar sağlamaktadır. Ayrıca İran coğrafi konumu nedeniyle Hindistan'ın Orta Asya ve Afganistan'daki stratejik öneme sahip ülkelere ulaşması için bir geçiş yolu görevi yapabilmektedir. İran'dan sonra dünyanın en büyük Şii nüfusa sahip ikinci ülkesi ve en çok enerji ithal eden ülkelerden biri olan Hindistan, İran'ın stratejik vizyonunda önemli bir yer tutmaktadır. Geçmişte Hindistan, İran için sadece ikinci en büyük petrol ihraç noktası değil, aynı zamanda önemli bir ticaret ortağıydı. Bu makale, yapısal realizm kuramından faydalanarak, tek bir aileye ait olmalarına, uzun yüzyıllardır birlikte yaşamalarına ve ortak sosyal, dini ve geleneksel değerleri paylaşmalarına rağmen, iki ülkenin karşılıklı anlayışlarını uzun vadeli stratejik bir ilişkiye neden dönüştüremedikleri sorusuna cevap aramaya çalışmaktadır. Makale küresel olayların iki ülkenin karşılıklı anlayışlarını nasıl etkilediğini ve yerini güven açığına nasıl bıraktığını da incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Yeniden Ayarlama, Hindistan, İran, Çin, Amerika

Introduction

India and Iran are two ancient civilisations with strong historical and cultural ties. Over the years both have enriched one another's culture, traditions, art, trade and economy, literature and history. The importance and relevance of Iran for India is crucial and lies particularly in Iran's geographic location as a gateway to the countries of Central Asia and Afghanistan as well as its huge energy sources.

In the South, Iran shares its border with the Gulf of Oman and the Persian Gulf, which is the biggest energy-exporting centre of the World. In the North, it borders with Caspian Sea, Armenia, Azerbaijan and Turkmenistan. In its East, it shares borders with countries like Afghanistan and Pakistan. On its North Western side, Iran has Iraq and Turkey. So, Iran's geographical position had catapulted Iran to play the role of an important power in the Middle East (Hussain and Shahriar, 2013, pp. 260-261).

Iran is in need and search of substantial markets for exporting its immense oil and gas sources. At the same time, Iran also requires huge investments for developing its oil and gas industry, economy, education, health, technology and employment. Iran has been well aware of the importance of cordial relationships with other countries, particularly India, at the juncture of its international isolation and economic sanctions. India provides the third-largest booming market for Iranian crude oil. Access to many necessary commodities food items like rice as well as medicine, iron, steel, fabrics, yarn and tea, organic/inorganic/agrochemicals, rubber manufactured products, modest technology. In addition to these things, India can provide cheap and high-quality educational opportunities for the Iranian middle class. Iran can also get substantial help from India in modernising its defence sector.

The question arises why, despite belonging to a single-family, living together for many centuries and sharing common social, religious, and traditional values, and strong convergence of national interests, the two countries have been unable to transform their mutual understanding into a long term strategic partnership. Instead of bringing the two nations close to each other, the trust deficit has increased immensely.

Making the structural realist theory as the basis of the study, an attempt has been made to study how the global events have affected their mutual understanding and replaced it with trust deficit, a situation in which it becomes difficult to trust the other.

The main emphasis of the theory is the structure of the international system, countries, continuities, and changes of the system. The structural realists prefer to explain international politics within a framework of the anarchic structure of the international system. In anarchic conditions, there is no assurance that one country will not attack another because there is no global authority or government for regulating the behaviour of countries at the global level. Therefore, each country tries to increase its power for maintaining national security. The structural realist theory argues that the leadership

of a country is the hostage of the structure of the state system and its deterministic logic, which dictates what they must do in the conduct of their foreign policy. They held that there is no room for foreign policymaking that is independent of the structure of the system (Baylis and Smith, 2005, p. 169.).

The structural realist approach focuses mainly on the environment in which the countries are carrying their activities for securing respective national interests. As the structural realist like Kenneth N. Waltz believes that it is the changes within the global power structure that initiates the process of policymaking for countries (Waltz, 2000, p 5). The anarchical international system where there is no authority above the countries and sense of insecurity push the countries toward the race of maintaining a substantial amount of power and to make sure no other country shifts the balance of power in its favour. Therefore, the countries are left with no choice but to compete for acquiring power as much as possible for maintaining a favourable balance of power structure (Mearsheimer, n.d., p. 72).

Over the decades, the India-Iran relations have not remained immune from the changes that occurred at the regional and global levels. Keeping in view the transformation of regional politics from geopolitics to geo-economics, both countries are in the process of re-adjusting their alignment for securing a favourable balance in the future power structure. With respect to the interpretation of the India and Iran relationship through the structural perspective, both countries can be considered rising powers of the twenty-first century in their respective regions.

Both countries enjoy a great deal of influence in their regions, particularly because of the changes that the two regions experienced in the post 9/11 era. India, with its vast territory, past experience as the leader of developing countries, rapid economic growth, and developing friendly relations with other countries, particularly with the United States is knocking as a new aspiring power in world politics. India has gone ahead from its participation in G77 to the core group of the G-15 nations and has shifted its focus to global issues like environmental protection, sustainable development, promotion and protection of human rights and democracy.

Iran, on the other hand, has experienced an increase in its strategic significance because of regional instability and deepening its influence in countries like Yemen, Syria, Afghanistan, and Iraq, as well as in Palestine. Further, Iran, like India, is in search of ways to increase its presence at a global level by expanding its area of influence by developing relations

with other countries, particularly in South Asia, Central Asia and European regions. However, there are many impediments in their way of emerging as new powers at the global level. For India, there are issues like the giant Chinese economy and industrial development, Pakistan and Afghanistan as security challenges, as well as the issues of managing its relations with the US and Iran and rapidly rising energy demands. For Iran, there are issues like Iran's antagonistic relations with the US, Israel and competitive Saudi Arabia on the one hand and the security challenges that Iran faces in the wake of the instability in the region and international isolation due to the imposition of international sanctions on the other hand (Hunter, 2010, p. 9).

Over the years, there have been scholars and analysts — Alam Anwar (India and Iran relations: An Assessment of Contemporary Relations, 2011), Naaz Farah (West Asia and India: Changing Prospective, 2005), Dietl Gulshan (Re-engaging with Iran, 2009), Tennyson K.N. (India-Iran Relations Challenges Ahead, 2012), Alam Mukhtar (India and Iran: Geopolitical and geostrategic Partners, 2008), Zahirinejad Mahnaz (Iran and India Relations: Need for re-engagement, 2013), Balooch Mahmoud (Iran and India's Cooperation in Central Asia, 2009), Sisakht Abdolmajid Yazdanpanah & Mahmoudi Armin (The Role of Energy in Iran and India Relations, 2012)— that carried research work on the India and Iran relations and areas related to it particularly energy, trade and transit routes. However, in this article, an attempt has been made to highlight different phases and study the changing nature and future prospects of India and Iran relations.

The article is divided into different phases specifying ups and downs and how changes in the international power structure shaped their bilateral relations. The first phase discusses the period of mutual interdependence in India-Iran bilateral relations. The second phase discusses the period of distrust and uncertainty. The third phase discusses the process of rapprochement and the fourth phase highlights how the two countries are now pushed by changing regional power structure towards the process of re-alignment process in order to have a favourable balance of power structure.

1) The Golden Era of India and Iran Relations

The people of both countries have been enjoying close historical harmony, since the days of ancient times. Through the ages they interacted and enriched each other in many spheres of life. As such a lot of likeness and similarities developed between these two nations not only in their art, architecture,

customs, traditions, and languages but in attitude towards life as well.

Historians claimed that Indo-Iranians belonged to a single-family and lived together for many centuries in the pasture land of Central Asia or Oxus Valley with a common language and were a member of the great Indo-European family of language. In the course of time got divided into two branches “Indic” and “Iranic”. With the passage of time one developed as Sanskrit in India and another as Avesta in Iran. Avesta then became Pahlavi and ultimately developed as Persian. Professor Firoz Cowasji is of the opinion that “It has now been ascertained that both the Avesta and Vedic Sanskrit are sister languages, astonishingly similar in vocabulary, grammar and syntax. So close is the resemblance that a passage could be read in both languages in parallel column with minor changes” (Indian Embassy in Tehran, n.d.).

The ancestors of the Persian and the Indian people came out from a common homeland, sharing a common linguistic and racial past. The intimate contact between India and Iran in matters of rituals, customs, norms or other ways of life is evident in their holy scriptures Vedas and Avesta, which are termed as their earliest literary monuments. There is much common between Zoroastrianism and the Vedic religion. The name of Hapta Hendu (in Sanskrit Sapta Sindhu seven rivers of Ancient India) is mentioned in Avesta whereas Ariya (name of the ancient name of Iran “Persia”) is mentioned in the Veda. Similarly, both the scriptures agree on the cause which led to the migration of the Aryans from their original homeland (Oxus valley). Veda accounts mention it as a flood of water and Avesta accounts cite it as a flood of snow and frost. The name of the person who escaped this disaster is “Noah”, “Nuh” as in Arabic which is a changed version of “Manuh”. In both Iranian Avesta and Indian Veda versions, he is the son of the same person “Vivasvat or Vivanghat”. Another common thing between the two nations is the sanctity of Fire and belief in its holiness. Its worship was supposed to be of much importance and was considered as a source to get rid of the black magic, impure souls, cleaning and sanitising environment. This tradition is still prevalent in some parts of both countries where people believe in the Zoroastrian religion (Bhargava, 1971, p. 25).

The historical connection between the Indians and the Iranians began from the times of the great Achaemenian King Darius Hystaspes (Dara I), Whose reign represents the climax of Iranian magnificence in the 6th and 5th centuries BC. Darius dispatched his Greek Admiral Scylax to explore the North Indian region. And on the strength of the survey so made,

Darius sent an army and conquered Panjab in 512 BC. In the vast empire of Darius, the Panjab was the richest province, adding nearly a third of the revenue of the whole empire. The name of India does appear recorded on the walls of the royal palaces of Persepolis as well as on the Naqsh-i-Rustam. On the grand staircase of Darius's ruined place at Persepolis carved effigies of persons offering tribute to the Persian monarch from various countries can still be seen. Among others are perceptible the figures of two Indians carrying the gifts to the Emperor in the typical Indian fashion in their peculiar shoulder baskets. Even after the death of Darius, governors continued to be nominated by the Iranian government to rule over certain parts of ancient India (Gorekar, 2002, pp. 100-141).

After Alexander's conquest, Iranian contacts continued, and it is said that the architecture of the buildings of Ashoka was influenced by Iran. The effigies of the four lions on the capitals of the famous column of Ashoka at Sarnath near Benaras and much of their design had been suggested by Iranian architecture. Sir J.H. Marshall recognises the Iranian influence besides the Hellenistic. The magnificence of the Mauryan Court may possibly have been imitation to a certain extent of the Iranian court. There had been a good deal of relations between the two countries in those days. Because when Alexander conquered Iran (330 BC), Iranian artists and craftsmen who were scattered far and wide subsequently arrived at the newly formed Mauryan Empire. Firoze Cowasji Davar has observed the Iranian influence on the Mauryan dynasty and the people in four ways:

- In the "Kharoshthi" script prevalent on the border between Iran and India.
- In the long-continued use of the Iranian word "Kshatrap" (satrap).
- In the familiarity between the Iranian and Ashokan rock-inscriptions.
- In the resemblance between the Iranian and Mauryan architecture (Davar, 1962, p. 57).

The letters exchanged between the Mughal emperors and the Safavid rulers consistently emphasised the formal, spiritual friendship, and accord among the two Emperors. These expressions of mutual friendship and warmth are not only found in the various letters between Abul Fazl and Mir Shafi Amuli but also in the notes that the poets and calligraphists sent to each other. The poems of poets, biographical sketches of men of talents like architects, scholars, painters, calligraphers, musicians, and other artists available in chronicles like the *Ain-i-Akbari*, *Muntakhab-ul Tawarikh*, *Tabaqat-i-Akbari* and

Muzzakkira-i-Ahbab confirm the continuous presence of the Persians at the Mughal court and continuous exchange of ideas, men, and commodities between the two countries. (Haider, 2004, pp. 376 and 380).

The Mughal Kings were kind and large-hearted towards the foreigners particularly the Iranians, who left an indelible stamp on the architectural, administrative, cultural, literature as well as on other spheres of Indian people. The Iranian poetry particularly of Sadi, Rumi, Nizami, and Hafez have played a considerable part in the evolution of Persian literature in India and have left behind an indivisible common heritage. During the Mughal period, India became the second home for Iranian culture, art, architecture, festivals, and art of gardening. Even the Persian language was made a tool of communication not only in official matters but also as a means for the interchange of thoughts, culture and literature between the two countries (Haider, 2004, pp. 376 and 380).

There is a long list of important books related to different aspects of life like astronomy, art, health and hygiene, history, mathematics, Unani-medicine “a system of medicine practised in parts of India”, music, and religion which were translated. Even a full-fledged department was created by Emperor Akbar, where people were constantly engaged in translating valuable books from Sanskrit to Persian and vice-versa. The learned scholars who were engaged in translating Sanskrit works into Persian were Abu'l-Fadl Faidi the great poet, Abdul Qadir Badayuni, the great historian, Naqib Khan the outstanding theologian, Sultan Thansari, a noble philosopher and Mulla Shiri a great thinker. They were also assisted in their work of translation by other Sanskrit scholars well-versed in Indian Philosophy and science. (Gorekar, 2002, pp. 100-135).

Books like Mahabharata was translated into Persian under the title of Razm-i-Nameh, Panchtantra of Vinusarman translated into Persian under the title of the Beast-fables. Kalhana's Rajatarangini well known dynastic history of Kashmir was known in Persian as Bahru'i-Asmar, and Tarikh-i-kashmir. Athharva Veda, a work on rituals, magic, and popular parties was first translated by Abdul'l-Qadir Badayuni with the help of Shaikh Bhawan khan a Brahman convert and later on by Haji Ibrahim Sirhindi and was termed Athar-Ban. Baskarchary's Lalavati a work on arithmetic and geometry were translated into the Persian language by Faidi. Mukamal Khan Gujrati translated Nilkantha's Tajika a work on astronomy under the title of Tajik in into the Persian language. Ramayana, Upanisads, the Bhagavadgita besides other works of importance such as those on medicine, music, mathematics and so on were

rendered into Persian. It is generally believed that the basis of theoretical knowledge in Unani medical art was borrowed by the Indians from the Persian works of experts like Abu Muhammad bin-i-Zakarriya-Ar-Razi and Ibn-i-Sina. Persian contribution in treatment and pharmacy is commonly acknowledged. Humayun's secretary Yusuf Ibn-i-Muhammad of Herat is credited with the compilation of prescriptions and remedies for all diseases. Muhammad Riza of Shiraz dedicated his work on Hygiene and health entitled *Riyaz-i-Alamigiri* to Aurangzeb (Gorekar, 2002, pp. 100 and 138).

In the splendour of Mughal architecture, the pattern is clearly exhibited as distinct from the novel features which characterise Iranian art. Mughal architecture is noticed as a fusion and harmonious synthesis of a conceptual scheme, technique, and ornamentations that bear the imprint of Iranian architectural features. The most astonishing were the underground and underwater structures and the style and design of gardens established by the Mughals. The Iranian influence is clearly visible in the entire ornamental and decorative schemes of Mughal architecture. The prominent architectural monument of the Mughal period inspired by the Iranian art tradition is, the Tomb of Humayun at Delhi, Tomb of Akbar, Taj Mahal, Tomb of Itimad al-Dawla at Agra, Buland Darwaza at Fatehpur Sikri, Jama Masjid Delhi, Forts at Agra, Delhi and Lahore (Haider, 2004, pp. 367, 375 and 380).

The four quartered Garden (Chahar-bagh) of the Mughals is Iranian in essence as well as in detail. Garden craft has been a favourite art in Iran since ancient times. Iranian Gardens are essentially terraced gardens, a garden in descending stages with the life-giving water as one of the principal adornments as well the very life and soul of the garden itself. Tanks were so constructed as to keep the water brimming to the level of the paths on either side. Imbued with these traditions of Iranian garden craft Babur founded Bagh Gul-i-Afshan, now popularly known as Rambagh at Agra in about 1526. He also laid a full-fledged Bagh Hasht- Bihesht at Agra in imitation of its counterpart at Tabriz and a Bagh-i-Nilofer or Lotus-garden in Dholpur. This way Babur introduced the Iranian garden traditions in India and introduced them extremely well. His descendants carried forward this tradition to magnificent proportions. The famous Mughal Gardens of Kashmir, the Shalimar, the Nishat, the garden of Pinjore, the gardens of the tombs of Humayun, Akbar, Itmad-ud-Daulah, Jehangir and the Taj Mahal and indoor gardens of the Agra Fort and the Red Fort at Delhi all owe their origin to the Iranian tradition of gardening (Haider, 2004, pp. 367, 370 and 378). So Mughal period not

only continued the legacy of ancient Indo-Iranian relations but provided a strong foundation for developing long term relations between the two countries which have their roots deep into the hearts of common people.

2) The Period of Distrust and Uncertainty

With the start of the British rule over India, the ancient cultural, educational, social and large scale interpersonal contacts abruptly disappeared as traditional routes were diverted from North to South. According to the Jawaharlal Nehru British rulers snapped all the ancient lines and routes of India through which India was connected to all her neighbouring countries. By developing sea routes the British brought India closer to Europe particularly to England, which brought an end to the overland contacts between India and Iran (Nehru, n.d., p. 153). Independence of India from British colonialism not only gave birth to the intense necessity of developing diplomatic relations with India's neighbouring and other countries of the world but also brought an end to India's age's old territorial continuity with Iran by the creation of Pakistan. However, the strong historical, political, cultural and economic ties between India and Iran determined their foreign policy perceptions towards each other. Which ultimately led to the formalisation of their bilateral relations by signing the Treaty of Friendship on 5 March 1950. It clearly states that 'there shall be perpetual peace and friendship between the Governments of the two countries and their differences shall be settled through ordinary diplomatic channels, by arbitration and peaceful means as deemed suitable by them.

The changes which occurred in the international structure after the end of WWII gave birth to the qualitative differences in their bilateral relations which ultimately resulted in an increase in mutual misunderstanding and trust deficit. Firstly, on the part of Iran, in 1955 Iran joined the Pro-Western defence alliance by signing the Baghdad Pact (renamed the Central Treaty Organisation, or CENTO) with Turkey, Iraq, Pakistan, and the United Kingdom. Secondly Iran is one of the first countries that recognised Pakistan in 1947. In Indian perception, one of Pakistan's motives in joining the alliance was to mobilise the support of the member countries of CENTO on the Kashmir issue at the global level and particularly at the UN. India on the one hand adopted the policy of non-alignment along with the Egyptian leader Gamal Abdel Nasser while on the other hand left a soft corner towards USSR. Nehru's support to Gamal Abdel Nasser who campaigned against monarchies and tried to unite the Arab world on the pattern of the United Arab

Republic (UAR) by a combination of Syria and Egypt increased the feeling of insecurity for the Iranian ruler Mohammad Reza Shah Pahlavi (Naaz, 2008, pp. 1911-1926). These events led to the feeling of mistrust in their bilateral relations. No doubt, in February 1956 the Shah of Iran visited India in order to sort out the differences. In his meetings with Indian leadership and in his public statements Shah did refer to the differences and also highlighted the age old relations. He also tried to assure that Iran's ties with Pakistan were neither directed against India nor it would have any kind of influence on the Indo-Iranian bilateral relationship. In September 1959, Jawaharlal Nehru visited Iran with the same purpose. The visit resulted in a positive impact on Indo-Iran relations, but much remained to be achieved because of the unfolding of various incidents that led to a deterioration of the regional situation (Hussain, 2012, pp. 859, 865 and 868-870).

In the next decade from 1962 to 1971, the South Asian region experienced the worst diplomatic crisis. During these years the main three countries of the region got involved in frequent armed conflict. First India-China war in 1962 and then India-Pakistan wars in 1965 and 1971. Due to these crises Indo-Iran bilateral relations suffered. Iran's full support to India during the 1962 Indo-China war played an important role in wiping out the trust deficit in the Indo-Iran bilateral relationship. But all these efforts could not prevent rupture in their relationship because of the outbreak of the India-Pakistan wars of 1965. In which Iran sided with Pakistan both diplomatically as well as militarily and declared India as the aggressor. This did not go down well with India (Safia, 1969, pp. 51-63).

The 1979 Iranian Revolution diametrically changed the entire structure of Iran's socio-economic and political system. It brought down the decades old monarchy and replaced it with theocracy under the leadership of Ayatollah Khomeini. The Iranian Revolution of 1979 had an all-round impact on the domestic, regional, and international politics of Iran. Iran's polarised domestic policies, its war with Iraq, hostage crisis, breaking off diplomatic and economic relations with the US and imposition of economic sanctions were some of the consequences of the Iranian revolution of 1979 (Sayeed, 1994, p. 6). With respect to India and Iran relations, the establishment of a theocracy, which came with the slogan of supporting the oppressed Muslims around the globe, the Iran-Iraq war and invasion of the USSR in Afghanistan did not allow the two countries to strengthen their bilateral relations as both the countries had different approaches towards the issues. In the

case of Afghanistan, India adopted pro-soviet while Iran adopted an anti-Soviet posture. On the issue of Iraq-Iran, India being the energy-deficient country and its dependence on the oil imports from Iraq tried to remain neutral instead of supporting Iran did not go well to Iran. All these developments both at the domestic, regional and global levels created hurdles and deepened the mistrust and trust deficit between the two countries. (Roy, 1987).

3) The Era of Reconstruction

Iran after the death of Ayatollah Khomeini went through the phases of successive changes at the national as well as at the international level. At the national level on 4 June 1989 the Iranian Assembly of Leadership experts met and chose Sayed Ali Khamenei by 60 out of 74 votes as new Spiritual Leader of the Islamic Republic of Iran. All political titles of Khomeini except “Imam” were transferred to Khamenei. On the other hand, on 8 July 1989 the Constitutional Reform Council completed its review of the Iranian constitution and suggested amendments in the constitution of 1979 as per the instructions of the late Ayatollah Khomeini. On July 28, 1989 nearly 50 days after the selection of Khamenei new Supreme Leader, the people of Iran, besides electing Mr Akbar Hashemi Rafsanjani as the new President of the Islamic Republic of Iran, approved the amendment of the Constitution. The new constitution established a Presidential form of government by vesting all executive powers of the Prime Minister in the President but with some degree of subordination to the Supreme leader (Arjomand, 2009, pp. 36-38). At the international level the withdrawal of the USSR from Afghanistan, the collapse and disintegration of the USSR and the rise of a unipolar world under the leadership of the US as well as the Iraq-Kuwait war in 1990, were the few important events that changed the whole structure of the international system. On the part of Iran, the new leadership of Ayatollah Khamenei and President Rafsanjani tried to reconstruct the country economically as well as politically. Rafsanjani’s era was denoted as the “Era of Reconstruction.” In order to heal up the wounds of the ten-year-long war and to reconstruct Iran’s economy, Rafsanjani appointed technocrats and graduates as his Cabinet Members who could deal efficiently with the critical period for the survival of the Islamic Republic of Iran internally as well as externally (Takeyh, 2009, pp. 112-113). Further, Iranian President Rafsanjani started re-approaching not only to its neighbouring countries but also to the countries of the South

Asian region particularly China and India with two main objectives:

- a) To end isolation at the international level by developing friendly relations with other countries to counter the Dual Containment policy of the US.
- b) To get access to the technology, experts and market for its natural gas reserves which is a pre-requisite for restructuring the country (Hunter, 2010, p. 117).

India on the other hand with the support of the USSR had developed its economy and defence capabilities to a great degree during the Cold War. Therefore, with the collapse of the USSR and the emergence of the unipolar international system India faced new challenges to re-adjust its position in the new global order by changing its pro-Soviet stand and finding out the new sources for strengthening its economic growth. Keeping in mind the changing global order, India tried to give a new direction to its economic structure and foreign policy by adopting the policy of economic liberalisation and privatisation (Hunter, 2010, p. 117).

However, the war to liberate Kuwait from Iraqi occupation in 1991 led to an abrupt drop in oil supplies to India, due to which India faced energy problems as both the countries Iraq as well as Kuwait supplied two-thirds of oil for India. In addition to that with the disintegration of the USSR, India lost its defence and economic backbone. India also faces problems in getting access to the Central Asian countries because Pakistan didn't allow India to have access to the Central Asian countries through its territory. Therefore, India started looking at Iran not only as an access route to the Central Asian countries but also as a source of energy as well as the market for its furnished goods and services. The changing global scenario and the convergence of their national interests acted as the push and pull factors for both countries which led to serious thinking on both sides to find out the areas of mutual interests and ways of strengthening their mutual cooperation. (Geoffrey, 2010, pp. 52-53).

Over the years particularly in the first decade of the twenty-first century both the countries reached a tremendous closeness in their bilateral cooperation, with the signing of the Tehran and Delhi Declarations in 2001 and 2003. The bilateral relationship touched new heights by not only enhancing economic cooperation but also political understanding on common threats like cross-border terrorism, extremism and drug trafficking to the security of the two countries. The Delhi Declaration stimulated the military relations in the areas (a) Sea-line control and security. (b) Indo-Iran joint naval exercises. (c) Joint working team on counter-terrorism and

counter-narcotics. (Annual Statement, 2003-2004). Further in a move to deepen their economic relations India and Iran agreed to construct transportation and transit routes that link the sub-continent with the Persian Gulf, Afghanistan and Central Asia. India also agreed to help Iran in developing strategically important Chahbahar Port. For increasing the trade and commercial activities between the two, they conferred each other the status of “Most Favoured Nation” as well. (Mohan, 2003, p. 33).

More importantly the importance and relevance of Iran for India increased and became crucial particularly because of Iran’s geographic location, its huge energy sources and as a gateway to the countries of Central Asia and Afghanistan. In the South, Iran shares its border with the Gulf of Oman and the Persian Gulf which is the biggest energy-exporting centre of the World. In the North it borders with Caspian Sea, Armenia, Azerbaijan and Turkmenistan. In its east, it shares borders with the Countries like Afghanistan and Pakistan. On its North Western side Iran has Iraq and Turkey. So, it is Iran’s geographical position that had catapulted Iran to play the role of an important power in the West Asian region (Mafinezam and Mehrabi, 2008. pp. 77-78). It is more so after the US armed intervention in 2001 in Afghanistan and 2003 in Iraq that weakened the two neighbours of Iran. While Iran on the other hand is not only in need and search of substantial markets for exporting its immense oil and gas sources. But at the same time Iran also requires huge investments for developing its oil and gas industry, economy, education, health, technology, and employment. Iran has been well aware of the importance of a cordial relationship with other countries particularly India at the juncture of its international isolation and economic sanctions. India provides the third-largest booming market for Iranian crude oil. Access to many necessary commodities food items, rice as well as medicine, iron, steel, fabrics, yarn and tea, organic/inorganic/agrochemicals, rubber manufactured products, and modest technology. Also cheap and high-quality educational opportunities for the Iranian middle class is available in India. In the defence sector also Iran can get substantial help from India in modernising its defence sector. India is quite capable of playing a crucial role in the above-mentioned fields (Mohanty, 2012, p. 33). The relationship between India and Iran is based on the interests that are capable of providing a very strong basis for developing a mutual and long term strategic relationship. But with the emergence of the Iranian nuclear issue, the imposition of international economic sanctions on Iran and India’s surrender before the US

pressure are the main events that again derailed the India and Iran relations. No doubt, during the Dr Manmohan Singh led government India showed some resilience against US pressure by adopting different and alternative means for carrying on its trade and economic relations with Iran, even Iran supplied oil to India on different payments but under the Narendra Modi led government, India surrendered before the US pressure and halted all trade and economic relations with Iran.

4) The Era of Global Re-Adjustment

The rapidly changing regional and global geopolitics have a huge impact and will determine not only the future of India and Iran bilateral relationship but also their role at the individual level in the future regional and global power structure. The decline in the US hegemony in world politics has given rise to the emergence of new power centres like China and Russia and has intensified the competition for expanding their areas of influence. The competition has pushed world politics into the phase of global re-alignment in which every country particularly India and Iran is trying to re-adjust their positions by shifting their alignments for securing their national interests.

Both the countries are facing challenges at the domestic and regional. In the case of India, at the domestic level it is going through the phase of slow economic growth, lack of secure and suitable energy resources, lack of market for its goods and services, and so on. While on the regional level India is facing encirclement and isolation because of the increasing Chinese influence under the Belt and Road Initiative (under its “Silk Road Economic Belt” and “21st Century Maritime Silk Road”) that connects countries of different regions, which constitutes sixty per cent of the world population and thirty-three per cent GDP of the global wealth. It would give a new shape to global and regional politics in the coming years. India from the very beginning has been seriously concerned with the Chinese BRI (Belt and Road Initiative) and has expressed its concerns both formally and informally. There are also think tanks and academicians like United States Institute for Peace (USIP), Brig Gurmeet Kanwa (Brig, Indian Army Retd.), former Distinguished Fellow, IDSA, former Director, Centre for Land Warfare Studies, New Delhi), and Joshua T. White (researcher specialising in political stability, Islamic politics, and security in South Asia), Dr Subhash Kapila (former Indian diplomat to Japan and the United States) etc. consider the initiative as a strategic and collective move on the part of China to encircle India and to strengthen and increase Chinese dominance in the global and South Asian regional power structure. India

considers the Chinese investment not only as a soft tool to imperialise the poor and underdeveloped countries but also to wean away vast natural resources, untapped market, huge low-cost manpower and develop the ports for military purposes in the long run. Further the Chinese support and backing to Pakistan make India even more suspicious about the strategies of China. India considers the backing of China to Pakistan both on the domestic and external front by providing military, economic and diplomatic support is sabotaging India's initiatives against Pakistan. The involvement of China in Kashmir through the China-Pakistan Economic Corridor will make China the third party to the dispute which further internationalises the Kashmir dispute.

To overcome the rising national security concerns due to China's increasing influence and encirclement policy, India started collaborating with the US at bilateral and multinational forums to restrict the Chinese influence. For instance, the establishment of the "Quadrilateral Group" of countries, India, Japan, Australia and the US (the Quad) for the containment of expanding China's influence. The recent Indo-Pacific Strategy report clearly mentions that the main objective of the Indo-Pacific Strategy is to disrupt China's attempts to re-shape and establish favourable regional and global order in which the countries of the Quadrilateral Group would play a very important role. With the objective of providing an alternative to the Chinese BRI and consolidating the US hegemony in the region, the US's Indo-Pacific Strategy is focused on two main points (a) Economic Integration and (b) Defence Cooperation with the countries of the Indo-Pacific region (The Defence Department, 2019). While on the other hand the decades-old strains in the US-Iran relations will not allow India to manoeuvre freely and independently as we witnessed during the Bush Administration and now under the Trump Administration. Even during the Bush Administration India in the beginning did show some resistance by continuing its oil imports from Iran by bypassing the US-dominated money and transport transit facilities. However India under the Modi regime has shown more tilt towards the US, India under the US pressure not only stopped the oil imports from Iran completely but took their cooperation to new levels by signing the defence deals like the Logistics Exchange Memorandum of Agreement (LEMOA) for providing logistic support to each other, to transfer of technology an agreement on communications Compatibility and Security Agreement (COMCASA) was also signed and to facilitate partnership between Indian private defence manufacturing companies and the US defence manufacturing

industries Industrial Security Annexe to the General Security of Military Information Agreement (ISA-GSOMIA) was also signed. Under the Modi regime, both the countries have agreed to transform their mutual Strategic Partnership into an “Enduring Global Partnership in Twenty-First Century” (Ministry of External Affairs, Government of India, 2016).

Bearing in mind the growing India-US cooperation and India’s negligence towards its relationship with Iran, Iran considers partnership with China not only as an alternative and a shield against the US but also as a lifeline for its sanctions ridden economy. Even for China, Iran has huge strategic importance as it does not only have huge untapped energy resources, a vast market and a huge low-cost labour force. Both the countries are working for transforming their bilateral relations into long term strategic partnerships. In addition to that Iran has already expressed its eagerness for joining the Chinese ‘Belt and Road Initiative’. As per reports both the countries have agreed on concluding a 25-year long Bilateral Comprehensive Strategic Partnership. In addition to the mutual cooperation in defence, technology, health, energy, and education, Iran has opened the doors for Chinese investments in numerous sectors particularly in banking, telecommunication, railways, and ports. In return that China which is one of the biggest oil-consuming countries will get oil imports from Iran at a very low price for 25 years (Fassihi & Lee, 2020). Even China extended full support to Iran not only in opposing the imposition of economic sanctions but also rejected the US demand of halting trade and economic relations with Iran.

Despite India’s repeated assurances to strengthen its relations with Iran nothing changed on the ground. Despite getting waver from the US on the development of the strategically important Chabahar Port project, India delayed the project, even under the US pressure completely halted oil imports from Iran. Taking the changing global scenario into consideration Iran has also started to find its valuable options for overcoming the US imposed sanctions and unpredictable Indian behaviour which was Iran’s second-largest market for oil resources a few years back. India’s inconsistent Iran policy, has forced Iran to review the development of the projects assigned to India and pushed Iran to drop India from the development of the Faras-B gas field which was discovered by a consortium of three Indian companies ONGC, Oil India Limited and Indian Oil Corporation in 2008 in the Farsi offshore block of the Persian Gulf and to develop it locally (Tehran Times, 2020). In addition to that, Iran also dropped India from the 628 km long

Chabahar to Zahedan railway project that is connecting Afghanistan with the Chabahar Port. The project was signed by the two countries along with Afghanistan in 2016 and the project was to be financed by India but became the victim of India's delay tactics and slow progress (Financial Express, 2020). The Chabahar Port which has great strategic importance for India and is foreseen as a bridge for India to access Central Asia and Afghanistan is also under the scanner, Iran has invited Pakistan and China for the development of the Port. The signing of the \$ 400 billion investment deal between China and Iran has been seen by India as a new challenge to India and its regional goals as well as the claims of the exclusiveness of the Chabahar Port for India.

Conclusion

India and Iran are two ancient civilisations, and the centuries-old relationship has enriched both countries' culture, traditions, literature, art, architecture, and trade to a large extent. However, the relationship is not immune to the changes that occur in global politics, for instance, the British rule over India, the creation of Pakistan, the emergence of the Cold War, and the wars in both the regions, turned as hurdles in the growth of their mutual relations before and after the Cold War period. Despite the transformation of the global and regional order, the convergence of national interests of both the countries, particularly in energy, trade, infrastructure development and national security that would turn them into natural partners. (As Iran is surplus in natural resources while India is an energy deficit country and in search of secure and suitable energy resources, one is in search of foreign investment and the other is in search of the market for its industries and technology.) Despite the signing of various both countries various agreements over the years, for enhancing their mutual cooperation in numerous areas particularly in energy, trade and investments, education and health, culture and tradition. The governments of the two countries failed to bring the relationship back on track not only because of the external pressure but also because of the absence of a balanced policy for dealing with international issues and maintaining India and Iran relations. The rapidly changing regional and global political scenario, particularly the increasing existential threats to India in the shape of China's policy of isolating India, China-Pakistan joint anti-India collaboration and India's incapability to handle it, pushed India further in the US bloc. While Iran on the other hand is in the process of overcoming the US-sponsored global isolation of Iran both regionally and globally

by strengthening its relations with the anti-US countries like China and Russia, which pushed it away from India which frequently damped Iran under the US pressure and resulted in widening the gap in their mutual relations.

The change in the US administration and Joe Biden's coming to power has raised new hopes for the reduction in the US-Iran tensions. The new President of the US has criticised Trump Administration for the withdrawal from the Iranian Nuclear Deal (JCPOA). He favours and advocates diplomatic means rather than militaristic options for overcoming the issues with Iran. Before and during his election campaigning Joe Biden promised to re-enter the nuclear deal if Iran returned to compliance with the deal. Resumption of dialogue between Iran and the US means ease in the economic sanctions of Iran and ease in pressure on India in carrying out its relations with Iran. In addition to that in the current situation when India is facing the Chinese isolationist policy in and around the region, it cannot effort to lose Iran which has huge strategic importance in India's regional and global view. Iran facilitates India safe, secure and low-cost energy resources, opens its untapped domestic market, and acts as an access route to Central Asia and Afghanistan. Iran due to its strategic location provides India with an alternative for overcoming the Chinese encirclement policy. In addition to that both India and Iran have strong convergence of national interests. There are numerous areas which are having the capacity to act as the foundation for transforming India and Iran relations into long term strategic partnerships. The improvement in the Iran-US relations would provide India with an opportunity to re-engage and bring the relations with Iran back on track. The need of the hour demands from the leadership of both the countries is to adopt and maintain a balanced approach between the global politics and India-Iran relations for strengthening and expanding the bilateral mutual cooperation between the countries.

References

- Alam, A. (Ed.). (2011). *India and Iran relations: An assessment of contemporary relations*. New Century Publications, New Delhi.
- Alam, M. (2008). *India and Iran: Geopolitical and geostrategic partners*. Rajendra M. Abhyankar (Ed.). *West Asia and the region defining India's role*. Academic Foundation, New Delhi.

- Annual Statement. (2003-2004). Foreign Affairs Ministry, Government of India. Retrieved from http://www.mea.gov.in/Uploads/PublicationDocs/165_Annual-Report-2003-2004.pdf on 10/12/2019
- Arjomand, S. A. (2009). *After Khomeini: Iran under his successors*. Oxford University Press.
- Balooch, M. (2009). Iran and India's cooperation in Central Asia. *The China and Eurasia Forum Quarterly*, 7(3).
- Bhargava, P. L. (1971). The origin and early history of Indo-Iranian peoples. Malik Ram and S. Balu Rao (Ed.). *Indo-Iran relations*. Iran House Tilak Marg New Delhi.
- Davar, F. C. (1962). *Iran and India through the ages*. Asia Publishing House, Mumbai India.
- Dietli, G. (2009). *Re-engaging with Iran*. I.P. Khosla (Ed.). *India and the Gulf*. Konark Publishers Pvt. Ltd., New Delhi.
- Fassihi, F. and Myers, S. L. (2020). Defying US, China and Iran near trade and military partnership. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2020/07/11/world/asia/china-iran-trade-military-deal.html> on 20 Nov 2020
- Financial Express. (2020). Iran walks out of Chabahar rail project pact with India. Retrieved from <https://www.financialexpress.com/infrastructure/railways/iran-walks-out-of-chabahar-rail-project-pact-with-india/2024199/>
- Geoffrey, K. (2010). *The East moves West: India, China, and Asia's growing presence in the Middle East*. Brookings Institution Press Washington, DC.
- Gorekar, N.S. (2002). *Indo-Islamic relations*. Knowledge City Book Sanghvi Towers, Vasi Road (w) Dit Thane India.
- Haider, M. (2001). *Indo-Iran relations: Historical and cultural perspective*. S. M. Waseem (Ed.). *Indo-Iran relations*. Iran Culture House New Delhi.
- Haider, M. (2004). *Indo-Central Asian relations: From early times to medieval period*. Manohar Publishers and Distributers Ansari, Road Daryaganj, New Delhi.
- Hunter, S. T. (2010). *Iran's foreign policy in the post-Soviet era*. Praeger and Imprint of ABC-CLIO, LLC., California.

- Hussain, M. (2012). Indo-Iranian relations during the Cold War. *Strategic Analysis*, 36(6). Retrieved from <http://www.tandfonline.com/loi/rsan20>
- Hussain, M. S. and Shahriar, A. (2013). Indo-Iran strategic partnership: Opportunities and challenges in the 21st century. *Studies on Iran Journal Foreign Policy Research Centre*, New Delhi India.
- Indian Embassy in Tehran. (n.d.). Retrieved from http://www.indianembassy-tehran.ir/india-iran_historica_links.php
- Jackson, R. and Sorensen, G. (2006). *Introduction to international relations: Theories and approaches*. Oxford University Press, New York.
- Mafinezam, A. and Mehrabi, A. (2008). *Iran and its place among nations*. Praeger Publishers, London.
- Mearsheimer, J. (n.d.) Structural realism. Retrieved from https://www.comackschools.org/Downloads/8_mearsheimer-_structural_realism.pdf
- Ministry of External Affairs, Government of India. (2016). India-US joint statement during the visit of prime minister to USA (The United States and India: Enduring global partners in the 21st century). Retrieved from https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/26879/IndiaUS_Joint_Statement_during_the_visit_of_Prime_Minister_to_USA_The_United_States_and_India_Enduring_Global_Partners_in_the_21st_Century on 20/03/2020
- Mohan, C. R. (2003). India, Iran unveil road diplomacy. *The Hindu*.
- Mohanty, B. (2012). *Foreign policy of India in the 21st century*. New Century Publications, New Delhi.
- Naaz, F. (2005). *West Asia and India: Changing prospectives*. Shipra Publications, New Delhi.
- Naaz, F. (2008). Indo-Iranian relations 1947–2000. *Strategic Analysis*, 24(10).
- Nehru, J. (n.d.). *The discovery of India*. Viking Penguin Books Pvt. Ltd, New Delhi, India.
- Roy, A. (1987). *The Soviet intervention in Afghanistan causes, consequence and India's response*. Associated Publishers House, New Delhi.

- Safia, S. M. (1979). Pakistan-Iran relations (1947-1979). *Pakistan Horizon*, 32(4).
- Sayeed, M. T. (1994). India and Iran relations since 1979. Thesis submitted to the Department of Political Science, Aligarh Muslim University Aligarh.
- Sisakht, A. Y. and Mahmoudi, A. (2012). The role of energy in Iran and India relations. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 2(9).
- Takeyh, R. (2009). *Guardians of the revolution Iran and the World in the age of the Ayatollahs*. Oxford University Press.
- Tehran Times. (2020). Farzad-B gas field development deal to be signed with domestic company. Retrieved from <https://www.tehrantimes.com/news/454294/Farzad-B-gas-field-development-deal-to-be-signed-with-domestic>
- Tennyson, K.N. (2012). India-Iran relations challenges ahead. *Air Power Journal*, 7(2).
- The Department of Defense. (2019). Indo-Pacific strategy report. The USA. Retrieved from <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/2002152311/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF> . On 20/10/2020
- Waltz, N. K. (2000). Structural realism after the Cold War. *International Security*, 25(1).
- Zahirinejad, M. (2013). Iran and India relations: Need for re-engagement. *Strategic Analysis*, 37(1).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi Ve Şili'deki Mapuçe Çatışması¹

Sedat TAŞKIRAN*
Sezai ÖZÇELİK**

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 07.09.2021
Düzeltilme Tarihi // Revised: 25.10.2021
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 28.10.2021

Öz

Mapuçeler, tarihi geçmişi M.Ö.'ye dayanan yerli topluluktur. Şili sınırları içinde yaşamaktadırlar. İnka İmparatorluğu ve İspanyolların işgaline uğramış ve direnmişlerdir. Mapuçeler, nihai bağımsızlığını 12 Şubat 1818 tarihinde elde ederek bu tarihten itibaren ulusal birliğini sağlamaya çalışan Şili Devleti sınırları içinde yaşamaya başladıktan sonra bazen çatışma ve şiddet içeren inişli ve çıkışlı dönemler geçirmişlerdir. Bağımsızlık sonrası başlayan ve günümüze kadar uzanan bu ilişki ve buna bağlı ortaya çıkan çatışma durumu, John Burton'un, temel insan ihtiyaçlarının karşılanmamasının veya engellenmesinin çatışmalara neden olduğunu savunan Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi (TIİT) çerçevesinde kronolojik düzen içerisinde ele alınmıştır. Bu bağlamda, bu çalışma ile uluslararası literatürde önemli yere sahip Latin Amerika yerli halk hareketleri ve çatışma çözümü alanında bilimsel çalışma olarak ortaya çıkmıştır. Latin Amerika'ya yönelik çatışma analizi ve çözümü alanındaki yetersiz durumu, Türkçe alan yazınına akademik çalışmayla katkıda bulunmaktadır. Ayrıca nitel araştırma yöntemine başvurulmuş bu çalışma kapsamında literatür taraması sonucu elde edilen tarihi veriler analiz edilmiştir.

* Uzman, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Latin Amerika Çalışmaları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-3644-4968, Sorumlu Yazar, se_tas@yahoo.com

** Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0003-0845-8465, sezaiozcelik@gmail.com / sozcelik@karatekin.edu.tr

Şili Devleti ile Mapuçe toplumu arasındaki ilişkilerin politik, ekonomik ve sosyolojik açıdan incelenmesi ve TİİT çerçevesinde değerlendirilmesi suretiyle elde edilen bulgular ışığında Mapuçe toplumu ile Şili Devleti'nin temel ihtiyaçları belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu araştırma ile yeterince karşılanmayan temel ihtiyaçların çatışmalara neden olduğu görülmüş ve buna bağlı olarak Şili'de şiddetli çatışma potansiyeli olan konuda çatışmaların çıkmadan nlenbilmesine olanak sağlayabilecek neriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şili, Mapuçe, atışma Analizi, atışma özümü, Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi

The Mapuche Conflict in Chile within the Framework of Basic Human Needs Theory

Abstract

The Mapuche are an indigenous community with a history dating back to B.C. They have lived within the borders of Chile. They were invaded by the Inca Empire and the Spaniards and resisted them. After the State of Chile gained its final independence on February 12, 1818, the Mapuches have started to live within the borders of the State of Chile that tried to maintain its national unity from this date on. The Chilean State have gone through periods of ups and downs that sometimes include conflict and violence. This relationship between the State of Chile and the Mapuches have started after independence and extended to the present time that results in a conflict situation. This study aims to analyze and discuss in chronological order within the framework of John Burton's Basic Human Needs (BHNs) Theory argues that not satisfying the basic human needs, especially identity and security, causes conflicts. In this context, this study has emerged as a scientific study in the field of Latin American indigenous people's movements and conflict resolution that has an important place in the international literature. Due to the lack of and inadequacy in the field of conflict analysis and resolution about Latin America studies in Turkey, this academic study hopes to contribute to the Turkish literature. In addition, this study is applied to the qualitative research method with the literature review by analyzing the scope of obtained historical data. The basic needs of the Mapuche society and the Chilean State were determined in the light of the findings obtained by examining the relations between the Chilean State and the Mapuche society from a political, economic and sociological point of view and evaluating them within the framework of the BHNs Theory. As a result, it has been seen that basic needs that are not adequately met and satisfied are the deep-rooted and protracted nature of the conflicts. In this research, it is suggested that conflicts may be prevented before they break out in violent conflict in Chile by addressing the basic human needs issues, especially identity and security.

Keywords: Chile, Mapuche, Conflict Analysis, Conflict Resolution, Basic Human Needs Theory

Giriş

Çatışma türleri arasında yer alan devlet içi çatışmalar son yıllarda uluslararası düzen ve istikrarı bozan ana konularından biri haline gelmiştir. Nitekim son dönemlerde en şiddetli çatışmalar devletlerarası değil, devlet-içi çatışmalar yani hükümet ve silahlı kuvvetleri ile devlet sınırları içindeki muhalif gruplar arasında meydana gelmektedir. Bu çerçevede son yirmi yılda dünyayı sarsan silahlı çatışmaların büyük çoğunluğu devletlerin içinde gerçekleşmiştir (De Varennes, 2003). Dolayısıyla uluslararası istikrarın sağlanması adına devlet içi çatışmaların ele alınması önümüzdeki yıllarda da önemini korumaya devam edecektir.

Özellikle son otuz yılda yoğunlaşan ve dünya geneline yayılmış olan etnik, dini, dilsel ve bölgesel kimlik ve gruplara dayalı birçok devlet içi çatışma ortaya çıkmıştır. Bu çatışmalar arasında yer alan etnik kökenli çatışmalar birçok çalışmanın inceleme konusunu teşkil etmiş, etnik çatışmaların nedenleri ve çözüm dinamikleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Etnik çatışmalar, genel olarak belirli tarihsel dönemde yaşanan sıkıntılar ve anlaşmazlıklardır. Bu tür çatışmalarda, sahip olduğu koşulları haksız ve yetersiz olarak algılayan bir etnik grup, sistem tarafından kimlikleri nedeniyle haksızlığa uğratıldığı fikrine kapılma eğiliminde olmaktadır (zelik, 2019). Buna bağlı olarak aynı grup, söz konusu haksızlık durumunun gerçek veya algı meselesi olup olmamasına bağlı olmadan, kimi zaman dostça da olmayan değişik araçlarla siyasi bir değişim veya dönüşümün peşine düşmektedir. Bu değişim kapsamında taleplerin kapsamı demokrasiye erişmekten kültürel hakların tanınmasına, özerklik talebinden ayrılma talebine kadar uzanabilmektedir. Temel hak ve özgürlükler bağlamında ihtiyaçlarının kısıtlanması, çoğunluk tarafından dışlanma gibi problemler karşısında mağduriyet yaşıyan etnik grubun itirazları sonucunda çatışmalar ortaya çıkmaktadır. Bu tür çatışmalardan biri Şili'de yer almaktadır. Şili Devleti ile ülkede önemli bir yere sahip Mapuçe etnik toplumu arasındaki çatışma konusu Şili Devleti'nin bağımsızlığından itibaren inişler ve ıkışları olan karmaşık bir mesele haline gelmiştir. Mapuçeler kimliklerini muhafaza etmek ve toprak ve su kaynakları gibi doğal kaynaklara erişim için gösterdikleri

mücadeleden dolayı dünya genelinde tarihçilerin ve insan hakları aktivistlerinin dikkatini çekmeyi başarmıştır (Tvedt ve Jakobsson, 2006). Bu çalışma kapsamında Şili Devleti ile ülkede önemli bir yere sahip Mapuçe etnik toplumu arasındaki ilişkiler ve çatışma durumu ele alınmıştır.

Her çatışmanın kendine özgü özellikleri ve nitelikleri bulunması çatışmaların kendi bütünlüğü ve bağlamı içinde ele alınmasını gerektirmektedir. Böylece taraflar arasındaki uyuşmazlıkları anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek kolaylaşmış olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın odak noktasında, Şili Devleti ve Mapuçe toplumu arasında zaman zaman şiddetli çatışmalara varan ilişkilerin, politik, ekonomik ve sosyolojik açıdan ve John Burton'un, Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi (TİİT) çerçevesinde kronolojik düzen içerisinde incelenmesi yer almıştır. Bu bağlamda, çalışmamızda Şili'deki Mapuçe çatışmasının temel nedeninin yeterince karşılanmayan temel ihtiyaçlar kaynaklı olduğu hipotezi çerçevesinde Şili ile Mapuçe toplumu ilişkilerinin tarihi süreci ele alınarak yaşanan çatışmanın nedenleri ve bunların hangi ihtiyaçların eksikliği nedeniyle ortaya çıktığı sorusuna cevap aranmaya çalışılmaktadır.

1) Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi (TİİT)

Barış çalışmaları alanında uyuşmazlıkların kaynağını anlamaya yönelik çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Bunlar arasında ihtiyaçların tatmin edilmemesinin çatışmalara neden olduğunu savunan John Burton'un TİİT öne çıkmıştır. Çatışmaları bireysel düzeyde analiz edilmesine olanak sağlayan ve çatışma çözümüne yönelik oldukça basit ve sade bir yöntem sunan bu teoriye göre özetle, çatışmalar ihtiyaçların tatmin edilmesi durumunda çözülebilmektedir (Özçelik, 2020a; 2018a; 2018b).

TİİT, 1970'lerde ve 1980'lerde genel bir insan davranışı teorisi olarak geliştirilmiştir. Bu teori genel olarak, istikrarlı bir toplum düzeni adına insanların temel ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği hipotezine dayanmaktadır (Burton, 1991). TİİT, Abraham Maslow'un insan ihtiyaçları teorisi ve Paul Sites'in sekiz temel ihtiyacı çalışmalarından yola çıkarak John Burton tarafından geliştirilmiştir. Çatışma analizi ve çözümü disiplinin önemli teorilerinden birisi olan bu teorinin iki önemli bilim insanı John Burton ve Johan Galtung'dur (Özçelik, 2020b; 2020c; 2015). Burton'a (1997, p. 32) göre

çatışmalar “uzlaşılamayan veya baskılanamayan temel insani ihtiyaçların yarattığı huzursuzluktan” kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde Galtung (2004, pp. viii – ix) da, “çatışmaların kazanılacak ya da kaybedilecek bir oyun değil, çoğu zaman hayatta kalma, refah, özgürlük ve kimlik için-tüm temel insani ihtiyaçlar için mücadele” olduğu konusu üzerinde durmuştur.

İnsan ihtiyaçlarının karşılanmamasının çatışmaların en temel nedenlerinden biri olduğunu iddia etmesi Burton'un söz konusu teoriye getirdiği yeniliklerden biridir. Burton ayrıca, kimlik ve güvenlik ihtiyacının çatışmalara ve çözümlerine olan etkisini irdelemiştir. TİİT'e göre ihtiyaçlar insan varlığının bir parçası olup bu ihtiyaçlar her insan tarafından gerektiğinde canı pahasına tatmin edilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçların öncelikli olduğu Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinden farklı olarak TİİT'de çatışma durumlarında kimlik, güvenlik, tanınma, gelişim gibi ihtiyaçlar daha önemli görülmektedir (Özçelik, 2016; 2019).

Burton (1979), hükümdar veya iktidardaki diğer otoritelerin yönettikleri haklar üzerinde kontrol kurmayı amaçladıklarını savunmaktadır. Ancak, söz konusu kontrol, bireylerin ontolojik ihtiyaçlarını reddetmek anlamına geldiği için modern demokrasilerde bu otoritelerin meşruiyetleri sarsılmaktadır. İhtiyaçları artık karşılanamadığından bazı gruplar ve kişiler, iktidarda bulunanlardan duydukları memnuniyetsizliği, şiddet içeren veya toplum kurallarına uymayan yollarla ifade etmektedir. Buna karşılık bu ifade biçimi sapkınlık etiketlenmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla normalden sapsmış gibi görünen bireyler, çoğunlukla ihtiyaçları karşılanmadığı için bu eksiklikleri gidermeye çalışan kişilerdir (Öğretir-Özçelik, 2017a; 2017b; Burton, 1979).

İhtiyaçlar her zaman mevcuttur, gıdanın insanlar için önemi gibi bireysel ihtiyaçlar da uyumlu sosyal ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle toplumun işleyen ve işbirlikçi bir üyesi olan bireylerin ihtiyaçları sağlanmalıdır (Burton, 1996). TİİT'e göre birçok çatışma temel ihtiyaçların karşılanmaması ve engellenmesi nedeniyle ortaya çıkmakta ve bu durum çatışmaların analizi ve çözümlenmesi sırasında temel ihtiyaçların anlaşılmasını önemli kılmaktadır (Özçelik, 2005; 2006; 2014). Nitekim buna göre çatışmalar temel nedenler ortadan kaldırıldığında yani temel ihtiyaçların tatmin edilmesi durumunda çözülebilecektir. Dolayısıyla tarafların ihtiyaçlarının tespit edilmesi önem arz etmektedir. Söz konusu

ihtiyaçların belirlenmesine yönelik olarak sonraki bölüm çatışma analizine ayrılmıştır.

2) Mapuçe Çatışmasının Analizi

a) Çatışmanın Tarafları

Şili, And Dağları ve Pasifik Okyanusu arasında yaklaşık 4300 km uzunluğunda ve ortalama 177 km genişliğinde olup Güney Amerika ülkeleri arasında toprak büyüklüğü açısından 6. sırada yer almaktadır. Amerika kıtasının güneybatı kıyısında yer alan Şili, batıda ve güneyde Pasifik Okyanusu, doğuda Arjantin, kuzeydoğuda Bolivya ve kuzeyde Peru ile komşudur. Coğrafi konumu nedeniyle çok çeşitli toprak ve iklime sahiptir (Buckman, 2013). Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün 2019 yılı verilerine göre güncel nüfusu yaklaşık 19.1 milyondur (INE, 2019).

Ülke, 1540 yılında İspanyol 'Fatih' Pedro de Valdivia tarafından İspanyol mülkü haline getirilmiştir. Bu tarihten itibaren yeni İspanyol yerleşimcileri ilk dönemlerini çoğunlukla, aynı zamanda bu çalışmanın diğer tarafı olan, Mapuçelerle (**Araukanian**) mücadele ederek geçirmiştir. 17. ve 18. yüzyıl taraflar arasında şiddetin nispeten azaldığı ve sınırlar arası ticaretin geliştiği bir dönem olmuştur. 18. yüzyıl sonu itibariyle ülkede sosyal sınıflar arası gerginlikler ortaya çıkmaya başlamıştır. 1814 yılında Napolyon'un İspanya'yı devirme denemesini fırsat bilen Şililer, İspanyol monarşisini topraklarından atmaya karar vererek bağımsızlık savaşı başlatmıştır (Osborne, 2002). Yapılan savaşlar neticesinde Şili Devleti, General Bernardo O'Higgins öncülüğünde 12 Şubat 1818 tarihinde bağımsızlığını nihai olarak ilan etmiştir (Lynch, 2009).

Diğer taraftan Mapuçeler genel olarak Neuquen, Buenos Aires, Rion Negro ve Santa Cruz şehirlerinde yoğunlaşmıştır. Yeni bin yılın başlangıcında yapılan bir nüfus sayımına göre Mapuçelerin %44'ünden biraz fazlası Şili'nin başkenti Santiago'da bulunmaktadır (Crow, 2013). Şili genelinde ise çoğu başkent Santiago'da olmak üzere, özellikle **Araucanía**, **Los Ríos**, **Los Lagos** ve **Bío-Bío** Bölgeleri olmak üzere Güney Şili'de yaşamaktadır (Henríquez, 2018). 2017 yılında yapılan nüfus sayımında kendini Mapuçe olarak tanımlayan nüfus sayısı 1,745,147 olarak gösterilmiştir. Buna göre de Mapuçeler toplam nüfusun %10,2'sine gelen nüfuslarıyla ülkede bulunan dokuz yerli halktan (**Aymara**, **Atacameña**, **Colla**, **Quechua**, **Rapa-Nui**, **Mapuche**, **Yámana**, **Kawashkar** ve

Diaguıta) en fazla nüfusa sahip olan grubu oluşturmaktadır (INE Raporu, 2018).

Harıta 1: şili ve Arjantin'deki Mapuçeler.

Mapuçeler yüzyıllardır bugünkü şili'nin ve Arjantin'in güneyinde yer alan bölgede yaşamıştır (Harıta 1. (Fielding, 2018)). Mapuçe kelime olarak Mapuçe ana dili olan Mapuzungun'da "toprağın halkı" anlamına gelmektedir (Carter, 2010). Mapuçeler kültürlerine, dinlerine, dillerine ve sosyal organizasyonlarına bağlı çok güçlü kimliğe sahip olmuştur (Morton, 2004). Dillerinin toprak ve doğa tarafından geliştirildiğine inanmıştır. Buna göre ataları rzgr, yağmur, ağaçlar, nehirler ve hayvanlar gibi doğa unsurları tarafından meydana gelen sesleri dinleyerek Mapudungun dilini oluşturmuştur. Ancak İşpanyolca'nın etkisiyle bu dil tükenmektedir (Crow, 2013).

Mapuçeler şili'nin en yoksul gruplarından biridir. Araukania bölgesinin ekonomik ve sosyal durumu kötü durumda olup söz konusu bölge şili İnsani Gelişim İndeksi'ne göre en alt sırada yer almaktadır (Human Rights Watch, 2004). Bunun dışında Mapuçeler şili'de kendine ait siyasi hareketi oluşturmuş tek yerli grubudur. Mapuçelerin çoğu şehirlerde yaşamakta ve Mapuçe diline ait çok az bilgiye sahip olsa da

kimliklerine sahip çıkmaya devam emektedir (Haughney, 2006).

b) Çatışmanın Tarihsel Arka Planı

İspanyol birlikler İnka İmparatorluğu'nun güney bölgesini ele geçirdikten sonra 1541 yılında Santiago'yu kurmuştur (Hillman, 2005). Ancak bunun öncesinde ilk İspanyol grubunun Mapuçelerin yaşadığı bölgeye ulaşması 1536 yılında gerçekleşmiştir (Crow, 2013). Bu dönemlerde Mapuçe toplumunun yaklaşık 1,5 milyon nüfusa sahip olduğu düşünülmektedir. İspanyolların kendi siyasi ve askeri gücünü genişletmek istemesinin yanında bu bölgeye ilgi duymasının nedeni buraların verimli ve ekilebilir topraklara sahip olmasıdır (Azócar et al., 2005). Nitekim İspanyollar geldiklerinde Mapuçeler özellikle **Bio-Bio** ve **Toltèn** nehirleri arasında yoğun ve organize şekilde tarım toplumu olarak yaşamaktadır (Bengoa, 2008).

İki taraf arasında uzun yıllar devam edecek mücadeleler yaşanmıştır. Mapuçeler İspanyol rejimine karşı doksan yılı aşan süre içinde başarılı şekilde karşılık vermiştir (Langer ve Muños, 2003). Mapuçelere üstün gelemeyeceklerini ve topraklarını işgal edemeyeceklerini anlayan İspanyollar Mapuçelerle antlaşma yapmaya karar vermiştir (Richards, 2010). Silahlı saldırılar yerini asimilasyon sürecine bırakmış, Hıristiyanlaştırmayı kolaylaştırmak için şehirler inşa edilmiş, müzakereler için ve ihtiyaten sınırlar oluşturulmuş ve özellikle barışçıl arabuluculuğa olanak sağlayan parlamentolar ortaya çıkmıştır (Correa ve Mella, 2010).

İspanyollar Mapuçelerin egemenliğini 1641 yılında imzaladıkları **Quilín** Antlaşmasıyla kabul etmiştir. İspanyollar ile yerli halklar arasında imzalanan tüm antlaşmalar arasında sadece **Quilín** Antlaşması, İspanya'nın "egemen milletlerle" imzalanan antlaşmalar özeti içerisinde yer almıştır (Ramay, 2009). Böylece Amerika'nın herhangi bir bölümünde örneği olmayan şekilde, Mapuçe yerli grubunun egemenlik ve bağımsızlıkları İspanyollar tarafından resmen kabul edilmiştir (Richards, 2010). Mapuçeler **Araukania** üzerindeki hâkimiyetlerini İspanyol varlığının sonuna hatta Şili bağımsızlığının onlarca yıl sonrasına kadar tartışmasız şekilde devam ettirmiştir (Correa ve Mella, 2010). Üstelik Simon Bolivar, Latin Amerika'da başlayan bağımsızlık mücadelelerinde Mapuçelerin İspanyollara karşı elde ettiği başarıları ve kahramanlıklarını örnek göstererek diğer **kreoller** cesaretlendirmeye çalışmıştır. Diğer taraftan, Mapuçe toplumu yeni kurulan Şili'yi İspanyollardan daha korkunç düşman olarak görmüştür (Ramay, 2009).

Şili, 12 Şubat 1818 tarihinde bağımsızlığını kalıcı olarak sağlamıştır (Lynch, 2009). Şilili vatanseverler, bağımsızlık mücadelesinde, İspanyollara başarılı şekilde karşı gelmiş olan Mapuçelerin de desteğini almak istemiştir. Ancak Mapuçeler geleceği belli olmayan hareket yerine İspanyollarla olan mevcut antlaşmalarına sadık kalmayı tercih etmiştir (Richards, 2010). Dolayısıyla, Şili'de bağımsızlık sonrası cumhuriyet döneminde iki taraf arasındaki ilişkiler gergin şekilde başlamıştır. Ayrıca, ileriki dönemde Şili Devleti'yle Mapuçeler birçok kez karşı karşıya gelecektir (Langer ve Muños, 2003).

Ülkedeki birliğin tesis edilmesi bağımsızlık sonrası Şili'nin ana gündeminden biri olmuştur. 1830'lar ve 1860'lar arasında görev almış tüm başkanlar güçlü ve merkezi bir hükümet kurmak için çalışmıştır. Bu yolda atılan önemli adımlardan biri 1833 Anayasası² olmuştur. 1925 yılına kadar yürürlükte kalacak olan bu anayasada ülke toprakları olarak Atacama ölü'nden Cabo Hornos'a kadar olan yani o zamanki özerk topraklara sahip Mapuçe bölgelerinin tamamını da içine almış alan belirlenmiştir (Ramay, 2009).

Yine bu dönemlerde Güney Şili'ye yeni yerleşimci akımı başlamış, yeni yerleşimcilerin çoğu Araukania'ya yerleşmiştir. 19. yüzyıl ortalarında Şilililer ile Mapuçeler arasında Mapuçe arazilerinin çok düşük fiyatlardan satıldığı sahte nitelikte birçok sözleşme imzalanmıştır (Aylwin, 2002). Arazilerle ilgili sorunlar dışında, ülkenin ekonomik ihtiyaçlarının karşılanabilmesi adına Mapuçe bölgesinin kuzeyinde yer alan kömür rezervlerinin kullanılmaya başlanması, yerli halkın daha güneye doğru sürülmesine neden olmuştur (Langer ve Muños, 2003). Gelişigüzel yerleşimlerin yarattığı problemler 1860'larda yetkililerin Mapuçelerin yoğun olarak yaşadığı güney bölgesini işgal etmesi ve bu alanlarda daha kontrollü yerleşim modeli başlatmaya karar vermesiyle son bulacaktır (Bengoa, 2008).

Mapuçelerin bu dönemde yüzleştii bir diğer problem ülkedeki Mapuçe algısı olmuştur. 19. yüzyılda ülkede yerliler hakkında yazılan yayınlarda Mapuçeler, ulusun ihtiyaç duyduğu uygarlığı engelleyen barbarlar olarak lanse edilmiştir. Zaman geçtikçe bu bakış açısı Mapuçelere karşı şiddetli savaşı destekleyen siyasi argümanlarda daha görünür olmaya başlayacaktır. Nitekim aynı bakış açısı 1859 yılında ülkenin o zamanki en büyük ulusal ve uluslararası dağıtım ağına sahip gazetesi **El Mercurio**'da yayınlanan makalelerde zirve yapmıştır (Ramay, 2009).

Şili'de ulusal birliğin tesis edilmesi gerekliliği ülkede tartışılan önemli konulardan biri olmaya başlamıştır. Şilili entelektüel seçkinler ve hükümet liderleri, uygulamada Mapuçelerin sahip olduğu özerk durumun ülkenin ekonomik,

politik ve sosyal konsolidasyonunun önünde duran gerçek tehdit olduğuna inanmıştır. Bunun hükümetler üzerinde oluşturduğu baskı neticesinde 1861 yılından 1883 yılına kadar devam eden ve “Pasifikasyon” olarak adlandırılan sınırların askerleştirilmesini içeren plan devreye girmiştir (Ramay, 2009). Her ne kadar bahse konu planın merkezinde sınırların askerleştirilmesinden bahsediliyor olsa da asıl olacak olan Araukania bölgesinin işgal edilecek olmasıdır.

Araukania'nın işgali sonrasında Şili Devleti'nin gündeminde Mapuçelerin ülkeye entegre edilmesi de yer almıştır. Bu amaçla Şili Devleti, bölgeyi “Şilileştirme” olarak bilinen süreci başlatmıştır (Postero, Risør ve Prieto, 2018). Ayrıca, 1883 yılında, Mapuçelere devlet tarafından **redüksiyonlar** (*reducciones*) adında özel arazi tahsisi yapılmıştır. Bu açıdan diğer yerli gruplardan farklı olarak kendilerine özel alan ayrılan tek yerli grubu Mapuçeler olmuştur (Haughney, 2006). Aynı bölgedeki redüksiyonlar dışında geriye kalan araziler ise çorak arazi olarak kabul edilerek açık artırmaya konulmuş ve her biri 500 hektarlık parseller şeklinde satılmaya başlanmıştır (Aylwin, 2002). Şili Devleti 1884 ile 1919 yılları arasında yaklaşık 475,000 hektarlık araziye tekabül eden ve yaklaşık 78,000 kişinin istifade ettiği 3,078 adet İmtiyaz Tapusu (*Titulos de Merced*) teslim etmiştir. Yeniden yerleştirme süreci sonunda Mapuçelerin neredeyse üçte birine denk olan yaklaşık 40,000 Mapuçe bir yere yerleştirilmeyerek belirsizliğe ve yoksulluğa terk edilmiştir (Bengoa, 2008). Arazileri üzerindeki hâkimiyetlerini oldukça kaybeden Mapuçelerin temel endişe kaynağını bu defa Şili toplumuyla bütünleşme prosedürleri oluşturmuştur. Bütünleşme sürecinin temel araçlarını eğitim, modernizasyon ve İspanyol dilinin öğretilmesi başlıkları oluşturmuştur (Langer ve Muños, 2003).

19. yüzyıl sonlarından itibaren redüksiyonlara sıkışan Mapuçelerin durumlarında 20. yüzyılın başlamasıyla beraber iyiye giden değişim yaşanmamış, aksine bu yeni yüzyılın başlarında göreve gelen hükümetler bazı redüksiyonları da bölerek bunları yerli olmayan alıcılara dağıtmaya başlamıştır. Sonuç itibariyle Mapuçeler ilk sahip oldukları arazilerinin yaklaşık %5'inde yaşamaya devam etmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Toprak kayıplarının Mapuçeler üzerinde ekonomik anlamda etkileri de kaçınılmaz olmuştur. Yeniden yerleştirme sürecinde yaşam alanları önemli miktarda azalmış Mapuçeler açlık ve sefaletle mahkûm edilmiştir (Correa ve Mella, 2010). Bu durum yoksulluğun ve göçün artmasına ve aynı zamanda Mapuçelerin kendi arasındaki bağılılığın azalmasına neden olmuştur (Langer ve Muños, 2003).

20. yüzyıl ortalarından itibaren Şili ekonomisinin zayıflamasıyla birlikte Jorge Alessandri (1958-1964) yönetimi, sosyal ve ekonomik programlara yönelik fonları azaltmıştır. Dolayısıyla daha önce tek çatı altında toplanmış Mapuçe hareketleri farklı siyasi partilere geçmek üzere ayrılmaya başlamıştır. Sol partiler Mapuçe toplumunun ellerinden alınmış toprakların geri kazanılmasına yönelik talepleri desteklemiştir. 1953 yılında solcu Mapuçe örgütleri ulusal kongre düzenleyerek Şili Ulusal Yerli Birliği (***Asociación Nacional Indígena de Chile***) isimli Komünist Parti'ye bağlı birlik kurulmuştur. Bu organizasyon tüm Mapuçe toplumunu her türlü ayrımcılığa karşı, gelenek dil ve sanatlarını korumak, topraklarını geri kazanmak, sosyal ekonomik ve siyasi durumlarını düzeltmek için birlik olmaya çağırmıştır (Haughney, 2006).

20. yüzyılın başlarından 1973 yılında gerçekleşecek askeri darbeye kadar geçen süre içerisinde Şili'de, sağcı, solcu ve merkez partiler ***yerlilerin mülkiyet*** durumuna genel ekonomi politikaları çerçevesinde farklı açılardan yaklaşmıştır. Diğer taraftan aynı dönemde (1930-1973) Mapuçe örgütlerinin amacı ise başta büyük toprak sahipleri olmak üzere sahip oldukları redüksiyonları parçalara ayırmak isteyenlere karşı topraklarını savunmak ve bu toprakların yerli olmayan alıcılara satışının engellenmesi olmuştur (Haughney, 2006).

1970 yılında seçilen Başkan Allende göreve geldikten sonra hızlı şekilde refahı yeniden dağıtmak ve ekonomideki devlet kontrolünü artırmak amacıyla tarım, bankacılık, madencilik ve sanayi alanında bir dizi kapsamlı reform başlatmıştır. Reformların hayata geçmesiyle Mapuçeler dâhil tüm düşük gelire sahip sosyal sınıf bu yeni yönetimin kendilerine olan yaklaşımdan memnun olmuştur (Osborne, 2002). Allende, tüm yerli grupların temel ihtiyaçlarını dikkate alarak 17,729 Sayılı Yerli Kanunu'nun hazırlanmasına imkân tanımıştır. Bu yasa Mapuçe toplumuna önemli kazanımlar sağlamıştır. Genel olarak, kırsal reformların gerçekleştiği 1962-1973 döneminde, Mapuçeler kayda değer fayda görmüş ve daha önce kaybettikleri önemli miktardaki toprağı geri kazanmıştır (Richards, 2010).

Salvador Allende döneminde gerçekleştirilen toprak reformları kapsamında 70.000 hektar büyüklüğünde arazinin Mapuçelere iadesi sağlanmıştır. Ayrıca, Başkan Ibáñez döneminde (1952-1958) teşkil edilmiş Yerli Halklar Müdürlüğü (***Dirección de Asuntos Indígenas***), 17,729 No'lu Kanunla, icra yönü daha kuvvetli olan Yerli Kalkınma Enstitüsü'ne (***Instituto de Desarrollo Indígena***) dönüştürülmüştür. Aynı yasayla Mapuçe toplumu liderlerinin idari yönetimde aktif katılımları da artırılmıştır (Langer ve Muños, 2003). Pinochet

hükümetinin askeri darbeye yönetime gelmesiyle, Mapuçeler için durum ciddi şekilde değişecektir.

General Pinochet, 23 Ağustos 1973'te Genel Kurmay Başkanlığı görevine başlamış ve aynı yılın 11 Eylül sabahında başkanlık sarayını kuşatarak askeri darbeyi gerçekleştirmiştir. Bu olayla başlayan askeri rejim dönemi aynı zamanda Şili'de gerçekleşmekte olan soysal devrimin sonunu getirmiştir (Osborne, 2002). Darbe sonrasında birçok Mapuçe idam edilmiş ve sonrasında Pinochet rejimine veya karşı reformlarına muhalefet eden Mapuçelere yönelik işkence ve ortadan kaldırmalar sıklıkla uygulanmıştır (Richards, 2010).

1974 tarihli İlkeler Deklarasyonu (***Declaración de Principios***) adlı dokümanda Şili'yi tek ve büyük ulus haline getirmek temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu yaklaşım tarzı bu dönemde yeni anayasa ve yasaların oluşturulmasında da esas alınmıştır. Bu kapsamda 1978 yılında, neoliberal sistemi sivil rejim altında da koruyacak yeni anayasa süreci, General Augusto Pinochet tarafından başlatılmıştır. Bu yeni soysal düzen için oluşturulan rehber ilkeler “yedi yenileşme” (***seven modernizations***) olarak da bilinmektedir. Böylelikle ülke genelinde eğitimden adaletle kadar birçok alanda değişime gidilmiştir (Haughney, 2006).

Darbe rejimi ülkede uzun yıllar sonucu gelişen sosyal ve ekonomik düzeni yok ederek ülkede neoliberal uygulamaları hayata geçirme yolunu seçmiştir (Haughney, 2006). Ekonomik yapılandırma sürecinde, Pinochet hükümeti Güney Şili'de ağaç endüstrisine öncelik vermiş, bunun sonucunda kereste endüstrisi güçlü bölgesel aktör olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, 1974'te oluşturulan 701 Sayılı Yasayla özelleştirme yoluyla edinilen eski Mapuçe arazileri üzerinde şirketlere ekim alanları kurma konusunda sübvansiyonlar sağlanmıştır (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Devlet sübvansiyonları sayesinde yerlilere ait orman arazileri üzerindeki mevcut ağaçların yerine önemli miktarda çam ve okalıptüs ağaç dikilmesine neden olmuştur (Haughney, 2006). Ekonomik ihtiyaçların öne sürülerek uzun yıllar doğayla iç içe yaşayan ve doğaya kutsiyet atfeden toplumun yaşam alanlarına yapılan bu tarz müdahalenin önemli etkileri ve sonuçları olacağı açıktır.

Askeri rejim Mapuçelere özel arazi verilmesinin, ulusal bütünlüğe, ekonomik gelişmeye ve dolayısıyla ulusal güvenliğe aykırı olduğu gerekçesiyle karşı çıkmıştır. Bunun sonucunda koruma altındaki Mapuçe redüksiyonlarının bölünmesine olanak sağlayan 2,568 Sayılı Kararname 1978 yılında ortaya konmuştur (Haughney, 2006). 2,568 Sayılı Kararnameyle birlikte büyük umutlarla oluşturulan 17,729 No'lu Yerli Yasası iptal edilmiş, şirketlerin Mapuçe arazilerinde kurulmasının önü

açılmış ve araziler üzerinden bireysel tapu çıkartılmasına imkân sağlanmıştır. 17,729 Sayılı Kanunda yer alan eğitim, profesyonel kurslar, zanaat merkezlerinin kurulması, “yerlilere ait araziler” olarak sınıflanmış bölgelerin korunması gibi unsurlar 2,568 Sayılı Kanunda yer bulmamıştır (Langer ve Muños, 2003).

Mapuçeler 1962-1973 döneminde kazanmış oldukları toprağın sadece %16'sını ellerinde tutabilmiştir (Richards, 2010). 1986 yılı itibariyle tüm redüksiyonların yaklaşık %60'ına tekabül eden 1,739 adet redüksiyon bölünmüştür. Redüksiyonların azalması, özellikle ortak mera kullanım alanı, orman alanı ve bazı tören ve merasim alanların bireyselleşmesine yol açmış, Mapuçe topluluklarının kültürel etkinliklerini devam ettirmeleri önünde önemli tehdit oluşturmuştur (Haughney, 2006).

Terörle Mücadele Kanunu (TMK), Pinochet döneminde oluşturulan ve sonraki dönemlerde adından sıklıkla bahsedilecek önemli yasalardan biri olmuştur. TMK 1984 yılında ve 18,314 kanun numarasıyla terör eylemlerini tanımlamak ve bunlara ait cezalarının belirlenmesi için oluşturulmuştur (TMK, 1984). Bu yasa zamanla askeri rejime karşı şiddet içermeyen muhaliflere karşı kullanılmaya başlanmıştır (Human Rights Watch, 2004).

Pinochet'in 1988'li halkoylaması muhalif seçmenlerinin önünü açtığına, Mapuçe liderleri de toprak adaleti ve siyasi tanınma adına harekete geçmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Bu bağlamda, 1989 yılında yapılan başkanlık seçimleri öncesinde bazı Mapuçe örgütleri başkan adayı Patricio Aylwin'e taleplerini iletmıştır. Bunun üzerine, **Konsertasyon**'un³ başkan adayı olan Patricio Aylwin, **Konsertasyon** hükümeti adına yerli halk örgütleri ile **Nueva Imperial (el Acuerdo de Nueva Imperial)** sözleşmesi yapmıştır. Aylwin, 1989 yılında imzalanan **Nueva Imperial** sözleşmesiyle Şili yerli halklarının, siyasi sosyal, ekonomik ve kültürel haklarının tanınmasını desteklediğini ilan etmiştir (Haughney, 2006). **Nueva Imperial** ile gelecek hükümet birtakım taahhütlerde bulunmuştur. Bunlardan öne çıkanlar: yerli halkların ve bunlara ait ekonomik, sosyal ve kültürel temel hakların anayasal tanınması; yerli halklar için, bünyesinde yerli halkların aktif olarak katılım sağlayacağı, devlet kalkınma ajansı kurulması; yerli halklar için oluşturulan programları uygulamaya başlayacak ve dört yıl içinde Yerli Yasası hazırlama görevi üstlenecek Yerli Halklar Özel Komisyon'un (**Comisión Especial para los Pueblos Indígenas**, CEPI) teşkil edilmesi; Bağımsız Devletlerde Yerli ve Kabile Halklara İlişkin 169 No'lu ILO (International Labour Organization, Uluslararası Çalışma Örgütü) Sözleşmesinin (1989) onaylanması olarak

sıralanabilir (Correa ve Mella, 2010). Bu vaatlere karşılık sözleşmeyi imzalayan Mapuçe örgütleri, **Konsertasyon** hükümetini destekleyeceklerine dair söz vermiştir (Haughney, 2006).

1990 yılının Mart ayında Şili Cumhurbaşkanı Patricio Aylwin olmuştur (Osborne, 2002). Başkan Aylwin hükümeti Pinochet tarafından uygulanan neoliberal ekonomi modelini uygulamaya devam etmiş, diğer taraftan yeni yerli halk kanunu tasarısı hazırlamayı ve yerli halk örgütlerini sürece dâhil etmeyi kabul etmiştir (De la Maza, 2014).

1991 ile 1992 yılları arasında **Ad-Mapu**'dan ayrılan bir kısım Mapuçeler tarafından oluşturulan **Consejo de Todas las Tierras (Consejo)** gasp edilmiş olduğunu iddia ettikleri bir kısım toprakları ele geçirmeye, self determinasyon ve siyasi özerklik taleplerini dile getirdikleri çeşitli protestolar düzenlemeye başlamıştır. Toprak işgalleri kamuoyunda ve **Konsertasyon** hükümeti içerisinde endişelere neden olmuştur. Toprak işgallerinde dâhili olan topluluk üye ve liderleri tutuklanarak **Consejo** alenen kınanmıştır. Teklif edilen yerli halk yasası ise bu sırada kongrede beklemeye alınmıştır (Haughney, 2006). 1992 yılı itibariyle 144 Mapuçe toprak göstericisi hapse atılmıştır (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

19,253 Sayılı Yerli Halk Yasası kongrede kabul edilerek 1993 yılında onaylanmıştır. Şili'deki yerli halk varlığını kabul eden bu yeni yasa, baskıcı Pinochet rejimi politikaları sonrasında önemli dönüm noktasını oluşturmuştur. Ancak orijinal taslak metin üzerinde yapılan değişiklikler yasanın etkisinin daha sınırlı kalmasına neden olmuştur (Haughney, 2006). Yerli halk kanunu hazırlanırken Şili'deki yerli halkın durumunu düzeltereği düşünülmüştür. Ancak yasalaşan kanuna, Mapuçeler ve diğer yerli halklar için anayasal tanınma ve 169 No'lu ILO Sözleşmesi'nin⁴ onayı gibi konular dâhil edilmemiştir (De la Maza, 2014). 19,253 Sayılı Yasa ile Temuko'da ayrıca özerk ve yerel organizasyon olan Ulusal Yerli Kalkınma Kurumu (**Corporación Nacional de Desarrollo Indígena-CONADI**) kurulmuştur. Bu kurumun amacı yerli halkın kalkınması için devlet eylemlerinin desteklenmesi, uygulanması ve koordinasyonunu sağlamak olmuştur. CONADI daha önce kurulan CEPI'nin yerine geçmiştir (Langer ve Muños, 2003). Şili'nin yerli halklarına ilk defa, özellikle çıkarlarını savunmak, endişelerini ve arazi adaletsizliklerini giderebilmek için tasarlanmış, devlet kurumuna temsilciler seçme yetkisi verilmiştir. Pek çok kişi bunu gecikmiş zafer olarak görmüş ve CONADI'yi kendilerine ait kurum olarak sahiplenmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

Toprak kazanımları konusunda CONADI önemli ilerlemeler kaydetmiştir. 1994 ile 2001 yılları arasında 170,357.81 hektarlık arazi alınarak yerli ailelere ve topluluklara transfer edilmiştir. Bu transferlerden en büyük payı **Bío-Bío** ve **Arauko** bölgelerinde yaşayan Mapuçeler almıştır (Aylwin, 2002). Diğer taraftan, Haughney (2006), CONADI projelerinin, neoliberal ekonomideki küçük toprak sahiplerini etkileyecek büyük yapısal problemlerle çok az ilgilendiğini iddia etmiştir. Ayrıca, CONADI'ye ayrılan bütçenin bir kısmı uygulamada eğitim ve kültürel kalkınma amacı yerine başından beri sürekli rüşvet iddialarının olduğu arazi satın alımı için kullanılmıştır (Newbold, 2004).

Eduardo Frei Hükümeti (1994-2000) döneminde, 1994 yılında, 19,300 Sayılı Çevresel Yapı Yasası oluşturulmuştur. Bu yasaya bağlı olarak Ulusal Çevre Komisyonu (CONAMA), ve Bölgesel Çevre Komisyonu (COREMA) oluşturulmuştur (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Buna rağmen 1990'larda Mapuçe arazileri çevreye önemli etkileri olarak ve üzerinde dikkatlice düşünülmesi gerekli ormancılık, hidroelektrik projeleri ve yol inşaatı alanında yapılan yatırımlardan önemli derecede etkilenmiştir. Örneğın, 2000 yılına kadar içerisinde meralar ve tarım arazilerinin de bulunduğu 1,5 milyon hektarlık Mapuçe arazisi, sanayi amaçlı dikilen am ve okalıptüs ağaçlarıyla kaplanmıştır. Bu konuda sadece iki firma (**Mininco** ve **Arauco**) bir milyon hektardan fazla araziye egzotik ağaçlarla kaplatmıştır (Human Rights Watch, 2004). Yine bu dönem çevreyi, Mapuçe arazileri ve toplumunu etkileyecek hidroelektrik projeleri önemli tartışmalara ve eleştirilere neden olmuştur. Ralko (**Ralco**) barajı, tarihi bölgeleri ve köyleri su altında bırakarak tamamlanmıştır. Söz konusu baraj Mapuçelerin, devletle olan ilişkisine zarar vermiş, yeni oluşturulan CONAMA ve COREMA gibi devlet kurumlarına olan güveni zedelemiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

Özel sektör kaynaklı diğer bir atışma **Arauko** bölgesinde meydana gelmiştir. Bir Mapuçe topluluk üyesine ait olduğu iddia edilen arazi, aradan geçen zaman, işgaller ve özelleştirmeler sonrasında bu dönem içerisinde Arauko Ormancılık (**Forestal Arauco**) isimli firmanın eline geçmiştir. Söz konusu Mapuçeler 1997 yılında yeni yasalar aracılığıyla atalarına ait topraklarını geri kurtarma sürecine girişmiş, Arauko Ormancılık ise mahkemeye başvurarak arazilerin devrini engellemiştir. Bunu üzerine Mapuçe aileler söz konusu arsaları işgal edip, şirketin faaliyetlerini engellemiştir. Bu kapsamda 1997 yılının Aralık ayında, protestocular şirkete ait üç kamyonu ateşe vermiştir. Bunun üzerine terörle mücadele yasası kapsamında 12 Mapuçe hapse atılmıştır (Carruthers ve

Rodriguez, 2009). Bu olaydan itibaren “yerli çatışması” (*indigenous conflict*) kavramı kullanılmaya başlanmış ve Mapuçeler geleneksel basın tarafından düşman ve şiddetin kaynağı olarak nitelendirilmiştir (Hudson ve Dussailant, 2018).

1999 yılının başlarında ise bu defa Mininko Ormancılık (*Forestal Mininco*) isimli şirketin işçileri ile bazı yerli grupları arasında şiddete varan çatışmalar yaşanmıştır. Mapuçe organizasyonları diğer taraftan, CONADI'nin topraklarını geri kazanmak için derhal harekete geçmemesi halinde daha fazla protesto ve arazi işgali yapılması konusunda tehditlerde bulunmuştur. Bu baskının üzerine CONADI, **Juan Loncoyán** ve **Traiguén** topluluklarındaki liderlerle 59 hektar büyüklüğündeki arazinin devri ile ilgili görüşmeler gerçekleştirmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

Arazi devirleri, kundakçılık, polis şiddeti ve tutuklanmalar 2000 yılında da devam etmiştir. **Consejo** liderlerindeki bir grup, hükümeti bölgeyi askerileştirmekle suçlamıştır. Bu örgüt Temuko ve Santiago'da çok sayıda barikat kurarak protesto gösterisi düzenlemiştir. Bunun üzerine savcılar, yerli liderleri, askeri güçleri tehdit etmekle suçlamıştır. Bu olaylar yaşanırken CONADI kurul üyeleri, Mapuçelerin arazilerinin geri verilmesi, siyasi mahkûmların serbest bırakılması, anayasal tanınma ve 169 sayılı ILO sözleşmesinin onaylanması konularını görüşmeye açık olduğunu bildirmiştir. Ancak Başkan Frei bu konular hakkında görüşmeyi reddetmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

Mapuçelerin toprak hakları ve hükümet düzeyinde temsil edilmeleri hususundaki taleplerinin yeterince karşılanmaması 1998 yılında yeni örgütün kurulmasına yol açmıştır. Arauko Malleko Çatışmasındaki Toplulukların Mapuçe Koordinatörü (*Coordinadora Mapuche de Comunidades en Conflicto Arauko Malleco-CAM*) adındaki bu örgüt, Şili'deki Mapuçeleri bir araya getirmeyi ve mapuçelerin atalarından kalan topraklarına yönelmiş devlet ve özel sektör merkezli tehditlere karşı gelmeyi amaçlamıştır (Morán Faúndes, 2012). CAM kuruluşundan bir yıl sonra “yasadışı birlik” olarak suçlanmıştır (Human Rights Watch, 2004).

Aylwin ve Eduardo Frei (1994-2000) hükümetinden sonra, 2000 yılında Şili Devlet Başkanlığı'na Ricardo Lagos Escobar (2000-2006) gelmiştir (Human Rights Watch, 2004). Başkan Lagos yerlilerin taleplerine karşı daha duyarlı olacağı konusunda vaatlerde bulunmuş, bunun üzerine göreve geldikten sonra CONADI'nin bütçesini artırmış, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası'ndan kredi almış ve ivedi olarak yerli topluluklara 50,000 hektar arazi dağıtmıştır. Ayrıca, tarihi hataların telafisine ve anayasal tanınmaya yönelik tavsiyeler

geliştirmek üzere Tarihsel Gerçeklik ve Yeni Anlaşma Komisyonu'nu oluşturmuştur. Bunlara rağmen, Mapuçeler ile devlet arasındaki anlaşmazlıklar bu dönemde de devam etmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Hükümetin sert karşılık vermesine yönelik arazi sahiplerinden gelen yoğun baskıyla birlikte Araukania bölgesindeki şiddet eylemlerinin artması Başkan Lagos'un TMK'yı önemli araç olarak kullanmaya başlamasına yol açmıştır (Human Rights Watch, 2004). Bu dönemin sonunda (2006) yüzlerce Mapuçe aktivisti hakkında işlem yapılmış ve birçoğu hapse konmuştur (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Baskı kapsamında hapse atılan bazı eylemciler açlık grevlerine başlamıştır. Bunlar TMK'nın kullanımının sona erdirilmesi ve statülerinin siyasi mahkûmlar olarak tanınmasını talep etmiştir. İlk açlık grevi 2003 ve 2004 yıllarında gerçekleşmiş ancak çok fazla dikkat çekmemiştir (Haughney, 2012).

Bu dönemde Mapuçe liderleri Latin Amerika'nın başka yerli gruplarıyla da ittifaklar geliştirmeye başlamıştır. Bu kapsamda Şili'nin yerli liderleri Yerli Örgütlerin And Ağı'nı (***Andean Network of Indigenous Organizations***) kurmak için bölgedeki akranlarıyla birlikte hareket etmiştir. 2006 yılının Temmuz ayında Şili, Ekvador, Bolivya, Peru ve Kolombiya'dan temsilciler Kuzko'da (***Cusco-Peru***) bir araya gelmiştir. Burada yapılan görüşmeler neticesinde, yerli haklarını, siyasi katılımı, tanınmayı, çok ulusçuluğu, kolektif hakları ve toprak ve doğal kaynaklar üzerindeki yerel kontrolü geliştirmek adına yapılacak yasal, siyasi ve anayasal reformların teşviki için ***Kuzko Deklarasyonu*** imzalanmıştır (Carruthers ve Rodriguez, 2009).

Yerlilere yönelik siyasi reform vaatleriyle göreve gelen Başkan Michelle Bachelet (2006-2010), bu doğrultuda yerli örgütlerin ve devlet görevlilerinin katıldığı yerel ve ulusal toplantılar aracılığıyla ulusal tartışma başlatmıştır. Bu tartışmalar kapsamında Mapuçe Örgütleri Koordinasyon Komitesi (***Coordinadora de Organizaciones Mapuche-COM***) Mapuçelerin siyasi ve bölgesel haklarının garanti altına alınacağı yeni anayasa yazılması çağrısında bulunmuştur. Bachelet ise 2007 Nisan ayında yerlilere yönelik uygulanacak politikaların; katılım, haklar, kentsel yerliler, yerli kadınlar ve eğitim olmak üzere beş başlık altında olacağını ilan etmiştir. Ayrıca özel olarak; yerlilerin katılımıyla ilgili yeni kanunun oluşturulması, Şili Ulusu'nun çok kültürlü yapısını kabul edecek anayasa değişikliği yapılması, 169 No'lu Sözleşmenin onaylanması, yerli halklar için deniz rezervleri oluşturulması, Rapa Nui'ler için Paskalya Adası'nda (***Easter Island***) ve ***Juan Fernández*** adasında özel bölgelerin teşkil edilmesi, yerli

örgütlerin belediye yönetiminde taban örgütler olarak tanınması, CONADI'de kadın biriminin kurulması, kentsel yerlilerin kültürel ve ekonomik gelişimi için Inter-Amerikan Kalkınma Bankası'ndan fon takibinin yapılması, yerlilere ait dillerin yerli nüfus yoğunluğu yüksek olduğu bölgelerde ilköğretime dâhil edilmesi ve ilköğretim ve ortaöğretim müfredatının parçası olarak etnik çeşitliliğe saygı duyulması teklifinde bulunmuştur (Haughney, 2012).

2007 yılında Bachelet yönetiminin, BM Yerli Halkların Hakları Deklerasyonu'nu⁵ onaylamak için oy kullanması ve 2008 yılında 169 Sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanması yerli haklarına yönelik atılan önemli adımlardan biri olmuştur. Ancak ILO Sözleşmesi'nin kabulü; Mehuin'e yapılmakta olan atık boru hattının, Rivers bölgesindeki baraj projelerinin ve Yukarı **Bío-Bío** vadisinde üçüncü hidroelektrik projesinin yapımını durdurmamış, kereste şirketleri ile yaşanmakta olan arazi anlaşmazlıklarını ele almamıştır (Haughney, 2012).

Başkan Bachelet, TMK ve güvenlik yasalarının göstericilere karşı kullanılmasını yasaklayacağına dair sözler vermiş olmasına rağmen, Mapuçe Siyasi Tutsakların Arkadaşları ve Aileleri Örgütü'ne göre hükümet, hapisanedeki açlık grevleri ve insan hakları gruplarının sürekli baskısına rağmen, "ırkçılık ve devlet terörü" uygulamaya devam etmiştir (Carruthers ve Rodriguez, 2009). Bachelet'in göreve geldiği ilk aylarda, gerçekleştirilen açlık grevleri iletişim araçlarının da gelişmiş olmasıyla çok fazla dikkat çekmeye başlamış, açlık grevinde bulunanlar, ulusal ve uluslararası destek alabilmiştir. Buna rağmen Bachelet, mahkûmların siyasi tutuklu sayılma taleplerini reddetmiştir. Diğer taraftan Kongrede sol görüşlü temsilcilerin, katı tutuklama şartlarına ve Mapuçe protestocularına karşı TMK'nın uygulanmasına son verilmesi yönünde gösterdiği çabalar, Hıristiyan Demokratların ve sağ görüşlü temsilcilerin desteğini almadığından dolayı, başarısız olmuştur (Haughney, 2012).

2010 yılında Şili'de, Pinochet askeri rejiminden itibaren ilk defa sağcı hükümet göreve gelmiştir (Buckman, 2013). Başkan Piñera hükümeti yerli toplulukları küreselleşmiş neoliberal ekonomiye dâhil etme çabalarına ve kalkınmayı ulus ötesi şirketlerin çıkarlarına göre belirlemeye devam etmiştir. Ayrıca, bu dönemde büyük sanayi ve altyapı projeleri desteklenmiştir (Haughney, 2012).

Göreve geldikten bir buçuk yıl sonra Piñera hükümeti Latin Amerika tarihinin ilk büyük meydan okuması ve en büyük kitle hareketlerinden biri ile karşı karşıya kalmıştır. "Şili Baharı" olarak da adlandırılmış bu hareket kapsamında Mayıs 2011 tarihinden itibaren öğrenciler ve işçiler sokaklara çıkmıştır

(Larrabure ve Torchia, 2014). lke genelinde protestoların yoğun olduğu bu dönemde Mapuçeler de taleplerini dile getirmeye devam etmiştir. Bu kapsamda, 2011 yılı Eylül ayında Andean bölgesinde yaşıyan ve toprakları hidroelektrik projeleri tarafından tehdit edilen Mapuçe topluluklarından temsilciler, diğer aktivistlerle birlikte Valdivia'da yürüyüş gerçekleştirmiş ve 169 sayılı Sözleşmeye saygı duyulması gerektiğini talep etmiştir. Bu çerçevede, çevreye büyük zararları olduğunu iddia ettikleri kereste şirketi olan CELCO'nun (**Celulosa Arauco y Constitución**) bölgeden çıkarılması; Mapuçe örgütlerine saygı duyulması istenmiş, daha fazla tören alanı işgaline izin verilmeyeceği belirtilmiştir (Haughney, 2012).

Mapuçelerin temel talepleri arasında yer alan toprak konusu ve iadeleriyle ilgili olarak CONADI çalışmalarına devam etmiştir. 1994-2015 yılları arasında CONADI, tartışmalı bölgelerdeki Mapuçe topluluklarına toplam 225,835 hektarlık alan dağıtmıştır. Ayrıca 2017 yılının sonuna kadar, her birine ortalama 9.6 hektar alan düşmek üzere yaklaşık 25,000 Mapuçe ailesinin CONADI programlarından yararlandığı tahmin edilmektedir. Bu rakamlar ışığında, hükümet programlarının, şili nüfusunun yaklaşık %7,7'sini (1,329,450 kişi) temsil eden Mapuçe halkı üzerinde önemli etkisinin olduğu açıktır (Henrıquez, 2018). Dolayısıyla kendilerine uygulanan şiddet konusunda yeterli ilerleme sağlayamayan Mapuçeler toprak kazanımları konusunda daha şanslı olmuştur. Ancak toprak temelli problemler tamamen ortadan kalkmış değildir.

Toprak nedenli sorunlardan bir diğeri, **Arauco** kentinde ortaya çıkmıştır. 2016 yazında **Arauco**'da yer alan **Ranquilco** arazisinde, Mapuçe topluluklarından **Chodko** ile **Arauco** Ormancılık arasındaki anlaşmazlık yaşanmıştır. Devlet yetkilileri, CONADI şirket sorumluları ve **Chodko** Mapueleri arasında yapılan müzakereler sonucunda şirkete ait arazilerin bir kısmı kamulaştırılarak Mapuçelere iade kararı alınmıştır. Ancak söz konusu araziler için devlet tarafından verilmesi gereken **Título de Merced** verilmediğinden, Haziran 2018 tarihinde arazi devir prosedürü halen tamamlanamayarak süreç donmuştur (Henrıquez, 2018). Görüldüğü üzere devletin uyguladığı neoliberal politikalar sonucu ortaya çıkan özel sektör tarafı ile Mapuçeler arasında sıkıntılar yaşanmaya devam etmiştir. Aslında burada temel sorun kapitalist düzen veya uygulayıcısı ile olan uyumsuzluktan ziyade şirketlerin Mapuçelerin sıkı sıkıya bağlı oldukları ve kimliklerinin parçası olan doğaya verdikleri zararlardan kaynaklanmaktadır. Nitekim bu konu ile ilgili 2017 yılında yapılan araştırmada ekonomi alanında önde gelen Mapuçe liderleri ile görüşmeler yapılmıştır. Söz konusu Mapuçelerin %67'si, kapitalist değerlerin sorun

teşkil etmediği, asıl sorunun devletin, yerli halkların kendi bölgelerine ve doğal kaynaklarına olan haklarını reddetmesi ve kendi kaderlerini tayin etmesini kısıtlaması olduğunu belirtmiştir (Simon ve González-Parra, 2018).

Şili Devleti ile Mapuçe toplumu arasındaki çatışmayı diri tutan diğer nedenlerden bir diğeri ülkedeki Mapuçe algısıdır. Bu açıdan Mapuçeler ile ilgili algı ve medyanın bakış açısını göstermesi açısından bu dönemde yapılan başka araştırma ve sonuçları önem arz etmektedir. Araştırma kapsamında, Başkan Michelle Bachelet'in göreve başladığı tarih olan 11 Mart 2014 tarihinden 11 Mart 2016 tarihine kadar olan sürede içerisinde, ülkenin en çok okunan ikinci gazetesi olan *El Mercurio*'da Mapuçeler ile ilgili yayınlanmış haber sayısı ve konusu ele alınmıştır. Elde edilen sonuca göre, bahse konu gazetenin Mapuçe meselesinin yer aldığı 319 adet başlık açtığı tespit edilmiştir. Bu başlıklardan 198'i şiddet, suç ve terör konuları, 143'ü ise siyasi konular ile bağlantılı olmuştur (Hudson ve Dussillant, 2018). Görüldüğü üzere Mapuçeler ile ilgili yer alan başlıkların çoğu negatif algıya da neden olan konulardan oluşmuştur.

Algı ve baskı dışında ülkede Mapuçelere ve diğer yerli halklara karşı ayrımcılığın olduğu da iddia edilmiştir. Bu çerçevede, Şili Kültürlerarası ve Yerli Araştırma Merkezi'nin (CIIR) 2017 tarihli kültürlerarası ilişkilerin incelendiği araştırmanın ilk sonuçlarına göre, daha koyu tenli insanlar hem kişilerarası ilişkilerde hem de kamu kurumları tarafından sağlanan bazı hizmetlerde ayrımcılığa tabi tutulduğu iddia edilmektedir. Ayrıca aynı çalışmada hem 'yerli olmayan' hem de 'yerlilerin' verdiği cevaplar yerli halkın polis tarafından daha az saygı gördüğü fikrine katılma eğiliminde olmuştur. Diğer taraftan sonuçlara göre halkın bir kısmı (güneydeki yerli olmayan halkın yaklaşık %20'si) baskıcı uygulamaları gerekli veya hatta doğal olarak görmektedir (Postero, Risør ve Prieto, 2018). Buna göre yerlilere karşı ayrımcılık ve polis baskısının yanında devletin baskıcı güvenlik politikalarını destekleyenlerin sayısı azımsanmayacak seviyededir.

Son yıllarda görülen kitlesel protestolardan sonra Başkan Bachelet, eğitim, sağlık ve emeklilik sistemlerinde iyileştirmeler gerçekleştirmeye çalışmıştır. Ancak buna rağmen, çoğu insanın sosyal haklara erişimi tam olarak sağlanamamıştır. Öte yandan fakirlerin suça katılımları artmış ve güvenlik politikaları süreklilik arz etmiştir. Buna bağlı olarak özellikle şehirli yerli gruplar, kesişen yoksulluk, ayrımcılık ve polis gözetimi faktörlerine bağlı olarak daha savunmasız hale gelmiştir. Bunlarla birlikte Mapuçelere yönelik baskı da artmıştır. Eylül 2017'de Şili polisinin (*Carabineros de Chile*) istihbarat

birimleriyle gerçekleştirdiği operasyon (**Operación Huracán**) kapsamında aralarında CAM'ın sözcüsünün de (Héctor Llaitul) yer aldığı sekiz Mapuçe topluluğu üyesinin tutuklanmıştır. Bu olayın asıl önemli tarafı, Ocak 2018'de basınının yaptığı haberde ortaya çıkmıştır. Zira basın, topluluk üyelerinin tutuklanmasına neden olan suçlamaların sanıkların cep telefonlarına sonradan yerleştirilmiş metin mesajları gibi manipüle edilmiş kanıtlara dayandığı bilgisini paylaşmıştır (Postero, Risør ve Prieto, 2018).

Piñera, 2018'de başkanlığa tekrar seçilmiştir (Postero, Risør ve Prieto, 2018). Başkan Piñera polisi baskı unsuru olarak kullanmaya devam edeceğinin işaretlerini vermiştir. Bu kapsamda, 28 Haziran 2018 tarihinde, Şili polisinden (**Carabineros de Chile**) 80 kişinin katıldığı **Comando Jungla** adı altında özel terörle mücadele birliği kurmuştur. Bu birliğin amacı, Şili'nin güneyindeki, devletin terörist olarak kategorize ettiği yerli Mapuçe gruplarıyla mücadele etmek ve dağıtmak olmuştur. Bununla ilgili olarak medyaya açıklama yapan Piñera, teröre karşı yapılan mücadeleyi savaşa benzeterek, başarılı olabilmek için meşru tüm kaynakların yasaya uygun olarak kullanılacağını ve politika değişikliği yapılacağını ifade etmiştir. Bu açıklamanın yapıldığı aynı gün Mapuçe töreni kutlanmasına katılan Şili Devlet Başkanı, Mapuçe dilini ve geleneklerini korumanın önemi hakkında konuşmuş, kendi ifadesiyle fırsatlar, tarih ve anlamlarla dolu ve aynı zamanda, çok fakir olan Araukanía bölgesinde yeni aşamaya geçmek için kararlı olduğunu göstermiştir (Henríquez, 2018).

18 Ekim 2019 tarihinde Şili'de sokak eylemleri ortaya çıkmıştır. Başkent Santiago'da metroya zam yapılmasına karşı başlayan protestolar, ülkedeki eşitsizlikler, yüksek ücretli sağlık ve eğitim hizmetleri nedeniyle hızlı şekilde ülke geneline yayılmıştır. Olaylar kapsamında yaklaşık 1,000 soruşturma açılmış, yaklaşık 1,000 kadar soruşturmanın daha açılacağı belirtilmiştir. Şili'nin Ulusal İnsan Hakları Enstitüsü'ne göre olaylarda en az 24 kişi ölmüş, 2,381 kişiden fazlası yaralanmıştır. Bir süre sonra protestocuların temel beklentilerinden biri olan yeni anayasa yapılması konusunda muhalefet partileriyle görüşmeler yapılmış ve 15.11.2019 tarihine varılan mutabakat çerçevesinde anayasa için referandum oylamasının Nisan 2020 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir (BBC Haber, 2019). Ayrıca, bu protestolar kapsamında meydanlara toplanan büyük kitleler tarafından eşitsizliklere karşı ve direnişin sembolü olarak Mapuçe bayrağının da kullanılması dikkat çekicidir (Al Jazeera Haber, 2019).

c) Çatışma Bağlamı ve Çatışmanın TİİT Çerçevesinde Değerlendirilmesi

İspanyolların ulaşmasından önce Mapuçelerin yaşam alanlarının sınırları Şili'nin kuzeyinde bulunan Limarí Nehrinden, güneydeki Chiloé Adasına, batıda Pasifik Okyanusundan bugün Arjantin sınırları içerisindeki düzlüklere kadar olan bölgeye ulaşmıştır (Human Rights Watch, 2004). Yine İspanyollardan önce İnkaların etkisinde olan Mapuçeler, topluluk olarak özerkliklerini muhafaza etmekle beraber, İnkalardan tarımsal ve sulama tekniklerini öğrenmiştir. Bu dönemde avcılık ve balıkçılık Mapuçelerin temel ekonomik aktiviteleri arasında yer almıştır. Ayrıca ekonomik düzen genel olarak geçime dayalı olmuş, kaynakların (ağaçlar, denizler, göller ve nehirler) zengin olması bu dönemde kullanılan teknolojinin basitliğini telafi etmiştir (Bengoa, 2008). Doğal olarak Mapuçe toplumunun yaşadığı bölgeyle olan ilişkisi, bu topluluğun bölgenin kaynaklarından elde ettiği faydaya dayanmıştır.

Mapuçelerin ayırt edici özelliklerinden bir diğeri ise sahip oldukları topluluk yapısı olmuştur. Mapuçe toplulukları adı **lof** olarak geçen birimlerden oluşmuştur. Her bir **lof** geniş ailenin yaşadığı **ruka** adlı evde ikamet eden **lonko** tarafından yönetilmiştir (Aylwin, 2002). Topluluğun merkezinde tek kalıcı sosyal yapı olarak geniş ve karmaşık aile yapısı yer almıştır (Bengoa, 2008). Bunun yanında diğer topluluklarla olan etkileşim neticesinde Mapuçeler, kendi teşkilatlanmalarını da geliştirmiştir. Örneğin İnkaların kendilerini sömürgeleştirmeye çalıştığı dönemde gruplar arası iletişimi sağlamak üzere girift yapıda kuryelere dayanan iletişim şekli ve savaş zamanları için özel yönetim sistemi geliştirmiştir (Ramay, 2009). Bu dağınık görünen toplum yapısı, merkezi otoritelere ve işgal girişimlerine karşı direnç göstermede önemli rol oynamıştır.

Mapuçelerin günlük yaşamı ve sosyal düzeni bir çeşit yasa olan ve **Ulmenler** (yaşlı bilgeler) tarafından sözlü olarak aktarılan **Admapu** ile düzenlenmiştir. **Ulmenler** ayrıca, toplum hukukuna saygı duymuş, iç anlaşmazlıkları önlemiş ve gerektiğinde çözümler geliştirmiştir (Nesti, 2002). **Admapu** Mapuçeler için ayrı önem arz eden toprak ve toprağa ait doğal kaynaklar üzerindeki hakları da düzenlemiştir. Örneğin her aile nesilden nesle devam edecek şekilde arazisini ekip biçme hakkına sahip olmuştur. Dolayısıyla Mapuçeler için toprak nesilden nesle aktarılan hak olarak görülmüştür. **Admapu** ayrıca doğal kaynaklara saygı duyma prensibini de oluşturmuştur. Buna göre doğal kaynaklar yok edilmemeli, gelecek kuşaklar için muhafaza edilmelidir (Aylwin, 2002).

Mapuçeler öncelikle geçmişten itibaren kültürlerine, dinlerine, dillerine ve sosyal organizasyonlarına bağlı çok güçlü kimliğe sahip olmuştur. Bu toplum kendi kimliğinin yanında isimlerini aldıkları toprak ve doğal kaynaklara da oldukça saygı duymaktadır. Kendilerine ana dillerinde **toprağın halkı** olan Mapuçe ismi verilmesinde görüldüğü gibi bu saygı kendisini ayrıca geçmişte oluşturdukları yasalarda da belli etmiştir. Saygı göstermekle birlikte ayrıca sahip oldukları topraklar yasalarla nesilden nesile aktarılan hak olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla söz konusu çatışmanın ana konusu olan toprak konusu aynı zamanda Mapuçeler için kimliklerinin temel unsurlarından biri olarak değerlendirilebilir.

Çatışmanın tarihsel analizi kapsamında çatışmaya neden olan iki tarafa ait ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi neticesinde Şili Devleti'nin temel ihtiyacı güvenlik olurken Mapuçe toplumunun kimlik ve adalet ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır. Mapuçelerin söz konusu temel ihtiyaçlarını; toprak, tanınma, katılım, adil yargılanma, sosyal ve kültürel kimlik ile eşitlik ihtiyacı başlıkları altında sıralamak mümkündür.

İhtiyaç başlıkları kapsamında ilk olarak diğer ihtiyaç konularıyla da ilişkili olan Mapuçelerin toprak talepleri gelmektedir. Toprak probleminin kökeni 1833 Anayasası ile Mapuçe topraklarının da içinde bulunduğu ülke sınırlarının belirlenmesine kadar gitmektedir. Bu dönemde Mapuçeler ülkenin güneyinde yaklaşık 5,000,000 hektarlık araziden oluşan bölgede özerk statüde yaşamaktadır. Ancak, Araukania topraklarına yönelik 1883 yılında sonlanan askeri hareket neticesinde 1929 yılına kadar sürecek yeniden yerleştirme süreciyle Mapuçeler yaklaşık 500,000 hektarlık alandan oluşan yaklaşık 3,000 adet redüksiyona yerleştirilmiştir. Ardından, 1962-1973 yılları arasında gerçekleşen tarım reformları kapsamında yaklaşık 150,000 hektarlık arazi Mapuçelere iade edilse de Pinochet döneminde bu arazilerin büyük kısmı (yaklaşık %90) geri alınmıştır. Demokrasiye geçiş döneminden sonra, 1994 yılından itibaren, 2016 yılına kadar yaklaşık 210,000 hektarlık arazi daha Mapuçelere transfer edilmiştir (Jaimovich, 2018). Ancak toprak alanında yaşanan nispi iyileşmenin karşısında bölgenin yeni yerleşimcilere açılması, arazilerin ufak parsellere bölünmesi, bireyselleştirilmesi ve özel şirketlere açılması gibi etkenlerle toprak kayıpları devam etmiştir. Bununla birlikte, mevcut Mapuçe topluluk arazilerinin etrafında gerçekleşen sanayi faaliyetleri ekolojik bozulmaya ve yüzlerce ailenin zorla yer değiştirmesine de neden olmuştur. Tüm bu etkenler Mapuçelerin doğayla özdeşleşmiş kimlikleri başta olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamlarını

tehdit altına almıştır. Dolayısıyla Mapuçeler kimliklerinin doğal parçası olarak gördükleri arazilere ve doğal yaşam alanlarının muhafaza edilmesine ihtiyaç duymaktadır.

Tanınma ve katılım ihtiyacıyla ilgili olarak, Şili'deki yerli halklar halen Şili anayasasında tanınmamakta ve kendilerini hükümet seviyesinde temsil edecek kuruluşa sahip değildir. Anayasal tanınmanın sağlanması esasen temsil edilme, sosyal ve kültürel kimlik ile eşitlik ihtiyacı başlıkları altında belirtilen ihtiyaçların karşılanabilmesi açısından da önem arz etmektedir. Bunun dışında ülkede yerlilerin temsil edildiği Hükümete bağlı tek organ olarak 19,253 No'lu Kanunla teşkil edilmiş CONADI isimli kuruluş bulunmaktadır. CONADI toprak kazanımları konusunda önemli mesafeler almasına rağmen yerlilerin haklarını korumakta tatmin edici seviyeye ulaşmamıştır. Öte yandan yerlilerin haklarını ele alan ve yerlilere yasal tanınma sağlayan 19,253 nolu Yerli Halk Yasası yürürlüğe girdiği 1993 yılından itibaren etkisiz belge haline gelmiş durumdadır. Dolayısıyla Mapuçelerin anayasal tanınma ve devlet kurumlarında yeterli şekilde temsil edilebilme ihtiyaçları bulunmaktadır.

Mapuçelerin temel ihtiyaçlarından bir diğeri, adil yargılanma ihtiyacıdır. Şili'de rejime ve reforma muhalefet edenler baskılara uğramakta, bu kapsamda devletin elinde bulunan en güçlü araçların başında 1984 yılında oluşturulan TMK gelmektedir. Bu yasa standart ceza yasalarından daha ağır yaptırımlar içermekte ve Mapuçe meselesinin uluslararası arenaya taşınmasına da neden olmaktadır. Çok sayıda uluslararası örgüt Mapuçelere karşı TMK kullanımı eleştirmiştir. İnsan Hakları İzleme Örgütü,

“Şili'nin Mapuçeler tarafından arazi çatışmaları bağlamında işlenen suçlara yönelik terörle mücadele yasasını kullanması, [...], uygun olmamakla birlikte Mapuçe halkına karşı olan mevcut önyargıları güçlendirdiğini”

belirtmiştir (Human Rights Watch, 2004, p. 4; Öğretir ve Özçelik, 2008; 2017). TMK'ya yönelik eleştiriler halen devam etmekte olup TMK Mapuçelerin adil yargılanma ihtiyacı karşısında en önemli engel olarak durmaktadır.

Mapuçe toplumu ile kuruluşundan itibaren Şili Devleti arasındaki ilişki genel olarak Mapuçelerin Şili Devleti'ne sürekli olarak asimile edilmesi girişimlerinden oluşmuştur (Contesse, 2006). Bu kapsamda arazilerini kaybeden Mapuçe toplumunun bir diğer endişesi kendi öz ve kadim kimliklerinin **Şilileştirilme** süreci içerisinde erimesine yol açan Şili toplumuna entegrasyon süreci olmuştur. Entegrasyon süreci Mapuçe toplumu içindeki bağlılığın azalmasına, kültürel ve sosyal hayatlarının bozulmasına neden olmuştur. Bu çerçevede

Mapuçelerin kültürel ve sosyal kimliklerini muhafaza etmeye dönük ihtiyaçları mevcuttur.

Özellikle *El Mercurio*'nun bazı yayınları başta olmak üzere şili niversitesi ve hükümet tarafından ortaya konulan tarihsel ve edebi metinler aracılığıyla uzun süre yapılan propagandaların etkisiyle şili'de Mapuçelere karşı n yargılar oluşmuştur. Nitekim son dönemde yapılan bazı araştırmalar, Mapuçelere yönelik negatif algıya sebep olan haberlerin ve yerlilere yönelik ayrımcılık algısının devam ettiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, şili toplumuna entegre olmaya çalışırken etnik yapılarından dolayı dışlanan Mapuçelerin devletin eşit ve değerli bireyleri olarak görülmeye ihtiyaı bulunmaktadır.

Mapuçelerin tüm bu ihtiyaçlarının karşısında şili Devleti güvenlik ihtiyaına göre hareket etmiştir. Bağımsızlık sonrası yeni devletin güvenliğini ve buna bağlı olarak ülke içerisindeki birliğini tesis etme ihtiyaı şili Devleti'nin ana gündeminden biri olmuştur. Bu ihtiyaı gidermek isteyen yeni devlet, bağımsızlık beyanında Mapuçe toplumu dâhil hiçbir yerli topluma yer vermemiştir. 1833 Anayasası ile bu konudaki hedefini hayata geçiren şili Devleti, 1868 yılına gelindiğinde ise ulusal birliğe yönelik ihtiyaını karşılamak adına askeri kuvvetlerini sahaya indirmiş, 1 Ocak 1883 tarihinde Araukania'nın işgali ile ülkede birliğin sağlanması adına önemli adımı atmıştır. Esasen bu tarih itibariyle ülke içinde özerk şekilde yaşayan ve güvenlik tehdidi olarak görülen toplumun kontrol altına alınmasıyla güvenlik ihtiyaı tamamen karşılanmış durumdadır. Nitekim 1883 yılından beri redksiyonlarda yaşayan Mapuelerden ulusal güvenliği tehdit eden tepki gelmemiştir. Mapuçeler yalnızca ya toprak reformlarının etkisiyle ya da hayatlarını olumsuz etkileyen bölgede yürütülen ekonomik faaliyetlere tepki olarak, bazı arazi işgalleri gerçekleştirmiştir. Temel ihtiyaçları tehdit altında olan ve bu nedenle bazı adli olaylara karışan Mapuçelere karşı şili Devleti'nin tepkisi genel olarak sert olmuştur. Güvenlik ihtiyaı karşılanmış olan şili Devleti güvenlik tehdidi olarak görmeye devam ettiği Mapuçelere yönelik polis kontrolü ve baskıya dayalı stratejiler geliştirmeye devam etmiştir.

Sonuç

12 şubat 1818 tarihinde şili'nin bağımsızlığını kalıcı olarak ilan etmesinden sonra şili Devleti ile Mapuçe toplumu arasındaki ilişkiler gergin şekilde başlamıştır. Etkileşimin başladığı ilk dönemden itibaren Mapuçeler kendilerini tehdit altında hissederken şili Devleti kendi birliğini sağlamaya çalışmış, buna bağlı olarak taraflar arasında çatışma durumu

ortaya çıkmıştır. Konusu, kapsamı ve şiddeti zamanla değişkenlik gösterse de ülkedeki çatışma durumu bugüne kadar mevcudiyetini korumuştur. Bu çalışma kapsamında Şili Devleti ile Mapuçe toplumu arasındaki ilişkiler ve buna bağlı ortaya çıkan çatışma durumu, Şili'nin bağımsızlık öncesi tarihinden itibaren ele alınarak John Burton'un TIİT'ye göre incelenmiştir.

Sonuç olarak, çalışma kapsamında elde edilen veriler ışığında Şili'deki Mapuçe çatışmasının yeterince karşılanmayan temel ihtiyaçlar kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. TIİT'ne göre, ihtiyaç temelli çatışmalar ancak asıl nedenler ortadan kaldırıldığında yani söz konusu ihtiyaçların tatmin edilmesi durumunda çözülebilmektedir. Bu temel ihtiyaçlar, uyuşmayan hedefler olmadıkları aksine fazla miktarda bulunan çoğunlukla maddi olmayan değerler oldukları için gerçekleştirilecek yapısal reformlarla kolaylıkla karşılanabilecek durumdadır. Bu nedenle yukarıda anlatılan ihtiyaçlara bağlı olarak Şili'de Mapuçe çatışmasının sona ermesi için şu adımlar önerilmektedir:

1. Mapuçelere, üzerinde sosyal ve kültürel hayatlarını sürdürebilecekleri yeterli arazinin sağlanması ve arazilerinin çevresel etkilerden muhafaza edilmesi,
2. Mapuçelere ülkedeki diğer yerli halklarla birlikte Anayasal tanınmanın sağlanması ve bununla birlikte kendilerine devlet kurumlarında yeterli temsil imkânı sağlayacak yeni yerli yasası oluşturulması veya mevcut yasanın etkinleştirilmesi,
3. TMK'nın iptal edilmesi ve uluslararası hukuk ve demokratik ilkelere uygun ceza yargılamaların sağlanması,
4. Mapuçelerin sahip olduğu kültürel ve sosyal yaşamları Şili'nin kültürel zenginliği kabul edilerek, yerlilerin topluma entegrasyon konusunda zorlanmaması,
5. Medya ve devlet kurumlarınca ayrımcılığa neden olan yayınların engellenmesi, Mapuçelere yönelik oluşturulan negatif algının düzelmesi adına Mapuçelerle ilgili gerçeklerin paylaşıldığı yayınların teşvik edilmesi, önem arz etmektedir.

Karşılıklı temel ihtiyaçların tatmin edilmesiyle taraflar arası ilişki, bir tarafın kazancı diğerinin kaybına neden olacak sıfır toplamı olmanın aksine tüm tarafların kazanç sağlayacağı duruma sokulmuş olacaktır. Burada sorumluluğun büyük kısmı hali hazırda ihtiyacı karşılanmış gözükken Şili Devleti'nde bulunmaktadır. Bu nedenle hükümet, mevcut ve gelecekte şiddetlenme ihtimali yüksek olan güncel çatışmaları bertaraf etmek için sadece Mapuçelerin değil tüm toplumun temel ihtiyaçlarını dikkate almalı ve bu alanlarda gerekli yapısal reformları hayata geçirmelidir.

Kaynakça

- Al Jazeera Haber. (2019). Chile protests: New symbol calls attention to indigenous. Erişim: <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/chile-protests-symbol-calls-attention-indigenous-191121124934191.html>
- Aylwin, J. (2002). Tierra y territorio Mapuche: un anàlisis desde una mirada històrico jurìdica, in territorialidad Mapuche en el siglo XX, by Morales Roberto. Temuco: Instituto de Estudios Indìgenas, UFRO.
- Azócar, G., Sanhueza, R., Aguayo, M., Romero, H. ve Muñoz, M. D. (2005). Conflicts for control of Mapuche-Pehuenche land and natural resources in the Bìobìo highlands, Chile. *Journal of Latin American Geography*, 4(2), 57-76.
- BBC Haber. (2019). Chile protests. Erişim: https://www.bbc.com/news/world-latin-america-50459961?intlink_from_url=https://www.bbc.com/news/topics/cvenzmgyg45t/chile&link_location=live-reporting-story
- Bengoa, J. (2008). Historia del pueblo Mapuche. Santiago de Chile: LOM Ediciones.
- Buckman, R. T. (2013). The world today series, 2013. Latin America. Lanham: Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.
- Burton, J. W. (1979). Deviance, terrorism and war: the process of resolving unsolved social and political problems. Oxford: Martin Robertson.
- Burton, J. W. (1991). Conflict resolution as a political system. V. Volkan et al. (Ed.). *The Psychodynamics of International Relationships: Volume II: Unofficial Diplomacy at Work*. Lexington, MA: Lexington Books.
- Burton, J. W. (1996). *Conflict resolution: its language and processes*. Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Burton, J. W. (1997). *Violence explained: the sources of conflict, violence and system crime and their prevention*. Manchester: Manchester University Press.
- Carruthers, D. ve Rodriguez, P. (2009). Mapuche protest, environmental conflict and social movement linkage in Chile. *Third World Quarterly*, 30(4), 743-760. doi:10.1080/01436590902867193

- Carter, D. (2010). Chile's other history: Allende, Pinochet, and redemocratisation in Mapuche perspective. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 10(1), 59-75.
- Charters, C. ve Stavenhagen, R. (2009). The U.N. Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: How it came to be and what it heralds. Introduction to the book "making the declaration work: The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples". IWGIA tarafından yayınlanmıştır. Erişim: https://www.iwgia.org/images/publications/making_the_declaration_work.pdf
- Contesse, J. (2006). The rebel democracy: A look into the relationship between the Mapuche people and the Chilean state. *Chicano Latino Law Review*, 26(1), 131-154.
- Correa, M. ve Mella, E. (2010). *Las razones del Illkun/enojo. Memoria, despojo y criminalización en el territorio Mapuche del Malleco*. Santiago de Chile: LOM Ediciones.
- Crow, J. (2013). *The Mapuche in Modern Chile: a cultural history*. Gainesville: University Press of Florida.
- De la Maza, F. (2014). Between conflict and recognition: the construction of Chilean indigenous policy in the Araucanía region. *Critique of Anthropology*, 34(3), 346-366.
- De Varennes, F. (2003). Peace accords and ethnic conflicts: a comparative analysis of content and approaches. J. Darby ve R. Mac Ginty (Ed.). *Contemporary peacemaking: Conflict, violence and peace processes*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Fielding, G. (2018). *Indigenous-state relations and conflict: Hegemony, agency and the Mapuche 'problem' in neoliberal Chile*. Unpublished Master Thesis. Leiden University, Leiden.
- Galtung, J. (2004). *Transcend and Transform: An introduction to conflict work*. London: Pluto Press.
- Haughney, D. (2006). *Neoliberal economics, democratic transition and Mapuche demands for rights in Chile*. Florida: University Press of Florida.

- Haughney, D. (2012) Defending territory, demanding participation: Mapuche struggles in Chile. *Latin American Perspectives*, Issue 185, 39(4), 201-217.
- Henrquez, N. S. (2018). Mapuche political dissent in the context of neoliberal governance: The recuperation of ancestral land as a process of indigenous emancipation in Arauco Province, Chile. Unpublished Doctoral Dissertation. Wageningen University, Wageningen.
- Hillman, R. S. (2005). *Understanding contemporary Latin America* (3. Edition). Colorado: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Hudson, E. ve Dussillant, F. (2018). The conflict between the state of Chile and the Mapuche people in the national and regional Chilean press (2014-2016). *Communication & Society*, 31(4), 243-255.
- Human Rights Watch. (2004). Undue process: Terrorism trials, military courts, and the Mapuche in southern Chile, 16(5). Erişim: <https://www.hrw.org/report/2004/10/27/undue-process/terrorism-trials-military-courts-and-mapuche-southern-chile>
- ILO No. 169. (1989). C169, Indigenous and Tribal Peoples Convention. Geneva: International Labour Organization (ILO). Erişim: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:
- INE. (2019). Poblaci3n total de Chile. Erişim: <https://www.ine.cl/>
- INE Raporu. (2018). Reporte de Instituto Nacional de Estadísticas (INE). Radiografía de género: pueblos originarios en Chile 2017, Diciembre 2018. Unidad de Estudios y Estadísticas de Género. Erişim: <https://historico-amu.ine.cl/genero/files/estadisticas/pdf/documentos/radiografia-de-genero-pueblos-originarios-chile2017.pdf>
- Jaimovich, D. (2018). The Mapuche lands throughout history. Mapuche Data Project (MPD) – Documento de Trabajo 4001. Universidad de Talca.
- Langer, E. D., ve Muños E. (2003). *Contemporary indigenous movements in Latin America*. Wilmington: Scholarly Resources Inc.

- Larrabure, M. ve Torchia, C. (2014). The 2011 Chilean student movement and the struggle for a new left. *Latin American Perspectives*, 42(5), 248-268.
- Lynch, J. (2009). *San Martín: Argentine soldier American hero*. Cornwall: Yale University Press.
- Morán Faúndes, J. M. (2012). La ley antiterrorista y la protesta social Mapuche: una mirada desde la gubernamentalidad y la soberanía. *Espacio Ameríndio, Porto Alegre*, 6(1), 48-68.
- Morton, B. (2004). In defence of Rakgo Mapu: Building a case for Mapuche self-determination. Erişim: <http://www.mapuche.info/mapuint/elaneno40200.html>
- Nesti, L. (2002). The Mapuche-Pehuenche and the Ralco Dam on the Bío-Bío River: The challenge of protecting indigenous land rights. *International Journal of Minority and Group Rights*, 9(1), 1-40.
- Newbold, J. (2004). Balancing economic considerations and the rights of indigenous people, the Mapuche people of Chile. *Sustainable Development, Wiley InterScience*, 12, 175-182.
- Osborne, R. L. (2002). *A historical study of Chilean culture: A nation of familial society transformed by the imposition of capitalism within the confines of dictatorship*. Unpublished Master Thesis. California State University Dominguez Hills, Carson, CA.
- Öğretir-Özçelik, A. D. (2017a). Aggression theories revisited: Lorenz's instinctivism, Wilson's socio-biology, and Skinner's behavioral theories. *Journal of Asian Scientific Research*, 7(2), 38-45.
- Öğretir-Özçelik, A. D. (2017b). Explanation and understanding of human aggression: Freudian psychoanalytical analysis, Fromm's neo-Freudian perspectives, and Bandura's social learning theory. *International Journal of Social Science and Economic Research*, 2(1), 2151-2164.
- Öğretir, D. A. ve Özçelik, S. (2008). The Study of ethnocentrism, stereotype, and prejudice: Psycho-analytical and psycho-dynamic theories. *Journal of Qafqaz University*, 24, 236-244.
- Öğretir, D. A. ve Özçelik, S. (2017). İslami barış paradigması ve İslami barış eğitimi. *Yeni Türkiye, İslam Dünyası Özel Sayısı I*, 95, 171-185.

- Özçelik, S. (2005). From terrorism to nonviolence and Islamic peace paradigm: Jihad, just war, peace and Islamic nonviolence. *Peace and Conflict Studies Journal*, 12(2), 88-108.
- Özçelik, S. (2006). Theories, practices, and research in conflict resolution and low-intensity conflicts: The Kurdish conflict in Turkey. *Journal of Conflict Studies*, 26(2), 133-153.
- Özçelik, S. (2014). Kurdish Conflict in Turkey: A psychological conflict analysis. J. M. Ramirez, C. Morrison ve A. J. Kendall (Ed.), *Conflict, violence, terrorism, and their prevention*. Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing, 2-16.
- Özçelik, S. (2015). Çatışma bilimleri ve çatışma haritalaması çerçevesinde Balkanlar. *Yeni Türkiye zel Sayı-V*, 70, 5966-5983.
- Özçelik, S. (2016). Latin Amerika ve Ortadoğu: Benzerlikler ve farklılıklar. *Yeni Türkiye: Ortadoğu zel Sayısı-I*, 82, 306-315.
- Özçelik, S. (2018a). Latin Amerika atışmaları ve analizleri. İ. Ermağan (Ed.), *Dünya siyasetinde Latin Amerika-2*. Ankara: Nobel Yayınevi, 271-295.
- Özçelik, S. (2018b). II. Soğuk Savaş ve Kırım'daki jeopolitik gambit: Rusya'nın stratejik derinliği bağlamında Kırım'ın işgali ve Kırım Tatarları. O. Orhan (Ed.). *Karadeniz ve Kafkaslar: Riskler ve fırsatlar: Ekonomi, enerji ve güvenlik*. İstanbul: TASAM Yayınları, 57-77.
- Özçelik, S. (2019). The role of the United Nations in conflict and peace in Latin America. M. H. zev ve A. Erdoğan (Ed.). *The United Nations and its conflict resolution role*. İstanbul: İstanbul University Press, 213-233.
- Özçelik, S. (2020a). Uluslararası atışma analizi ve özm. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özçelik, S. (2020b). The Analysis of the Crimean Tatars since 2014 Crimean hybrid conflict. *Centre for European Studies Working Papers*, 12(1), 42-64.
- Özçelik, S. (2020c). The Russian occupation of Crimea in 2014: The second srgn (the Soviet genocide) of the Crimean Tatars. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 29-44.

- Postero, N., Risør, H. ve Prieto, M. (2018). Introduction: The politics of identity in neoliberal Chile. *Latin American and Caribbean Ethnic Studies*, 13(3), 203-213.
- Ramay, A. B. (2009). *Mapuche citizenship: Entangled histories in post-independence Chile*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of California, Los Angeles.
- Richards, P. (2010). Of Indians and terrorists: How the state and local elites construct the Mapuche in neoliberal multicultural Chile. *Journal of Latin American Studies*, 42(1), 59-90.
- Simon, J. W. ve González-Parra, C. (2018). National development and indigenous rights in Latin America: Analysis of the tensions produced with the Chilean State by the Mapuche demand for self-determination. *Review of Asian and Pacific Studies*, 43, 177-195.
- TMK. (18.314 Sayılı Kanun). (1984). Determina conductas terroristas y fija su penalidad. Erişim: <https://www.leychile.cl/Navegar?idNorma=29731>
- Tvedt, T. ve Jakobsson, E. (Ed.). (2006). *A history of water: Volume I: Water control and river biographies*. London – New York: I.B. Tauris.

Extended Abstract

After Chile declared its independence permanently on February 12, 1818, the relations between the Chilean State and the Mapuche community began to be tense. Since the first interaction between two conflicting parties, the Mapuches have felt threatened, and the Chilean State has tried to establish its own unity. Because of these opposite, conflicting issues, a conflict situation has arisen between the parties. Although its subject, scope and severity have changed over time, the conflict situation in the country has remained in existence until today. Within the scope of this study, the relations between the Chilean State and the Mapuche society have been examined according to John Burton's Theory of Basic Human Needs (BHNs). In this framework, when the needs of the two parties, especially identity, recognition and security, have not been satisfied, deep-rooted and protracted conflicts have emerged between two conflicting parties. As a result of the evaluation of the data obtained, it was understood that the basic need of the State of Chile is security and the Mapuche society's basic needs are identity, recognition and justice. These basic needs of the

Mapuche are; land, recognition, participation, fair trial, social and cultural identity, and the need for equality.

When we have considered the need for recognition and participation, indigenous peoples in Chile still are not recognized in the Chilean constitution and they do not have an agency to represent them at the government level. For the Mapuche people, it is important to ensure constitutional recognition in terms of meeting their needs specified under the headings of representation, social and cultural identity and equality needs. Apart from this, there is an organization called CONADI, which was formed by Law No. 19,253 as the only body affiliated to the Government in which the locals are represented in the country and operating similarly to the development agencies in our country. Although CONADI has made significant progress in land acquisition, it has not reached a satisfactory level in protecting the rights of the natives. On the other hand, the Indigenous Peoples Law No. 19,253, which deals with the rights of indigenous people and provides legal recognition to the indigenous people, had become an ineffective document since 1993 when it came into force. Therefore, Mapuche's constitutional needs of recognition and adequate representation in state institutions were not satisfied. Another of the basic needs of the Mapuche is the need for a fair trial. In Chile, the opposition of the regime and the call for reform are subjected to pressure. In this context, the most powerful tool in the hands of the state is the Fight Against Terrorism Law (FATL), which was approved in 1984. This law includes more severe sanctions than standard penal laws and causes the Mapuche issue to be carried to the international arena. Numerous international organizations have criticized the use of the FATL against the Mapuche. The Human Rights Watch (2004) noted that

Chile's use of anti-terrorism law to address crimes committed by Mapuche in the context of land conflicts [...], while inappropriate, reinforces existing prejudices against the Mapuche people.

Criticisms against the FATL have still continued, and it has had the most important obstacle to the Mapuche's need for a fair trial. The relationship between the Mapuche community and the Chilean State since its establishment has generally consisted of attempts to assimilate the Mapuche people into the State of Chile. Another concern of the Mapuche community, which lost their lands in this context, was the process of integration into Chilean society. The assimilation policy has led to the dissolution of Mapuche's own culture and ancient identities within the process of "Chileification". The forced integration

process has led to a decrease in loyalty within the Mapuche community and to the deterioration of their cultural and social life. In this context, Mapuche has a need to preserve their cultural and social identities.

Prejudices against the Mapuche have emerged in Chile with the effect of propaganda made for a long time, especially through some publications of *El Mercurio* and historical and literary texts put forward by the University of Chile and the government. As a matter of fact, some recent studies have revealed that the news that causes negative perception towards Mapuches and the perception of discrimination against locals continue. In this context, the Mapuches, who were excluded due to their ethnicity while trying to integrate into Chilean society, need to be seen as equal and valuable individuals of the state. In the face of all these needs of the Mapuche, the Chilean State has acted according to the need for security. After independence, the need to establish the security of the new state and accordingly its unity within the country has been one of the main agendas of the State of Chile. The new state, which wanted to meet this need, did not include any indigenous community, including the Mapuche community, in its declaration of independence. The Mapuche have only made some land occupations, either as a result of the land reforms or in response to the economic activities carried out in the region, which negatively affected their lives. The response of the State of Chile to the Mapuches, whose basic needs were threatened and therefore involved in some judicial proceedings, was generally harsh. The State of Chile, whose security needs had been met, continued to develop strategies based on police control and repression against the Mapuche, whom it still saw as a security threat.

In conclusion, we have determined in the light of the data obtained within the scope of the study that the Mapuche conflict in Chile is due to the existence of unsatisfied of the basic needs. According to the Theory of BHNs, need-based conflicts can only be resolved when the root causes are eliminated, that is, when the BHNs are satisfied. Since these basic needs are not incompatible targets, but rather intangible values in excess, they can be easily met with structural reforms. Therefore, in order to end the Mapuche conflict in Chile, depending on the needs described above following steps must be taken:

1. Providing the Mapuches with sufficient land on which they can sustain their social and cultural lives and protecting their lands from environmental impacts.
2. Providing the Mapuches with constitutional recognition together with other indigenous peoples in the country, and

creating a new indigenous law or activating the existing law, which will provide them with adequate representation in state institutions.

3. The annulment of the FATL and the provision of criminal trials in accordance with international law and democratic principles.
4. The cultural and social life of the Mapuches is accepted as Chile's cultural richness, and the locals are not forced to integrate into the society.
5. Discrimination is caused by the media and state institutions. It is important to encourage publications in which facts about Mapuches are shared and prevent publications that have jeopardized satisfying mutual basic needs.

¹ Bu alışma Sedat Taşkıran'ın "Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi erevesinde Şili'de Mapuçe atışması" başlıklı yüksek lisans tezinin bir kısmından retilmiştir.

² Bu anayasa 19. yüzyıl Gney Amerika'sının en uzun yrrlkte kalan anayasasıdır (Ramay, 2009).

³ **Konsertasyon** (**Concertación de los Partidos por la Democracia**) on dört partinin koalisyonundan oluşmuştur. Bu partiler arasında en baskınları Hristiyan Demokratik Parti, Sosyalist Parti, Demokrasi İçin Parti, Radikal Parti olmuştur (Haughney, 2006).

⁴ 169 No'lu ILO Sözleşmesi yerli halkların haklarıyla ilgili olup sözleşmede yer alan hükümlerin Şili'nin i hukukuna dâhil edilmesi beklenmiştir. Bahse konu sözleşmenin 14. maddesi yerli kültürdeki toprağın önemini ve devletin bunu korumakla yükümlü olduğunu kabul etmektedir (ILO No.169, 1989).

⁵ Birleşmiş Milletler Yerli Halkların Hakları Deklarasyonu her ne kadar bağlayıcı olmasa da yerli haklar konusunda en eksiksiz ve en gelişmiş uluslararası araçtır. BM Genel Kurulu tarafından 2007 yılında kabul edilerek uluslararası insan hakları yapısına dâhil edilmiştir. Yerli halklar bu aracın müzakeresinde ilk defa merkezi bir rol oynamıştır (Charters ve Stavenhagen, 2009).

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Hindistan'da Hindutva Söylemi'nin Ortaya Çıkışı Ve Gelişimi

Mehmet Erkan KILLIOĞLU*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 29.06.2021

Düzeltilme Tarihi // Revised: 26.08.2021

Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 13.09.2021

Öz

Hindu aşırı milliyetçi söyleminin dünya genelinde bilinir hale gelmesi, 1992 yılında Hindu fanatiklerin, Hindu tanrılarında birisi olan Ram'ın doğum yeri olduğunu iddia ettikleri Ayodhya şehrindeki Babri Mescidi'ni yıkmaları ile olmuştur. Bu olay Hindistan'daki fanatik ve aşırı milliyetçi gruplardan kaynaklanacak sorunların ileride artarak devam edeceğinin ilk işareti olmuştur. Bu şiddet olayları yüzünden aşırılık yanlısı bu Hindu milliyetçisi grupların partisi olan Bharatiya Janata Party/Hindistan Halkı'nın Partisi'nin Hindistan siyasi hayatında izlediği seyir de konunun Hindistan siyaseti uzmanlarınca daha fazla dikkate alınır hale gelmiştir. Bunun sonucunda konu ile ilgili yapılan çalışmalar bu aşırılık yanlısı hareketin temelinde yatan ve Hindu fanatizmini besleyen düşünceyi de gün yüzüne çıkarmıştır. Bu düşünce Hindutva-Hinduluk düşüncesidir. Bu düşünce mercek altına alınırken birincil ve ikincil kaynaklar kullanılarak tanımlayıcı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda ulaşılan sonuç ise Hindutva düşüncesi taraftarlarının Benedict Anderson'un kavramsallaştırdığı türde bir hayali cemaat/toplum ideali peşinde koştuklarıdır.

Anahtar Kelimeler: Hindutva, V. D. Savarkar, M. S. Golwalkar, Rashtriya Swayamsevak Sang-RSS, Bharatiya Janata Partisi

* Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-3146-2609, mehmeterkan@comu.edu.tr

Emergence and Evolution of the Hindutva Discourse in India

Abstract

The Hindu ultra-nationalist discourse became known around the world in 1992 when Hindu fanatics demolished the Babri Masjid in the city of Ayodhya. Though those fanatics claimed it was the birthplace of Ram, one of the Hindu gods. This event was the first sign that the problems arising from ultra-nationalist groups in India would continue to grow in the future. Because of that violence, the discourse of the Bharatiya Janata Party has also become a focal point by the experts of Indian politics. As a result, studies made on that discourse, the Discourse of Hindutva. A descriptive study was conducted by using primary and secondary sources while this thought was under the spotlight. The conclusion reached as a result of this study is that the supporters of Hindutva thought to pursue an imaginary ideal of community/society conceptualised by Benedict Anderson.

Keywords: Hindutva, V. D. Savarkar, M. S. Golwalkar, Rashtriya Swayamsevak Sang-RSS, Bharatiya Janata Party

Giriş

Hindu milliyetçiliğinin kurumsallaşmasını sağlayan Hindutva düşüncesinin kökleri İngiliz sömürgeciliği dönemine kadar geri gitmektedir. İngiliz idaresi altında Hindistan orta sınıfının büyük kısmı Batı tarzı eğitimle yetiştiği için, benzer standartları Hindistan'da oluşturmak ve yerleştirmek amacıyla sosyal, kültürel ve dini bir takım reformların yapılmasını gerekli görmüşlerdir. Bu bağlamda bazı radikal Hindular dini inanç ve gelenekleri Batı tanım ve modellerine göre yeniden yorumlama yoluna gitmişlerdir. Bunu yaparak ulaşmak istedikleri sonuç ise modernleşirken inançlarının özünü korumaktır (Karunakaran, 1975, p. 11).

Aşırı milliyetçi Hindu grupları tarif etmek için kullanılan Hindutva terimi ilk kez Vinayak Damodar Savarkar'ın 1923 yılında yazdığı *Hindutva: Who is a Hindu?* adlı eserinde kullanılmıştır (Bhagavan, 2008, p. 885).¹ Hindutva; **Hindu** ve **Tatva (huy, tavır hal, özellikler)** kelimelerinin birleştirilmesi ile oluşturulmuş yeni bir tabirdir. **Hindu Prensipleri** anlamına gelmektedir. Hindutva'nın ana amacı Hindu birliğini tesis etmektir ve Hinduizm'in tavizsiz uygulanmasını öngören klasik anlayışın modernize edilmiş

halidir (Shuja, 2005, p. 38). Hindistan'ın daha önce olduğu gibi tek bir millet, kültür, dil ve din çerçevesinde yeniden birleştirmeyi amaçlayan aşırı sağcı bir ideolojidir. Hindutva ya da Hinduluk ideolojisi, eski Kast sisteminin yeniden uygulamaya konulmasını; Müslümanlar, Hristiyanlar gibi Hindu kültürünü bozan yabancı unsurların sınırlandırılması ve kontrol altına alınmasını savunan bir ideolojidir. Buna karşılık Hinduizm, Budizm ve Müslümanlığın karışımı olan Sih dini, Jainizm ve Budizm, Hindistan kültürü ve varlığına bir tehdit oluşturmadığını, bu yüzden de Hindu toplumunun bir parçası olmasında mahzur olmadığını iddia etmektedir (Shuja, 2005, p. 38). Audrey Truschke'ye göre Hindutva veya Hindu milliyetçiliği, özellikle Müslümanlara karşı Hinduların üstünlüğü iddiasında olan faşist bir ideolojidir. Bu ideoloji ayrıca Antik Çağ'da Hindistan'da bilim, kültür ve sanatın oldukça gelişmiş olduğu iddiasındadır.² Ancak bu Altın Çağ (**Veda Çağı** veya **Aryan Dönemi** olarak da bilinir) dışarıdan gelen istilacılar sebebiyle kesintiye uğramıştır (Truschke, 2020, p. 1). Ancak Antik Çağ'da ülkeye dışarıdan gelen istilacılar bilindiği üzere Aryanlar'dır. Müslümanların Hindistan'la ilk teması 7. yüzyılda, ticari faaliyetlerle başlamıştır (Jha, 2008). Müslümanların fetihler yoluyla ülkenin özellikle kuzeyinde yayılması ise 10. ve 11. yüzyıllarda Gurlular ve Gazneliler gibi devletler vasıtasıyla olmuştur.

Hindutva düşüncesi ve onu taraftarları, Müslümanlar ve Hristiyanlar gibi yabancı unsurlara yukarıda sayılan konuları ve sadece Hindistan'ı kendi dinlerinden üstün tutup, aidiyet konusu olarak kabul ederlerse bütüne katılma hakkı tanımıştır (Snehi, 2003, p. 16).

Hindu Milliyetçiliği bir dizi dini-devrimci organizasyon tarafından geliştirilmiş (Lewy, 1974, p. 293) ve Hindu siyasi, ekonomik elitinin ayrıcalıklığı düşüncesi üzerine inşa edilmiştir (Chatterji, 2004, p. 322). Bu organizasyonların siyasi ve dini gündemleri birleştirilmiş ve eşgüdümlü hale getirilmiş, bunun sonucunda da Hindu Milliyetçiliği düşüncesi ortaya çıkmıştır (Lewy, 1974, p. 293). Hindu Milliyetçilerinin tarihi olayları çarpıtmaları, bu kapsamda Antik Çağ'daki gelişmiş Hindu medeniyeti, bilimsel ilerleme dönemi miti, bu dönemin barbar istilacılar yüzünden kesintiye uğraması iddiası ile Müslümanlar mutlak bir öteki haline getirilmiştir (Truschke, 2020, pp. 1-2). Fakat bu eleştirilerde İngiliz Sömürge dönemine hiç değinilmemesi ise ilginçtir.

Tek bir çatı altında bir araya gelmeye çalışan bu organizasyonlar, yukarıda bahsedilen amaca ulaşmak ve başarılı olabilmek için Hinduların dini duygularının uyandırılması gerektiğini savunmuşlardır (Argov, 1969, p. xi). Bu noktada Hindu aşırı milliyetçi düşüncesinin kurucularından birisi olan Bal Gangadhar Tilak, Hindu milliyetçiliğinin zaten ilahi takdirin sonucunda mutlaka kurumsallaşacağını iddia etmiştir ama bunun Hinduları rehavete sevk etmemesi gerektiğini, yine de bu amaca hizmet ve Hindu milliyetçiliğinin güçlenmesi için çalışmanın her inançlı Hindu'nun nihai amacı olması gerektiğini savunmuştur (Pattanaik, 2005, p. 11). Tilak'ın iddialarına destek çıkan bir diğer Hindu aşırı milliyetçisi isim de Aurobindo Ghose'dir. Ghose'ye göre Hindu milliyetçiliği dinin kendisi olduğu için ölümsüzdür ve bizzat Tanrı'nın kendisi tarafından yönlendirilmektedir. Yine Tilak, Ghose ve onlar gibi düşünen aşırı unsurlardan oluşan bu gruba göre Hindu toplumu Tanrıça Durga'nın³ yeniden vücut bulmuş halidir. Bu yüzden de kutsaldır.⁴

Yukarıda bahsedilen bu iddialar yüzünden K. P. Karunakaran haklı olarak Hindu milliyetçiliğinin aşırılık yanlılarının düşüncesinin bir ürünü olduğunu iddia etmiştir (Karunakaran, 1975, p. 11). İlimlilere, yani Hindu milliyetçilerinin antitezi olan gruba göre Hindu milliyetçi grubunun olduğunu iddia ettiği Hindu Milleti, İngiliz Sömürge İdaresi'nin ve İngiliz sömürge döneminin ürünüdür ve hiç var olmamış bir hayalden ibarettir (Pattanaik, 2005, p. 12).

Ülke genelinde yapılması gerektiğini savundukları reforma örnek olması için Hindu aşırı milliyetçi çevrelerinin bir bölümü, antik çağlarda yaşandığını iddia ettikleri Hinduizm'in Altın Çağ'ının örnek alınması gerektiğini iddia etmiştir. Bir diğer grup ise dini aidiyete göre (**Dharma**) tanımlanan saf bir Hindu Devleti kurulmasını önermiş ve ülkeyi işgal etmiş olan yabancı unsurların (**Müslümanlar** ve **Hristiyanlar**) tasfiye edilmesinin gerektiğini savunmuşlardır (Savarkar, 1989).⁵ Bu girişimler sonucunda ülkede etnik ve dini tanımlamayı temel alan bir milliyetçilik akımı-Hindutva Hareketi ortaya çıkmıştır (Chaturvedi, 2003, p. 169). Vinayak Damodar Savarkar'ın 1923 yılında kaleme aldığı **Essentials of Hindutva** çalışması Hindu Milliyetçiliği'nin ihtiyaç duyduğu fikri zeminin oluşturulması için kullanılmaya çalışılmıştır (Corbridge ve Harriss, 2000, pp. 179-180).

Hindutva ideolojisi V. D. Savarkar ve Hindu etnik ve dini üstünlüğü iddiasını ortaya atan M. S. Golwalkar tarafından

kurulmuştur. İdeoloji Hindu Milleti (*Hindu Rashtra*), Hindu Irkı (*Hindu Jati*) ve Hindu Medeniyeti (*Hindu Sanskriti*) iddiası üzerine kurulmuştur (Mohammad-Arif ve Naudet, 2020, p. 2). Diğer birçok milliyetçi hareket gibi, Hindu milliyetçiliği de dünyayı din, kan bağı, evlilik, ölüm gibi insanın fiziki varlığı ile alakalı tutumlar vasıtasıyla anlamlandırmakta ve yorumlamaktadır. Bu aşırı milliyetçi hareket 1920'lerde Hindistan Müslümanları arasında ortaya çıkan Hilafet Hareketi'ne (Hansen, 1999, p. 11)⁶ bir karşı tepki olarak daha da gelişmiştir. Hindutva taraftarlarını harekete geçiren bu Hilafet Hareketi nedir ve neden bu kadar önemlidir sorusu burada karşımıza çıkmaktadır. Hilafet Hareketi kısaca şudur: Birinci Dünya Savaşı'nın bitişiyle Hindistan Alt Kıtasında var olan İngiliz sömürge yönetimi kaynaklı memnuniyetsizlikler daha da artmıştır. Savaşı kazanan tarafta yer alan İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ni parçalama çabaları Hindistan Müslümanlarınca Batı dünyasının emperyal bir müdahalesi olarak algılanmıştır. Bu durum Hilafete, dolayısıyla da İslam dininin varlığına karşı açık bir tehdittir. Bu yüzden Muhammet ve Şevket Ali kardeşler Hindistan'da Hilafete Destek kampanyası başlatmışlar ve bu hareketin adını da Hilafet Hareketi koymuşlardır. Müslümanlarla iyi ilişkiler kurmak ve kurduğu ilişkileri de devam ettirmek isteyen Gandhi de bu hareketi desteklemiştir (Bhagavan, 2008, p. 885). Bu yüzden de Müslümanlar da Gandhi de Hindutva taraftarlarının ve düşüncesinin ana hedefi haline gelmiştir (Chatterji 2004, p. 323). Hindutva ideolojisi, Hindu toplumu, Hinduizm ve Hindu kültürünün korunması, başta Müslümanlar olmak üzere ülkeye sonradan gelen tüm azınlık unsurların bu çoğunluk Hindu kültürü içinde asimile edilmeleri fikrine dayanır (Chacko, 2019, p. 378).

Hindu aşırı milliyetçi çevrelerin ülkedeki gidişata tepkisinin en önemli yansıması ise yeni tür bir insan yetiştirme iddiası olmuştur. Bu yeni tür insanı (*Homo Indianus-Hint İnsanı* diyebiliriz) yetiştirecek hareket *Hindu Sangathan-Hinduların Birliği* olmuştur. Hareketi benzer görüşleri paylaşan *Arya Samaj*, *Hindu Mahasabha* ve *Rashtriya Swayamsevak Sang/Milli Gönüllüler Birliği* (RSS) gibi organizasyonlar bir araya gelerek kurmuştur. Bu sayede artan Müslüman etkisi dengelenmeye çalışılmıştır (Bhagavan, 2008, p. 884). Bu yüzden bu grupların taraftarlarına göre Müslümanlar en önemli rakiptir ve onlarla mücadele ettiği için Hindutva da Bharat'la (Hindistan) eşanlıdır. Bu iddialı aşırı sağ ideolojinin temelleri yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 20.

yüzyılın başında İngiliz idaresi ve Müslümanlara karşı derin bir kin duyan Vinayak Damodar Sawarkar tarafından atılmıştır. Temelleri 1920'lerde atılan Hindutva 80'li yıllarda Hindistan siyasetinde etkili olmaya ve adını duyurmaya başlamıştır. Çünkü bu yıllarda yaşanan olaylar özellikle orta sınıftan apolitik Hinduları bu harekete çekmiştir.

Hindistan denildiği zaman genellikle ilk akla gelen, adı pasif direniş ve sivil itaatsizlik konuları ile özdeşleşmiş olan Gandhi olmaktadır. Ancak bu durum 1992 yılında Hindistan'da adı o zamana kadar hiç duyulmamış bir şehri olan Ayodhya'daki bir camiyi yıkmak için toplanmış olan kışkırtılmış Hindu fanatiklerinin uluslararası basında yer almasından sonra değişmeye başlamıştır. Bu olay, Hindistan'da o zamana kadar marjinal bir grup olmaktan ileri geçememiş olan saldırgan ve fanatik milliyetçi grubun siyasi ve toplumsal olarak kaydettiği ilerlemeyi göstermesi açısından önemlidir. Bu çalışmada amaçlanan bu fanatik milliyetçi grubun kim olduğu, ne istedikleri, neler düşündükleri ve nelere inandıkları, ideolojilerinin ve motivasyon kaynaklarının ne olduğunu irdelemek, ortaya çıkan bulguları bilimsel bir zeminde tartışmaya açmaktır. Bu fanatik düşüncenin adı **Hindutva-Hinduluk**'tur. Bu çalışmadan alana yapması beklenen katkı; Hindutva düşüncesinin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve Hindistan siyasi hayatında izlediği seyrin açıklanmasıdır. Buna ek olarak bu konuda Türkçe literatüre katkı yapmak da amaçlar arasındadır.

Bu olaylar dünya genelinde Hindistan ve Hindistan siyaseti konusunda çalışan uzmanların dikkatini celp ettiği için kaynak ve literatür konusunda önemli bir bilgi birikimi vardır. Bu yüzden gerek bu kaynaklar gerekse de Hindutva ideologlarının düşünceleri kurumsallaştırmak adına yaptıkları çalışmalar literatür taramasında kullanılacak bilimsel veri tabanını sağlamıştır.

Hindistan, 1757-1947 yılları arasında İngiliz sömürge idaresi altında yaşadığı için, ülkede İngilizce de bilim dili olarak kullanılmaktadır. Bu da çalışmanın hazırlanması aşamasında İngilizce kaynakları kullanırken kolaylık sağlamıştır. Çalışmada birincil ve ikincil kaynaklar bir arada kullanılmıştır. Bu kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında da bu çalışma şekillenmiştir. Hindutva düşüncesinin ülke siyasetinde izlediği seyrin incelendiği bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla: Çalışmanın ana hatlarının ortaya konduğu Giriş kısmı, Hindutva düşüncesinin tarihi arka planının

anlatıldığı ve açıklandığı kısım, Hindistan siyasetinde Hindutva düşüncesinin etkisi ve sonuç bölümleridir.

1) Hindutva Düşüncesi'nin Tarihi Arka Planı

Hindutva hareketi oluşturan gruplardan birisi olan RSS, 1925 yılında Keshav Baliram Hedgewar tarafından Nagpur'da Vijayadashmi Festivali sırasında kurulmuştur⁷ ve yukarıda sayılan Hindu fundamentalist ve aşırı milliyetçi gruplar içerisinde en önemli, en militan ve şiddet yanlısı olanlarından birisidir (Snehi, 2003, p. 16). RSS, özellikle silahlı eğitime büyük önem veren yarı askeri bir organizasyondur. Hitlerin SA'ları veya Mussoli'nin Siyah Gömleklileri gibi RSS üyelerinin de giydiği standart bir üniforma vardır. Ancak bu üniforma ilginçtir, geleneksel Hindu kıyafetlerinden değil de sömürge dönemi İngiliz polis ve asker üniformalarından etkilenmiştir. RSS, Bharatiya Jana Sangh'ın (daha sonra **Bharatiya Janata Party/Hindistan Halkının Partisi-BJP**) temellerini atan örgüttür. RSS, 7-8 milyon üyesi olduğunu iddia eden büyük bir organizasyondur. Bunların dört milyon kadarı haki renkteki üniformalarla her sabah askeri ve ideolojik eğitimden geçerler. Ülke geneline yayılmış, kendilerine militan yetiştiren 22.000 kadar okulları vardır (The Economist, 2005). Yukarıda da ifade edildiği üzere 1925 yılında kurulan RSS, kendisini gayri siyasi bir örgüt olarak tanımlamış ve önceliğinin sosyal ve kültürel reform olduğunu iddia etmiştir (Chacko, 2019, p. 384). Ancak hareketin önde gelen isimlerinden birisi olan Mashavrao Sadashivrao Golwalkar'ın tüm muhalefetine rağmen Hindistan siyasetinin bir parçası haline gelmiştir (Chacko, 2019, p. 385).

Hindutva düşüncesi ve hareketine katkı yapan ve bu grupların popüler hale gelmesini sağlayan en önemli sebep ise Hindular arasında özellikle İngiliz sömürge idaresi dönemi yüzünden ortaya çıkan psikolojik durumdur. Hindutva düşüncesi bu duruma karşı bir tepki olduğu iddiasında olsa da aslında bu duyguları azami seviyede sömüren, istismar eden popülist söylemdir. Buna ek olarak ülkede zor şartlar altında yaşayan fakir Hindulara yeniden bir Hindu Rönesans'ı ve yeni bir Altın Çağ yaşamayı vaat etmektedir. Yaşanacak olan bu Altın Çağ'ın vaat edilen nimetleri de pek fazla bir umudu olmayan kitlelere çekici gelmektedir.

Alt kıtayı ele geçiren fatihler karşısında yenilerek aşağılandığı ve bunun sonucunda da gururunun kırıldığı düşüncesi Hindistan Devleti ve toplumunun bilinçaltında yer etmiş ve bu düşünce ülkenin 20. yüzyıl tarihinin gidişatında oldukça önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bu yüzden Hindistan

ve Hindu kitleleri ilk çağlardaki yenilmez ve büyük Hindistan, güçlü Hindu medeniyeti iddiasına dört elle sarılmışlar ve bu dönemden dersler çıkarılmasını savunmuşlardır. Ancak bu parlak dönem Hinduların dağınık, organize olamayan, pasif ve uysal gruplar haline dönüşmesi ile son bulmuş, bunun sonucunda işgalciler gelmiş ve Altın Çağ sona ermiştir. Bu yüzden Hindular tekrar aynı tuzağa düşmemelidir; düşmanlarına karşı amansız, acımasız ve merhametsiz olmalıdırlar. Çünkü işgalciler de acımasızdır; özellikle de Müslümanlar.⁸ Hindutva düşüncesi taraftarlarına göre Müslümanlar, Hindu ırkını⁹ güç ve düşmanlıkla alt kıtadan silmeye çalışmıştır (Snehi, 2003, p. 11). BJS eski başkanı Balraj Madhok bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

İslam, Hindistan'a Arap, Türk ve Moğol işgalcilerle birlikte gelmiş ve işgalciler Hindulara karşı oldukça acımasız davranmışlardır. Gazneli Mahmut, Babür gibi işgalciler kıtayı işgal etmiş ve Hinduların kutsal olan her şeyini ezip geçmişlerdir. Bu yüzden de Müslümanların çoğalması dahi kontrol altına alınmalıdır (Madhok, 1982, p. 4).

Fakat Hindutva tarihçilerinin bu iddialarının aksine farklı bir tez daha vardır. Buna göre İslam, Hindistan'a onların iddia ettiği gibi kılıçla değil, ticaret yoluyla gelmiştir (Salik, 1982, pp. 67-68;). İslamiyet'in ilk dönemlerinden itibaren Hindistan'la Arap yarımadası arasında ticari bağlar kurulmuş, bu bağlantı sayesinde İslam Hindistan'ın Batı kıyısında yayılmaya başlamıştır (Rızwanullah, 2017, p. 11). Hindistan Alt Kıtasının Müslümanlarla tanışması 632 yılında olmuştur. Hindistan'daki ilk Müslüman kayıtları Malabar kıyısındaki Muzuris'teki (bugünkü **Kodungallur**) Cuma Mescid'inde tutulmaya başlanmıştır. Bu tarihten sonra Umman sahillerinden Hindistan'a ticari seferler düzenlenmeye başlamıştır. Bu seferler kapsamında Hindistan kıyılarındaki ilk ticaret merkezi 712 yılında Sind bölgesi sahillerinde (bugünkü **Pakistan**) kurulmuştur.¹⁰ Takip eden üç asırda Afgan ve Hindu krallıkları sırayla fethedilmiştir (ilk akınlar ve fetihler Gazneli Mahmut zamanında yapılmıştır). Bundan sonra alt kıtada Müslüman etkisi Halaciler (1290-1320) ve Tuğlak Hanedanları (1320-1413) döneminde Maduari'ye (bugünkü **Tamil Nadu Eyaleti**) kadar ulaşmıştır (Cöhce, 1996, pp. 123-129; 2002, pp. 689-730). Bu yüzden İslam Hindistan'da Afrika ve Güneydoğu Asya'dan çok daha önce kök salmıştır. Babürlüler döneminde ise alt kıtadaki Müslüman hâkimiyeti oldukça güçlenmiştir (Konukçu, 1991, pp. 400-404; 2002, pp. 1330-1350; Basuğuy, 2013, pp. 29-48). Bu

noktada Hindistan tarihçilerince daha çok Âlemgîr adıyla bilinen Babürlü hükümdarı Evrengzîb'in ismi ön plana çıkmaktadır. Evrengzîb, sık sık cizye tahakkuk ettirdiği Hindular'a adaletsiz davranmakla itham edilmiştir. Fakat konu ile ilgili kaynaklarda genelde bu vergi toplama talebinin sözde kaldığı ve çok defa da tahakkuk ettirilen vergilerin toplanamadığını belirtilmektedir (Nizami, 1995, p. 537). Konu Evrengzîb olunca ilk akla gelen nokta Hindular açısından fanatik bir Müslüman olması ve Hindu tapınaklarını yıktırmasıdır. Bu noktada birçok araştırmacı, keza Hindutva taraftarları Evrengzîb'in Hindu dinine karşı oluşunu delillendirmek adına Hindu tapınaklarını yıktırmasını örnek olarak verir (Savaş, 2020, p. 295). Ancak Hindu tapınaklarının yıkılması sadece onun dönemine has bir uygulama değildir. Bölge ile ilgili tarihi kayıtlar incelendiğinde 1192-1729 yılları arasında seksen kadar tapınağın yıktırıldığı görülmektedir (Chettry, 2018, p. 52). Babürlülerin ve Evrengzîb'in Hindu tapınaklarının yıktırılması Hinduları sindirmekten ziyade devletin o dönemdeki siyasi çıkarları ile ilişkili durmaktadır. Ekber'in döneminden itibaren Babürlüler Hindu tapınaklarını devlet mülkünün bir parçası olarak görmüştür. Çoğunlukla tapınaklar yenilenmek amacıyla yıkılmıştır. Evrengzîb bu kapsamda, 1665 yılında Gucerat'ta bulunan Hinduların meşhur tapınağı Somnath'ı yeniden inşa ettirmek üzere yıktırmıştır (Chandra, 2015, p. 278). Ayrıca Orissa'da da birçok tapınağı yıktırıldığı da bilinmektedir (Chandra, 2015, p. 279). Ancak bu tapınakların hepsi toplu bir şekilde yıkılmamıştır (Savaş, 2020, p. 295). Konu ile ilgili kaynaklarda Hindulardan haksız vergi almak ve Hindu tapınaklarını yıktırarak suçlanan Evrengzîb'in bazı fermanlarının onun Hindu mabetlerine bağışta bulunduğunu göstermektedir (Nizami, 1995, pp. 537-538; Chandra, 1959, pp. 99-100). Ancak bu iddia ve bilgiler Hindutva taraftarlarının ona ve Müslümanlara karşı olan olumsuz tutumunu değiştirmemiştir.

Uzunca bir süre bir arada yaşayan Hindistan'daki farklı dinlere inanan gruplar arasında düşmanlıklar 1860'lı yıllarda, İngiliz sömürge idaresi döneminde ortaya çıkmıştır (Bayly, 1985, pp. 177-203). Bu tarihten sonraysa İslamofobia İngiliz işgalinin de etkisiyle Hinduların toplumsal hafızasında öteki olarak kalıcı hale gelmiştir. Hindutva taraftarı bu gruplara göre İngilizler çatışamayacak kadar güçlü oldukları için saldırılarda kendilerini koruma imkânı olmayan Müslümanlar hedef alınmıştır. Müslümanlar Hindistan'da sömürge döneminde ve

öncesinde ortaya çıkan her sorunun kaynağı ve mesulü olarak görülmüştür. Oysa tarihi açıdan bakıldığında, Hindutva taraftarlarının ülkenin geri kalmasının sebebi olarak öne sürdükleri örneklerin önemli bir kısmı İngiliz Sömürge İdaresi döneminde ortaya çıkmıştır (1757-1947). Ancak buna rağmen Hindutva taraftarları İngiliz sömürge dönemi hakkında çok az eleştiride bulunmaktadır. Çünkü bu eleştirinin onlara siyasi bir getirisi yoktur. Hatta ilk Hindutva ideologlarının bir kısmı İngiliz sempatanıdır. Örneğin BJP lideri ve çekirdekten yetişme RSS militanı olan Narendra Modi, İngiliz sömürge döneminin bakiyesi olan kanunları kullanmaya devam etmiş ve değiştirmek için hiçbir çaba da göstermemiştir (Truschke, 2020, p. 4). İngiliz sömürge dönemini görmezden gelen Hindutva taraftarları tüm suçu Müslümanlara atmaktadır (Truschke, 2020, p. 5). Ancak Hindu milliyetçi çevrelerinin bu geçmiş yorumu ve ondan kaynaklanan suçlamaları da tamamen İngiliz sömürge dönemi kaynaklı bir olgudur (Metcalf, 1995). Hiçbir değişikliğe uğramadan da devam etmektedir.

RSS, her ne kadar 1920'li yıllarda Hindutva'yı savunsa da hala bir şehir kulübü havasındadır çünkü üyelerinin büyük kısmı üst kastlara mensup kişilerdir. (Özellikle **Brahmanlar**) RSS, Orta ve Batı Hindistan'la Müslüman-Hindu çatışmasının yoğun olarak yaşandığı Kuzeyde yoğunlaşmıştır ama Güney Hindistan'da hemen hiç mevcudiyeti yoktur. RSS'in bağımsızlık öncesi dönemdeki en önemli isimleri Vinayak Damodar Savarkar ve Madhav Sadashiv Golwalkar'dır (*her ikisi de Brahman'dır*).¹¹ Bu isimlere Deendayal Upadhyaya'yı da eklemek yerinde olacaktır.¹² Bu üç isim 1920'li yıllardan itibaren Hindu milliyetçiliği düşüncesinin ayrı bir siyasi ve ideolojik proje olarak ortaya çıkmasında düşünceleri ve faaliyetleri ile etkili olan isimlerdir. İsmi sayılan bu ilk Hindutva ideologları 20. yüzyıl Avrupası'ndaki faşist hareketlerden etkilenmişlerdir (Truschke, 2020, p. 2). Bununla birlikte RSS, bir ideoloji olarak Hindu Milliyetçiliği düşüncesi sosyal ve ekonomik dönüşümden ziyade Hindu kimliği konusu ile meşgul olmuştur. Golwalkar ve Upadhyaya'nın Hindu Milliyetçiliği ideolojisini yorumlarındaki temel farklılıklar vardır. Golwalkar, Hindu ruhu ve kültürünü koruyabilmek için ırkçı bir söylem kullanıp, Müslüman, Hristiyan ve Komünistleri dışlamış ve Hindu toplumuna bir tehdit olarak tanımlamıştır. Upadhyaya ve Jana Sangh tarzı Hindu Milliyetçiliği anlayışının farkı ise benzer görüşleri paylaşmalarına karşın bunları daha yumuşak bir tarzda ifade etmeleridir (Chacko, 2019, p. 385).

Hindu milliyetçiliğinin temel metni Hindutva, 1922 yılında Savarkar tarafından yazılmıştır. Savarkar daha sonra Hindu Mahasabha Partisi'nin başkanı olmuştur. Parti, ırk temelli bir Hindu kimliği tanımlaması, Hindu çoğunluğun Müslümanlardan ayrılması ve antik çağın ileri Hindu medeniyetinin ihyası için mücadele edilmesini savunmuştur. Bununla birlikte parti, Hindu milliyetçiliğinin siyaset, ekonomi ve sosyal konulardaki düşünceleri hakkında çok az bilgi vermiştir. Savarkar 1930 ve 1940'larda yaptığı bazı konuşmalarında ekonomik ve sosyal konulara kısmen değinmiş olsa da, genellikle açıklamaları Hindu ideolojisi kaynaklıdır ve çoğunlukla da Kongre Partisi karşıtlığı temelindedir (Chacko, 2019, pp. 382-383). Artan eleştiriler üzerine RSS, toplumsal refahı attırmak, Komünist birliklerinin ekonomideki etkisini kırmak ve sınıf çatışmasını azaltmak için 1950'li yıllarda ticaret birlikleri kurma yoluna gitmiştir. Çünkü yukarıda sayılan etmenlerin Hindu toplumunu bölmesinden korkulmuştur (Jaffrelot, 1996, p. 127).

Golwalkar 1940'lı yıllarda Savarkar'ın yerine hareketin başına geçmiş ve 1973 yılındaki ölümüne kadar da hareketin başında kalmıştır. Hindutva ideolojisinin siyasi vitrini haline gelen Bharatiya Jana Sangh-BJS (1951-1977) onun döneminde kurulmuştur.¹³ Chacko, Golwalkar'ın bu durumuna karşı çıktığı iddiasındadır ancak 1940'lı yıllarda Savarkar tarafından kurulan Hindu Mahasabha'dan boşalan yeri doldurmak için RSS üyelerinin BJS'ye üye olmalarını kabul etmek durumunda kaldığı iddiasındadır (Chacko, 2019, p. 385).

Siyasi parti kuruluşuna pek sıcak bakmayan Golwalkar Hitler'in **saf ırk** düşüncesinden ciddi derecede etkilenmiştir (Jaffrelot, 1996, p. 54). Ancak sadece Golwalkar değil, Savarkar da Nazileri **saf ırk** teorisini benimsemiştir (Savarkar, 1989). Savarkar ve diğer Hindutva ideologları Hitler'in Yahudilere karşı izlediği politikaları Hindistan'ın Müslüman azınlık sorununu çözmede kullanılabilecek çözümler olarak görmüşlerdir. Örneğin; RSS ikinci başkanı M. S. Golwalkar, Nazi Almanyası'nın Sami ırkını tasfiyesini Hindistan için yararlı bir tecrübe olarak tarif etmiştir (Egorova, 2008, p. 42). Bu yüzden Hindistan'ın siyasi, kültürel ve sosyal açıdan oldukça çalkantılı olduğu bu dönemde Savarkar **İki Millet Teorisi**'ni ortaya atmıştır. Çünkü Golwalkar'a göre Müslümanlar ve Hindular aynı etnik temelden gelmiş olsalar dahi, aralarındaki derin anlayış farklılıkları yüzünden aynı toplumun, bütünü parçaları olarak bir arada yaşamalarına imkân yoktur.

Golwalkar'a göre Müslümanlar, Hindu toplumu ve milletinden ayrı bir millettir. Bu yüzden Hindular için oluşturulan bir toplumda tam vatandaşlık hakları olamaz (Snehi, 2003, p. 11). Hindistan Müslümanları ataları ihtida ettiği için atalarının toplumundan ayrılmışlardır. İngiliz döneminde de iktidar ve idareyi kaybettikleri için kendilerini toplumun geri kalan kısmından soyutlamışlardır. Bu soyutlama sonucu oluşan yeni kimlikleri 20. yüzyıl'ın başındaki Hilafet ve Tebliğ Hareketleri ile daha da belirginleşmiştir (Elst, 2001a; 2001b). Bu durum Müslümanların kendi seçimidir ve bu yüzden de sonuçlarına da katlanmak zorundadırlar. Hindutva ideologlarının tahayyülündeki yeni Hindu toplumunda azınlıklar yoktur, dolayısıyla azınlıkların hakları da yoktur (Snehi, 2003, p. 11). Ama Hindu toplumunun bir parçası olmayı kabule ederlerse bu olumsuz durumdan kurtulma imkânları bulunmaktadır (Brass ve Vanaik, 2002, p. 2).

Golwalkar, Hinduizm'in karşı karşıya kaldığı bu tehditlerin üstesinden gelmek için Savarkar'ın Hindu dinini temel alan köktenci düşüncelerini daha da geliştirme yoluna gitmiştir. Geliştirdiği bu yeni yaklaşım ise tamamıyla Hindutva düşüncesini temel almıştır.¹⁴ Ama görüldüğü kadarıyla Golwalkar'a sadece Hindutva düşüncesi ilham kaynağı olmamıştır. Gandhi de dâhil, yabancı olarak görülen her şeyin reddi ile kendini gösteren 20. Yüzyıl Hindu milliyetçi düşüncesinin aşırılarından olan Golwalkar, Nazizm ve daha genel adı ile Faşizme hayrandır ve ona göre Faşizm Hindistan'a en uygun idare şeklidir. Bu iki düşünceyi harmanlayan Golwalkar Hindutva'yı etnosentrik bir temelde yeniden tanımlamaya çalışmıştır: "Çalışmalarımızın ana amacı... mükemmel şekilde organize olmuş bir toplum meydana getirmektir. Bu toplumda her birey ideal Hindu insanı profiline uygun hale gelecektir." Bu değişim çerçevesinde RSS düşen görev ise: "Toplumunu değiştirmek, güçlendirmek, ilerlemesini sağlamak, toplumla organizasyonun aynileştiği zaman da bu ikisinin birleşerek bir bütün haline gelmesini sağlamaktır" (Golwalkar, 1939). Günümüze kadar İslam ve Müslümanlar korkusu Hindutva taraftarları tarafından düşüncelerini yaymak için kullanılmıştır. İslam tehdidi konusu ısrarla kullanılmıştır. Hindutva taraftarlarına göre Müslüman nüfusun artışı ve İslam dinine yönelik bu şekilde devam ederse Hindu Rashtra'yı devam ettirecek olan Hindu kültürü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır.¹⁵

2) Hindutva Düşüncesi ve Hindistan Siyaseti

Hindutva taraftarları kendilerini toplum mühendisi olarak görme eğilimindedirler. Temel amaçları Hinduları tek bir kimlik etrafında birleştirmek, farklı etnik gruplar, inançlardan tek ve üniter bir Hindu toplumu yaratmaktır. Özellikle Kast Sistemi ile birbirinden ciddi şekilde ayrılmış ve parçalanmış ve hiçbir zaman bir toplum oluşturmamış olan bu grupları geleneksel uygulamaları da koruyarak nasıl birleştirecekleri ise önemli bir sorundur.

Hindu gruplarını yanlarına çekmek için tarihi kompleksler kullanılmaya çalışılmakta, bu günümüze yansıtılarak Hinduların kendi ülkelerinde ikinci sınıf insan muamelesi gördükleri, geçmiş dönemdeki işgallerin bakiyesi olan azınlıkların Hindistan Anayasası tarafından kayırıldığı gibi popüler söylemler kullanılmaktadır.

Hindutva taraftarları son yıllarda göstermelik olarak Müslümanların da kendi saflarına katılabileceklerini söyleseler de, Hindutva organizasyonları ülkeyi Müslüman fatihler ve onların bakiyelerinden kurtarmak şeklinde tarif ettikleri ana amaçlarından vazgeçmiş değildirler. Bu yüzden de Hinduları birleştirme misyonu tüm hızıyla devam etmektedir. Bu kampanyada kullanılan slogan ise “Sangathit Hindu, Samartha Bharat-Birleşik Hindular, Güçlü Hindistan’dır.” Ancak Hindular yanlış ve kasıtlı bir şekilde tek bir ırk olarak gösterilmeye çalışılmaktadır (Bhagavan, 2008, p. 889).

Hareketin önde gelen organizasyonlarından birisi Rashtriya Swayamsevak Sangh-RSS’tir. RSS’ye göre Hindistan medeniyetin kaynağıdır; bilgi, kültür ve medeniyet buradan tüm dünyaya yayılmıştır. Bu konu Hindulara anlatılmalı ve geçmişleri ile gurur duymaları sağlanmalıdır. Bu kimliğin yüceltilmesi girişimi kapsamında Müslümanlara karşı savaşan Ahilyabai Holkar, Prithviraj ve Shivaji Maharaj gibi kişiler milli gururu okşamak ve kahramanlar yaratmak için özellikle ön plana çıkarılmaktadır.

a) Hindutva İdeolojisi’nin Temel İddiaları

Hindutva taraftarlarının söylemlerini üzerlerine kurdukları bazı iddialar ve peşin hükümler vardır. Bunlar:

- Hint Alt Kıtası (**Akhand Bharat**) Hinduların anavatanıdır. Akhand Bharat’ın sınırları ise sadece bugünkü Hindistan Devleti veya İngiliz Hindistanı ile

sınırlı değildir. Hindutva taraftarlarının Hindistan tanımlaması içine haliyle bugünkü Pakistan, Bangladeş, Sri Lanka ve bazen de Afganistan da girer. Büyük Hindistan kapsamına ise Endonezya'ya kadar olan bölge de dâhil edilmektedir (PTI, 2021; Samrat, 2021; Yadav 2016).

- Hindu, Hindistan'ı (**Bharat**) anavatanı¹⁶ ve kutsal bir yer¹⁷ olarak kabul eden kimsedir. Daha açık ifadesi ile Hindular Hindistan kökenli Budizm, Jainizm ve Sihizm gibi dinlere inanan kimsedir. Müslümanlar ve Hristiyanlar bu kapsamın dışındadır, çünkü bu dinler Hindistan kökenli değildir bu yüzden de yabancıdır ve Hindistan'da hiçbir hakları olamaz (Snehi, 2003, p. 16; Pattanaik, 2005, p. 11).
- Hindu fanatikleri etnosentrik bakış açıları yüzünden kültür ve medeniyetin kaynağını Hindistan olarak görürler. Tüm bu sayılanlar Hindistan'dan diğer bölgelere yayılmıştır. Bu yüzden de Hindu fanatik milliyetçileri **Hint-İran Göç Teorisi**'ni (**Indo-Iranian Migration Theory**)¹⁸ kabul etmemektedirler. Bu teoriye göre gerek Veda Dini'nin gerekse de Hint-Avrupa dillerinin kaynağı Orta Asya'dır. Her ikisi de 3.500 yıl önce Orta Asya'dan göç eden Arilerce alt kıtaya getirilmiştir. Bu teori tüm Hindutva düşüncesini alt üst edeceği için Hindutva taraftarları tarafından kabul edilmez. Onlara göre İndus Vadisi Medeniyeti Aryan'dır ve medeniyet diğer bölgelere buradan yayılmıştır (Jha, 2008).
- Hindular kendi anavatanlarında ikinci sınıf vatandaş, bir nevi Parya olmuşlardır. Özellikle Hristiyanlar ve Müslümanların zararlı faaliyet ve tutumları yüzünden ortaya çıkan bu olgu tersine çevrilmeli, Hindular hâkim duruma geçmelidir (Savarkar, 1989).
- Hindular ayrıca İngiliz idaresi ve Komünist etkisi yüzünden de zayıflamışlardır, bunun da tekrar etmemesi sağlanmalıdır (Chacko, 2019, p. 385; Jaffrelot, 1996, p. 127).
- Hinduların hak ve çıkarlarını korumak için Hindu toplumu oluşturulmalı ve devlet de Hindulaştırılmalıdır. Hindu Kültürü de yeniden ayağa kaldırılmalıdır (Chandra, 2020; Bhattacharjee, 2021; Kinnvall ve Svensson, 2010, pp. 274-292).
- Hindistan Devleti Keşmir konusunda Müslümanlara yeteri kadar sert davranmamaktadır (Varshney, 1991, pp. 997-1019; Sit, 2019).

b) Hindutva Organizasyonları

Ülkede kurulan ilk Hindu aşırı milliyetçi örgütü Rashtriya Swayamsevak Sangh'tır. (RSS) 1925 yılında kurulmuş olan bu örgüt pek çok diğer örgütün ve organizasyonun da zaman içinde kurulmasını sağlamıştır. Bu örgütlerden bazıları:

- Swadeshi Jagran Manch
- Bharatiya Mazdoor Sangh (**Hindistan İşçiler Birliği**)
- Akhil Bharatiya Vidyaharti Parishad (**Hindistan Öğrenci Birliği**)
- Bharatiya Kisan Sangh (**Hindistan Çiftçiler Birliği**)
- Vanvasi Kalyan Ashram (**Kabilelerin Refahı Birliği**)

Benzer fikirleri savunan bu organizasyonların hepsinin ortak noktası Hindu olmayan gruplara karşı şiddet kullanılmasını meşru görmeleridir. Onlara göre bu şiddet ve tedhiş tamamıyla savunma amaçlıdır ve Müslümanlar tarafından yapılan zorla ihtida girişimlerine bir tepkidir. Ama bu bağlamda Dokunulmazlar gibi en alt kastlarda oldukça zor şartlarda yaşayan insanlara yeni bir umut sunan İslam ve Hıristiyanlık gibi dinlere nasıl zorlama ile insanların geçtiği Hindu fanatikleri tarafından açıklanması gereken bir konudur. Bu ihtidaların fatihlerin zoru ile gerçekleştiği iddiası konuyu basite indirgemeye çalışmaktan başka bir şey değildir.

Hindutva düşüncesi 1940'lara kadar her düzeyde marjinal olarak kalmıştır. Çünkü 20. yüzyılın ortalarına kadar hareketin mesajlarını yaymak için kullanabileceği sadece iki kanal vardır. Bunlardan birisi Hindu Mahasabha'nın resmi yayın organı olan Hindu Outlook adlı gazetedir. Diğer iletişim kanalı ise Hindutva ideologları tarafından verilen konferanslar ve düzenlenen mitinglerdir (Copland, 2005, pp. 66-124; Mayaram, 1977, pp. 170-177 ve 270-281). Bu sebeplerden dolayı hareket sahası kısıtlanmış olan hareket ülkede İngiliz idaresinin sona ermesi ve İngiliz Hindistanı'nın Hindistan ve Pakistan olarak ikiye ayrılmasından sonra hızlı bir yükselişe trendine girmiştir. Hindutva taraftarlarının 40'li yıllara damgasını vuran ve en bilinen eylemleri ise 1948'te Gandhi'nin öldürülmesidir. Bu suikastı eski bir RSS üyesi işlemiştir. Bu açıdan RSS'nin Hindistan yakın tarihine en büyük katkısı, üyelerinden biri olan ve Gandhi'yi öldüren Nathuram Godse'dir (Nussbaum, 2009, p. 165; Jha, 2020). Suikastın sebebi olarak Gandhi'nin Hindulardan çok Müslümanların tarafını tutması, yaptıkları ve söylemleri ile Hinduuları olumsuz yönde etkilemesi ve onları pasifize etmeye çalışması gösterilmiştir. Hindutva taraftarlarına göre Gandhi tam anlamıyla bir pasifisttir; Hinduılara sürekli şiddet karşıtı olmayı tembihleyerek onları fikren ve fiziken zayıflatmıştır. Bu zayıflama nedeniyle Hinduular hala zayıf ve

dejenere haledir; uysal ve itaatkar olmuşlardır. Gandhi/Nehru hanedanı Hindistan'ı zehirlemiştir. RSS baş ideologu olan Golwalkar'a göre Hindistan'daki yabancı ırklar ve dinler Hindu dili ve kültürünü kabul etmek, bu sayılanlara saygı göstermek, Hindu ırkı ile bütünleşmek zorundadırlar. Bu sayılanları kabule yanaşmazlarsa ülkede hiçbir vatandaşlık hakkı olmadan yaşamaya razı olmak durumundadırlar (Golwalkar, 1939, pp. 47-48 ve 55-56). Oysa Gandhi'nin tutumu, daha önce de ifade edildiği üzere, azınlıkları ve yabancıları cesaretlendirmiştir. Suikasttan sonra RSS, Gandhi Suikastındaki bağlantısı sebebiyle bir yıl kadar kapatılmıştır. Parti 1975 yılında İndira Gandhi ülkede olağanüstü hal ilan ettiğinde ikinci kez kapatılacaktır (Shankar, 2019, p. 9).

Hindutva her ne kadar başlarda seçkin bir kitleye hitap etmek amacıyla oluşturulmuş olsa dahi Bharatiya Janata Partisi'nin (BJP) söyleminde RSS'inkinden daha başarılı olmuştur. Bu başarıda da iki faktör oldukça etkili olmuştur:

1. Kongre Partisi'nin yıpranması ve halkın desteğini kaybetmesi,
2. Hindu toplumu içinde saldırgan ideolojilerin yaygınlaşmaya ve prim yapmaya başlaması.

Her ne kadar BJP başarılı olsa da onun temelini oluşturan örgütlenmeler onun kadar şanslı değildir. BJP'nin temeli olan Jana Sangh ya da Bharatiya Jana Sangh (BJS) 1951 yılında RSS tarafından kurulmuştur (Shankar, 2019, p. 9). BJP, Hindu aşırı milliyetçi hareketinin siyasi kanadını oluşturmaktadır (Chacko, 2019, p. 377; Malik ve Singh, 1994, pp. 163-164 ve 175). Kuruluşunu takiben kendi seçmen tabanı oluşturmak için BJS her türlü yaklaşımı ve stratejiyi denemiştir. Bu yaklaşımlar arasında etnik-dini temelde hareketler, tutucu çevrelerin desteğini sağlamak için uygulanan tavizsiz ve sert bir Hindutva söylemi, anti sosyalist fikirlere destek, farklı partilerle seçim ittifakları, tüccarlar ve işadamlarının bir araya geldiği çıkar grupları tesisi vb. girişimler vardır.¹⁹ Ama en önemlisi, BJS kısa sürede adını duyurmak için toplumsal şiddet ve tedhiş hareketlerini sıklıkla kullanma yoluna gitmiştir (Brass, 1990). Hindu çıkarlarının savunucusu olduğu iddiasında olan BJP, ayrıca Hinduların bilinçaltındaki korkuları kışkırtma, ülke siyasetindeki yerini sağlamlaştırmak için Hindularla Müslümanlar arasındaki kutuplaşmayı attırma gayretinde olmuştur (Shankar, 2019, p. 34).

BJS kuruluşundan itibaren kendisini ortanın sağında bir parti olarak tarif etmiştir. Bu bağlamda Kast Sistemi'nin devamını ve bu sisteme saygı gösterilmesini vd. geleneksel uygulama ve imtiyazların savunuculuğunu da yapmıştır. Ülke

genelinde toprak reformu yapılması, çalışma şartlarının iyileştirilmesi gibi Kongre Partisi tarafından önerilen sosyal reformların çabalarının hepsine karşı çıkmıştır (Chacko, 2019, p. 386). Kongre Partisi, şehirleşme ve bu bölgelerde sanayileşme, tarım kooperatiflerine ve küçük ve orta büyüklükteki işletmelere ekonomik programında özel bir önem verirken, BJS devlet kontrolündeki bir silah sanayi ve ağır sanayileşme hamlesini önceliklemiştir. Ağır sanayinin öncelikli görevi silah sanayinin ihtiyaç duyduğu parçalarını üretmek olacaktır (Graham, 1990, p. 30). BJS, dış politikada da farklı bir yöne gidilmesinden yana olmuştur. Ülkedeki yabancı karşıtı grupların en bilinenlerinden birisi olan BJS, Soğuk Savaş döneminde Hindistan'ın ABD ve Batı Bloğu ile birlikte hareket etmesinden yana tavır koymuştur. Öyle ki bu konudaki istekliliğini göstermek için BJS işi Vietnam Savaşı'nda ABD'nin tarafını tutmaya kadar götürmüştür.

1960'lı yılların sonuna gelindiğinde BJS ve RSS arasındaki ilişkiler oldukça gelişmiştir. RSS, BJS'nin akıl hocası, ideolojik ve siyasi rehberi haline gelmiştir. RSS, ayrıca partinin de koruyucusu görevini üstlenmiştir. Bu sayede de parti içindeki tüm anlaşmazlıkları rahatlıkla uzlaştırabilmiştir. Bu dönemde RSS Toplantıları (*Pracharak*), BJS'nin oy toplama stratejisinin temelini oluşturmuştur. Ancak bu ilişki karşılıklıdır; RSS de siyasi alanda sözcülüğünü yapması için BJS muhtaçtır. Bu yüzden de her iki organizasyonun ilişkilerinin bozulmamasına özel önem gösterilmiştir. Bu iki örgüt arasında rekabet veya anlaşmazlığın söz konusu olmasına da izin verilmemiştir. Zaten RSS, siyaseten BJS'nin vâsisidir ve bu yüzden de sonsöz hakkı her zaman RSS'nin olmuştur.

Tüm bu siyasi ve organizasyonel alanlardaki yardımlaşma ve iş birliği girişimlerine rağmen BJS, 1967 seçimlerinde Kongre Partisi uyguladığı yanlış politikalar sebebiyle büyük oy kaybına uğrayana kadar, marjinal bir parti olarak kalmıştır. Bu çevrimin kırılmasındaki en önemli sebeplerden biri 1962 yılında Çin'le girişilen sınır savaşında Hindistan'ın yenilgiye uğramasıdır. Alınan bu yenilgiden Hindistan toplumu büyük hayal kırıklığı yaşamamış ve bu yenilginin siyasi faturasını Kongre Partisi'ne kesmiştir. 1966-1967 seçimlerinde Kongre Partisi büyük oy kaybına uğramıştır. Bunun sonucunda Hindistan Parlamentosu'nun alt kanadındaki üye sayısı 200'den 50'ye kadar düşmüştür. Bu sonuç Hindistan siyasetinde Kongre Partisi'nin kesin hâkimiyet döneminin artık sonuna geldiğinin bir göstergesi olmuştur. Ortaya çıkan bu sonuçtan azami faydayı elde etmeye çalışan Jana Sang diğer partilerle ittifak yapma yoluna gitmiştir. İttifak çalışmalarına ek olarak parti 1960'lı yılların ortalarından itibaren siyasi söyleminde sosyo-ekonomik

konulara daha fazla yer vermeye başlamıştır (Jaffrelot, 1996). Ek olarak orta sınıf toprak sahipleri ve özel sektörde çalışan beyaz yakalılar arasında 1950'li yıllarda Nehru tarafından yapılan reformlar yüzünden ortaya çıkan memnuniyetsizliği kendi adlarına kullanmak için Jana Sangh, Kongre Partisi'nin politikalarına olan muhalefetini attırmıştır (Chacko, 2019, p. 386). Çünkü Jana Sangh kurmayları oylarını arttırabilmek için en önemli ve geçer yolun bu olduğunu görmüşlerdir (Jaffrelot, 1996). Bu kapsamda 1967 seçimlerinde BJS Hindu orta sınıfının verdiği destekle ve yeni oluşturulan "Birleşik Cephe"nin yardımıyla büyük bir çıkış yapmıştır. 1962-1977 yılları arasındaki dönemde BJS Milli Meclis (**Lok Sabha**) seçimlerinde %3.1 ile %9.4 arasında oy almıştır. Bu dönemde Hindistan Komünist Partisi BJS'nin iki katı kadar oy almaktadır. Sol kanat partiler ise blok olarak Hindutva Sağ'ının üç katı kadar oy almıştır. BJS, bu yıllarda İndira Gandhi tarafından uygulanan **Sola Dönüş** politikası yüzünden ciddi yara almıştır. Bu yeni politika çerçevesinde Gandhi ülkedeki bankaları millileştirmiş ve 1971'de ülkedeki yaygın fakirlikle mücadele için "Gharibi Hatao (**Fakirliği Yokedin!**)" adını verdiği programı yürürlüğe koymuştur. Gandhi'nin bu politikaları BJS tabanında önemli bir oy kaymasına sebep olmuştur. Ama bununla birlikte 1975 yılında Gandhi'nin ülkedeki karışıklıkları bastırmak için Olağanüstü Hal ilan etmesi BJS'nin kaybettiği oyları geri alması için aradığı fırsatı sağlamıştır. Tüm diğer siyasi parti liderleri ile birlikte Jana Sangh liderlerinin de tutuklanıp hapse atılması, onların diğer partilerle aynı kefeye konulmasına sebep olmuş ve meşruiyet kazanmalarını hızlandırmıştır. Bu gelişmeye ek olarak BJS ve RSS kadroları J. P. Hareketi'nin içine sızma imkânı bulmuşlardır.

J. P. Hareketi eski Gandhi yanlısı Sosyalist lider Jayaprakash Narayan tarafından kurulan ve özellikle de Bihar ve Gucarat'ta etkili olan, Hindistan'da güvenilir ve saygı duyulan geniş tabanlı bir harekettir. Hareketin kurucusu olan ve kısaca **JP** olarak bilinen Jayaprakash Narayan (1902-1979) Hindu aktivist ve siyasetçisidir. 1970'li yıllarda İndira Gandhi'ye karşı yaptığı muhalefetle tanınmıştır. Bu muhalefetini siyasi bir zemine oturtmak için 1975-1977 yılları arasında İndira Gandhi ülkede olağanüstü hal ilan ettiği zaman, Janata Partisi'ni kurmuştur (Shankar, 2019, p. 8). Narayan, 1902 yılında Bihar'da Sitabdiara kasabasında doğmuştur. Orta Kasta mensup bir aileden gelen Narayan lise yıllarında siyasetle ilgilenmeye başlamıştır. 20 yaşındayken üniversite eğitimi almak için ABD'ne gitmiş ve burada Siyaset Bilimi, Sosyoloji ve İktisat okumuştur. Yüksek lisans yaparken Marksizm'e yönelmiştir.

Mali sıkıntılar ve ailevi sorunları yüzünden doktora eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan Narayan, Hindistan'a geri dönerken Hindistanlı Devrimcilerle (Rajini Palme Dutt vb.) tanışmıştır. Ülkeye döndükten sonra 1929 yılında Nehru'nun daveti üzerine Kongre Partisi'ne katılmıştır. İngilizlerle olan mücadele sırasında "Quit India (**Hindistanı Terk Edin**)" hareketi ile adını duyurmuştur. 1920 yılı Ekim ayında evlenmiştir. 1932 yılında Sivil İtaatsizlikten dolayı Nasik Hapishanesi'ne atılmıştır. Burada Minco Masani, Ram Manohar Lohia, Achyut Patwardhan, Yusuf Desai, Ashok Mehta ve diğer milliyetçi liderlerle tanışmıştır. Hapisten çıktıktan sonra Kongre Partisi içinde Kongre Sosyalist Partisi hareketini oluşturmuştur. (Başkanı Achanya Narendra Deva olan hareketin Başkan Yardımcısı ise Narayan idi.) Bağımsızlık ve Gandhi'nin öldürülmesinden sonra 1948 yılında JP, Acharya Narendra Deva ve Basawon Singh ile Kongre Partisi'nden ayrılmış ve Sosyalist eğilimli Praja Sosyalist Parti'yi kurmuştur. Partinin başına da Basawon Singh geçmiştir. 1954 yılında JP, **Bhoodan Hareketi**'ni başlatmış ve Hindistan'daki en alt kast olan Haricanlar'a (**Dokunulmazlar**) toprak dağıtılmasını önermiştir. 1957 yılında Sosyalist Parti'den ayrılmıştır. Çünkü **Rajniti (Devlet Politikası)** yerine **Lokniti (Halk Politikası)** adı altında bir yaklaşım geliştirmiştir ve bu yeni politikası partinin politikası ile uyuşmamaktadır. Çünkü Lokniti, uzlaşmaya dayalı sınıfsız bir toplum ve **Sarvodaya** adını verdiği katılımcı bir demokrasi anlayışını öngörmektedir. 1964 yılında Hindustan Times'ta yazdığı bir makalede Hindistan'ın verdiği sözü tutmasını ve Keşmir'in kendi kaderini Tayin hakkına saygı göstermesini istemiştir. Bu kapsamda yazdığı ikinci yazısında ise **Hindu Domino Teorisi**'ni de eleştirmiştir. **Hindu Domino Teorisine** göre, eğer Keşmir'e bağımsızlık hakkı verilirse bu ülkenin çözülmesine giden yolu açabilirdi. Çünkü Hindistan'da eyaletler ortak bir dil, kültür ve tarih ile değil, güçle bir arada tutulmaktadır. Bu görüşleri milliyetçi çevrelerden oldukça sert tepkiler almıştır. 1974'te **Bihar Hareketi** adlı çiftçi hareketine destek vermiştir. 1974 ve 1976 yıllarında iki sivil toplum örgütünün kuruluşunda görev almıştır. 1975 yılında Allahabad Yüksek Mahkemesi Indira Gandhi'yi seçim yasalarını ihlal ettiği için suçlu bulunca JP, Gandhi'yi istifaya çağırmıştır. Ama Gandhi istifa etmek yerine 25 Haziran 1975 gece yarısından sonra Olağanüstü Hal ilan etmiştir. Bunun üzerine JP, istifa çağrısını yenilemiş ve güvenlik güçlerine Gandhi'nin emirlerine uymamaları çağrısında bulunmuştur. Ancak bu çağrısı güvenlik güçleri tarafından dikkate alınmamış ve tutuklanmıştır. Ama hapiste kalması uzun sürmemiş, böbrek yetmezliğine yakalandığı için tahliye edilmiştir. Ülkedeki Olağanüstü Hal 18 Ocak 1977'de

kaldırılmıştır. Olağanüstü Hal'in kaldırılmasını takiben ülke genelinde seçime gidileceği ilan edilmiştir. Bunun üzerine sosyalist eğilimli Janata Partisi kurulmuş ve başkanlığına JP getirilmiştir.²⁰ Yapılan seçimleri Gandhi'ye duyulan tepkinin de etkisiyle Janata Partisi kazanmıştır. JP birkaç kitap da yazmıştır. Bunların içinde en bilineni ise **Hindistan Siyasetinin Yeniden Yapılanması**'dır. JP, Hindu milliyetçiliğini teşvik etse de Sangh Parivar'ın²¹ yaklaşımlarını da eleştirmekten geri kalmamıştır. 1979 yılında Patna'da ölmüştür (Prasad, 1980).

JP'nin de dâhil olduğu tüm bu girişimler Hindutva taraftarlarına seslerini duyurmaları için aradıkları ortamı sağlamıştır. Olağanüstü Hal kaldırılıp 1977 yılında seçimlerin yapılacağı ilan edildiğinde bundan istifade etmek isteyen BJS ve RSS tüm diğer komünist karşıtı grupları bir çatı altında toplayarak Janata Partisi'ni kurmuştur. Bu sayede de Jana Sangh üyeleri otomatikman Janata Partisi'nin üyesi haline gelmiş ve Janata Partisi, J. P. Narayanan, The Indian Express yazarı Ram Nath Goenka gibi toplumca bilinen ve tanınan kişilerin popüleritesinden azami derecede yararlanmıştı. Eline geçirdiği fırsatı iyi değerlendiren Janata Partisi taktiklerinde başarılı olmuş ve Kongre Partisi'ni Hindi konuşulan tüm bölgelerde yenilgiye uğratmıştır. Bunun sonucunda ise Meclise 294 temsilci sokmayı başarmıştır. Tahminlere göre bunlardan 80-100 kadarı eski Jana Sangh üyesidir. Ama Janata Partisi'nin çıkışı uzun sürmemiştir. Parti içinde yaşanan görüş ayrılıkları sebebiyle Janata Partisi 80'li yıllarda dağılmıştır. Bu dağılmaya sebep ise eski BJS üyelerinin faaliyetleri olmuştur. BJS üyelerinin parti tüzüğüne RSS'nin dar çerçeveli dini ve siyasi söyleminden eklemeler yapmak istemesi diğer fraksiyonlar hoş karşılanmamış, özellikle Sosyalistler bu girişime şiddetle karşı çıkmıştır. Bunun sonucunda da Parti içinde derin fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Yine 80'li yıllarda kendisini toplayan Kongre Partisi İndira Gandhi önderliğinde yeniden iktidara gelmiştir.

Bir önceki genel seçimlerde 290 kadar temsilci çıkaran Janata Partisi'nin seçmenin beklentilerine cevap verememesi sebebiyle Temsilciler Meclisi'ndeki üye sayısı 31'e kadar gerilemiştir. Bunun üzerine Janata Partisi'nin yolun sonuna geldiğini anlayan eski Jana Sangh üyeleri 1980 Nisan'ında yeni bir parti kurmuştur: **Bharatiya Janata Partisi-Hindistan Halkının Partisi (BJP)**. Kurulan yeni partinin lider kadrosu, ama özellikle de partinin başkanı olan Atal Behari Vajpayee yeni partinin Jana Sangh'ın insanları usandıran aşırı tutucu imajı ve bazı ideolojik kısıtlama ve sınırlandırmalarından vazgeçeceğini iddia etmiştir. Ama yeni parti her ne kadar daha liberal bir

tutum sergilese de Hindutva'nın temel fikirlerinden en ufak bir taviz vermemiştir.²²

Hindistan'da 80'li yıllarda yaşanan iç çatışmalar ve kargaşalıklar Pencap'taki ayrılıkçı hareketler, İndira Gandhi'nin siyasi çizgisini değiştirmesi ve yumuşak bir Hindutva söylemini iktidarda kalabilmek için benimsemesi, yine Gandhi'nin Sih bir koruması tarafından öldürülmesi ve bunun sonucunda da Hindistan ordusunun Amritsar'daki Sihlerce kutsal sayılan Altın Tapınağa saldırması vb. ülkenin iç politikası ve siyasetinin dini inanç hatları boyunca bölünmesini sebep olmuştur. Bu bölünme Kongre Partisi'nin elini güçlendirmiştir. Kongre Partisi Hindistan toplumunun tehlike altında olduğu temasını işleyerek 1984 seçimlerini kazanmıştır. Bunun sonucunda Hindutva söylemi ve savunucuları bir kez daha toplum içinde marjinalleşmeye başlamıştır. Ama bu marjinalleşme uzun sürmemiştir. VHP, seküler bir devlet olduğu iddiasında olan Hindistan'da tamamıyla dini motifler ve motivasyonlarla örülü bir kışkırtma kampanyasına, devletin de göz yumması ile başlamıştır. Çünkü ulus inşasında sekülerizmin bir strateji olarak kullanılması Hindistan'da ihtilafli bir konudur (Chatterji, 2004, p. 322). Hindu milliyetçi çevreleri, ülkede sekülerizmin yaygın olarak kabul görmesi halinde ülkedeki siyasi ve kültürel durumun içinden çıkılmaz bir hal alacağını ve yine siyasi, kültürel ve sivil kurumların tartışmalı bir hale geleceğini savunmaktadırlar. Bu yüzden Hindu milliyetçilerine göre sekülerizm azınlık haklarının ve isteklerinin aşırı derecede uygulamaya konulmasından başka bir şey değildir ve pratik hiçbir faydası da yoktur (Bhargava, 1996, pp. 57-74; Jhingran, 1996, pp. 75-86). Bu yüzden de Hindutva taraftarlarının nihai amacı Hindistan'ı seküler bir devletten etno-milliyetçi bir yapıya dönüştürmektir (Truschke, 2020, p. 1).

VHP, yukarıda değinilen bu kampanyada yeni nesil fanatikler rüştlerini ispat etmek için Hindulara ait pek çok kutsal yerin Müslümanların işgali altında olduğunu, buraları onlardan temizleyebilecek tek gücün ise kendileri olduğu iddiası ile sokaklara dökülmüştür. Dönemin Başbakanı Rajiv Gandhi'nin bir sonraki seçimleri kazanabilmek için bu gruplara tolerans göstermesi BJP ve VHP'ye kolaylık sağlamıştır. Fırsatı kaçırmayan BJP kardeş kuruluşu VHP'den Müslümanlara yönelik bir tedhiş ve terör kampanyası başlatmasını istemiştir. Bunun üzerine Lal Krishna Advani²³ Hindu tanrısı Ramayana'nın doğum yeri olduğu iddiası ile 1990'larda Ayodya Camii'nin yıkılması için bir kampanya başlatmış ve ülke genelinde bir tura çıkmıştır. Eski savaş arabalarına benzetilmiş bir Toyota minibüsle gerçekleştirdiği bu turda geçtiği her yerde olaylar çıkmıştır. Gezi boyunca kışkırtma amaçlı olarak, kasıtlı

seçilen güzergâh boyunca sürekli olarak Müslüman düşmanlığını kışkırtılmıştır. Bu turda en çok kullandığı slogan ise: “Müslümanlar için iki yer vardır: Ya Pakistan ya da Kabristan” olmuştur. Yaşanan bu manipülasyonlar sonucunda ise önce Ayodhya'daki Babri Mescidi'nin yıkılması ile başlayan olaylar Gucarat'taki katliamlara kadar uzanmıştır. (2002) Bu yüzden Ayodhya'daki kutsal yerler; Tanrı Ram'ın doğduğu yer ve Mathura, Tanrı Krishna'nın doğum yeri dini inanç temelli şiddetin kaynağı olarak tanımlanmaktadır (Jha, 2008, p. 19). Ancak Hindutva taraftarları bu durumdan şikâyetçi değildirler. Bu şiddet olayları sonucunda popüleritesinin arttığını gören BJP ve Hindutva taraftarları her fırsatta benzer konularda sorunlar icat etmeye çalışmış, konunun unutulmaması için her fırsatı değerlendirmiştir.

1986'da BJP lider kadrosunda bir devir teslim olmuş, Vajpayee yerini yardımcısı Lal Krishna Advani'ye bırakmıştır. Lider değişiminden sonra partinin söyleminde de bazı değişiklikler olmuştur. Parti içinde **Hindu Birliği (Hindu Sanghatan)** düşüncesini savunan ve parti söyleminde daha fazla dini referanslara atıfta bulunulmasını isteyen bir grup aktif hale gelmeye başlamıştır. Bu politika değişimini takiben BJP daha önce Jana Sangh tarafından uzunca bir süre kullanılan üç konuyu tekrar öncelik listesinin en başına aldığını ilan etmiştir. Bu üç konu sırasıyla şunlardır:

1. İnek kesiminin yasaklanması. Gau Raksha-İneklerin korunması. Hindutva taraftarları arasında oldukça popülerdir. Merkezi idare ve bazı yerel yönetimler tarafından desteklenmektedir. Ancak bu durum ekonomik kayıpları da beraberinde getirmektedir. Bu durumu bahane eden Hindutva taraftarları özellikle Müslümanlara ait olan hayvan çiftliklerine saldırmıştır. Bu da ülkenin gelişen et ve deri endüstrisini çökertmiştir. Sektörde çalışanların büyü kısmı işsiz kalmıştır. Büyükbaş hayvan besiciliği yapılamadığı için bu hayvanlara bakmanın bir anlamı kalmamıştır. Bunun sonucunda başıboş kalan hayvanlar karınlarını doyurmak için tarım arazilerine zarar vermektedir. Bu da Hindutva taraftarlarının popüler söylemlerinden birinin ülke ekonomisine verdiği zarara bir örnektir. Bir diğer zarar verici yöntem ise sıklıkla uygulanan grevler ve gösterilerdir (Gosh, 2020, pp. 2-3). Keşmir'e özel bir statü tanıyan Hindistan Anayasasının 370. maddesinin kaldırılması (Raafi, 2020; Rampal, 2019). Çünkü fanatik Hindular kendi ifadelerine göre Keşmir de dâhil olmak üzere tüm Hindistan'ı işgalcilerden kurtarmaya çalışmaktadırlar. Hindistan kuruluşu

sırasında toprak kaybetmiştir ve bu yüzden bundan daha fazla toprak kaybetmemelidir.

2. Medeni Kanun'da reform yapılması.

Siyasi alandaki etkisini yeniden arttırmaya başlayan BJP ve Sangh Parivar'a bağlı diğer grupların liderleri arasında 1980'li yılların sonlarında Hindistan siyasetinde izlenecek rotanın belirlenmesi adına bir dizi toplantı yapılmıştır. Bu toplantılara BJP ve RSS lider kadrosu, **Bharatiya Mazdoor Sangh (Hindistan İşçi Federasyonu)**, **Akhil Bharatiya Vidyarthi Parishad (Hindistan Öğrenci Birliği)**, **Deendayal Araştırma Enstitüsü** ve yeni kurulan **Bajrang Dal**'ın liderleri katılmıştır. Bu kuruluşların hepsinin toplum içinde özel ve kendilerine has bir görevi vardır. Ayrıca hepsinin RSS ile özel bağları vardır ve kurulan yapılanmadaki görevleri de tanımlanmıştır. Örneğin: VHP 1960'lı yıllarda RSS tarafından dini-kültürel bir cephe olarak hizmet etmesi için kurulmuştur. Bajrang Dal, temelde VHP'nin fedai organizasyonudur ve muhalifleri baskı altına almak için şiddeti yaygın şekilde kullanmaktan çekinmemektedir. Bu kapsamda Bajrang Dal üyesi Hindu fanatikleri belirli aralıklarla özel mülklere, cami ve kiliselere saldırılar düzenlemektedir. Siyasi alanda fikren yenemedikleri kişiler ve fikirleri şiddetle yok etmeye çalışmakta ve bunu kendilerine metodoloji olarak seçip kullanmaktadırlar. Bu uygulamalarına verilebilecek en güzel örnek Bajrang Dal üyelerinin 2001 yılında Orissa'daki bir kiliseyi içinde Avustralyalı bir misyoner ve iki oğlu varken kundaklamaları ve insanları canlı canlı yakmalarınıdır (Kanungo, 2008, pp. 16-19; Mahurkar ve Halarnkar, 1999; Banerjee, 1999). Bu açıdan eleştirdikleri düşmanlarından hiçbir farkları yoktur.

RSS'nin ve BJP'nin kuruluşu ile Hindu Milliyetçiliği'nin kurumsallaşması adına önemli adımlar atılmıştır (Corbridge ve Harriss, 2000, p. 182). Ancak yukarıda ismi zikredilen organizasyonlarla RSS arasındaki ilişki eşitler arasındaki bir ilişki şeklinde değildir, tamamıyla ast-üst ilişkisi şeklinde cereyan etmektedir. O yüzden de alt kuruluşların hiçbirinin özgür iradesi veya bir konu üzerinde kendi fikri, düşüncesi, önerisi, çözümü olduğunu düşünmek doğru değildir. RSS bu organizasyonun en tepesindedir ve hepsini yönetmektedir. Bu emir komuta zinciri sonucunda ortaya çıkan militer yapı ve Babri Mescidi'nin yıkılması ile Müslümanlar başta olmak üzere tüm yabancılara meydan okunduğu düşüncesi pek çok Hindu'nun ve Hindu fanatiğin gururunu okşamaktadır. Bunun sonucunda da BJP 1996 yılında Hindistan'ın en büyük partisi haline gelmiştir. Ancak en büyük parti olsa da BJP, 1996 yılında iktidar olamamıştır. Bu isteğine 1998 seçimlerinde kavuşacaktır. Seçime 24 partinin kurduğu **Milli Demokratik**

İttifak-National Democratic Alliance (NDA) cephesinde giren BJP iktidara gelmiştir. Çoğunluğunu bölgesel partiler ve eski Sosyalist George Fernandes gibi Hindistan'da tanınan kişilerin oluşturduğu NDA'da BJP kendi ilkelerinden taviz vermek zorunda kalmış ve Hindutva ile ilgili taleplerini geri plana çekmiştir.²⁴ Ama bununla birlikte iki konudan taviz vermeyeceğini ilan etmiştir. Bu iki konu; Anayasanın gözden geçirilip, revize edilmesi ile Nükleer güç olma ve nükleer silah geliştirerek süper güç olma isteğidir. Bu amaçla yeni Anayasa konusunda çalışacak bir komisyon kurulmuştur ancak BJP kendi içinden bu komisyonunu başına getirebilecek bir kişi çıkaramamıştır. Bunun üzerine eski Hindistan Yüksek Mahkemesi'nin Başyargıncı bu göreve getirilmiştir. Daha baştan iyi bir çıkış yapamayan Komisyon başarısız olmuştur.

Nükleer güç olma konusunda ise BJP idaresindeki Hindistan, 11-13 Mayıs 1998'de Racastan Çölü'nde nükleer silah denemeleri konusundaki uluslararası anlaşmaları ihlal ederek bir dizi silah denemesi yapmıştır. Bu deneme yüzünden bir süre yaptırım tehdidine maruz kalan Hindistan, de facto olarak Nükleer Güçler Kulübü'ne katılmıştır. Fakat bunu yaparken de tüm Güneydoğu Asya bölgesini dünyanın belki de ilk nükleer savaşının eşiğine getirmiştir. Tamamıyla iç politikaya dönük bir hamle olan bu nükleer silah denemelerinden sadece BJP ve RSS lider kadrosunun haberdar olduğu, Savunma Bakanı George Fernandes'in dahi haberinin olmadığı iddia edilmiştir. Bu denemelerde dikkat çeken patlatılan bombaların gücündeki farklılıktır. İlk denemelerin atom bombası olduğunu ifade eden uzmanlar, sonraki denemelerde kullanılan silahların daha güçlü silahlar (**termonükleer silahlar, hidrojen bombası**) olduğunu ilk kuşak silahı yapan ülkenin bunlara sahip olması için en az iki yıllık bir sürenin geçmesi gerektiğini o dönemde ifade etmişlerdir. Buradan çıkan sonuç Hindistan'daki baştaki siyasi idarenin verdiği sözleri yerine getirmek için atom bombası yapma karşılığında bu teknolojiye sahip üçüncü bir ülkeye yeni nesil silahları deneme fırsatı verdiği şeklindedir (Bidwai ve Vanaik, 2002). BJP'nin buradaki amacı oldukça açıktı; bu sayede kendi tabanına mesaj vermiş, onların gururunu okşamıştır.

Sonuç olarak Hindutva ideolojisinin üst kast sistemi ağırlıklı yapılanmasına rağmen zamanla diğer grupları da kendi yanına çekebilmesi başarısını beraberinde getirmiştir.²⁵ Ülkenin nükleer güç kulübüne katılmasının da verdiği güçle de yoluna devam etmektedir.

Sonuç

Sömürge Dönemi tecrübesi olan ülkelerin çoğunda olduğu gibi, 300 yıldan fazla bir süre İngiliz yönetiminde kalan Hindistan'da da bu döneme ve fethedilmiş olmanın yol açtığı psikolojinin sonucunda reaksiyoner ve saldırgan milliyetçi hareketler ortaya çıkmıştır. Panikkar, Chatterjee ve Pandey gibi isimlere göre sömürge dönemi Hindistanı'nda 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan milliyetçi düşünce ve pratikleri toplumsaldan bireysele doğru değişim göstermiştir. Bu hareketler Liah Greenfeld'in ilk baskısını 1992 yılında yapan ***Nationalism: Five Roads to Modernity*** adlı çalışmasında Rus modernleşmesi örneğini kritik ederken ortaya attığı iddialarla benzerlik gösteren bir şekilde fatihlere karşı içten içe bir hınç ve kızgınlık duymaktadır. Ancak bu kızgınlığın muhatabı Müslüman fatihler ve onların alt kıtadaki bakiyesi olan Hindistan Müslümanları'dır. Çünkü Müslümanlar, Hindular arasından çıkan ve İslamiyet'i seçen hainlerdir. Benzer bir düşmanca tutumun İngiliz Sömürge İdaresine gösterilmemesi bu noktada ilginçtir. Hindistan örneğinde bu husumet, Arap dünyasında da olduğu gibi, Batılı sömürgeci güce değil de ondan önceki idareci gruba yöneltilmiştir. Tarih sahnesinden çekildiği için artık kendisini savunma durumunda olmayan ve kolay hedef olabilecek grup seçilmiş, Batı medeniyeti ve onun gücü ile karşı karşıya kalınmamaya çalışılmıştır. Bu sayede de, Hindistan örneğini ele alırsak, Hindu milliyetçileri tarafından eski Hindistan olarak tarif edilen ancak İngiliz sömürge idaresinin hükümranlılık alanı ile birebir örtüşen coğrafyayı meşrulaştırma ve Hindulaştırma çabasındaki çelişki gizlenmeye çalışılmıştır. Ancak Hindutva ideolojisine göre alt kıtadaki Müslüman nüfusu zorla ortaya çıkmıştır. Müslüman idareciler yerel halkın zor kullanarak dinlerini terk etmelerini ve Müslüman olmalarını sağlamıştır. Şimdi bu mürtetlerin eski dinlerine döndürülmesi gerekmektedir (Aquil, 1997-1998, p. 75). Bu noktada da azınlık haklarına karşı çıkmaktadır çünkü azınlık hakları Hindu çıkarlarına, dolayısıyla da ulusal çıkarlara ciddi bir tehdit olarak görülmektedir.

Hindistan Alt Kıtasında ve onun yakın çevresindeki bölgelerde birçok farklı etnik grup ve kültür olması sebebiyle Müslümanlar dışında, ortak bir etnik, kültürel, dini ve linguistik zemin bulmak oldukça zordur. Örneğin alt kıtanın en ucunda yer alan Kerala veya Tamil Nadu eyaletindeki nüfusla Keşmir'de yaşayanlar arasında hiçbir ortak nokta ve ortak bir tarih tecrübesi de yoktur. Bu noktada Hindutva düşüncesi

tarafklarının Benedict Anderson'un kavramsallaştırdığı türde bir hayali cemaat/toplum idealini hayata geçirmeye çalıştıklarını söyleyebiliriz. Ancak Snehi'ye göre Hindutva ideolojisinin özellikle Hindu nüfusun belli bir kısmı arasında homojenleşme sağladığını da yadsımamak gereklidir. Hatta Müslümanlar arasındaki zeminin de çok güvenilir olmadığını 1971 Hindistan-Pakistan Savaşı ve sonrasında da Bangladeş'in bağımsızlığını ilan etmesi göstermiştir. Kendisine İngiliz Sömürge döneminin mirası olarak kalan bu bölgeyi Hindistan Devleti güçle ve Hindu Milliyetçiliğini kullanarak oluşturduğu siyasi elinde tutmaya çalışmaktadır. Bunda da nüfus gücünün etkisiyle başarılı olmaktadır.

Son söz olarak Hindutva, Hindu kültürel hâkimiyeti iddiasının aşırı bir uygulamasıdır. Hindutva düşüncesi aslında seçkinci ve korumacı bir hareket olduğu için Hindu Medeniyeti'nin Altın Çağı söylemi ile Hindistan toplumundaki eşitsizliklerin devamı savunmaktadır. Bu durumun devamı için de Hindu kültürünü kullanmaya çalışmaktadır. Hindutva, kültürel üstünlük ve hâkimiyet adı altında eski ayrıcalık ve farklılıkları canlandırma amacındadır. Bu haliyle de dışlayıcıdır. Ancak, Hindistan konusunda çalışan uzmanlardan olan Paola Bacchetta ve Margaret Power gibi araştırmacıların da çalışmalarında değindikleri üzere, bir Hindutva taraftarı açısından bu düşünce, Hindistan'da birey, vatandaş ve yurtsever olabilmek için tek geçerli seçenektir.

Kaynakça

- Aquil, R. (1997-1998). Conversion in Chisti Sufi literature (13th and 14th Centuries). *Indian Historical Review*, 24(1/2), 70-94.
- Argov, D. (1969). *Moderates and extremists in Indian National Movement*. Kalküta: Asia Publishing House.
- Bacchetta, P. (1996). Hindu nationalist women as ideologues. Kumari Jayawardena ve Malathi de Alwis (Ed.). *Embodied violence: Communalizing women's sexuality in South Asia*. Londra: Zed Books, 126-167.
- Bacchetta, P. ve Power, M. (Ed.). (2002). *Right-Wing women: From conservatives to extremists around the World*. New York: Routledge.
- Banerjee, R. (1999). *Staines' killing: Murder of Australian missionary and his two sons in Orissa Shocks India*. India Today. Erişim:

<https://www.indiatoday.in/magazine/cover-story/story/19990208-staines-killing-murder-of-australian-missionary-and-his-two-sons-in-orissa-shocks-india-780092-1999-02-08>

- Basuğuy, B. (2013). Babürlü İmparatorluğu'nun siyasi tarihi üzerine bir değerlendirme. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(5), 29-48.
- Baxter, C. (1969). *Jana Sangh: A biography of an Indian political party*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Bayly, C. A. (1985). The pre-history of "communalism?", Religious conflict in India, 1700- 1860. *Modern Asian Studies*, 19(2), 177-203.
- BBC News. (2020). L K Advani: The man who scripted the rise of India's BJP. Erişim: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-22837442>
- Bhagavan, M. (2008). Princely states and the Hindu imaginery: Exploring the cartography of Hindu nationalism in colonial India. *The Journal of Asian Studies*, 67(3), 881-915.
- Bhattacharjee, M. (2021). Building a 'hindu rashtra' through 'seva'. *Economic and Political Weekly*, 56(3).
- Bhargava, R. (1996). How not to defend secularism. Bidwai, P., Mukhia H. ve Vanaik, A. (Ed.). (1996). *Religion, religiosity and communalism*. Yeni Delhi: Manohar Publishers, 57-74.
- Bidwai, P. ve Vanaik, A. (2002). *South Asia on a short fuse: Nuclear politics and the future of global disarmament (2. Baskı)*. Yeni Delhi ve Karaçi: Oxford University Press.
- BJP Web Sayfası. (t.y.) Erişim: <http://www.bjp.org/philo.htm>
- Bose, S. ve Jalal, A. (1998). *Modern South Asia: History, culture and political economy*. Londra: Routledge.
- Brass, P. R. (1990). *The politics of India since independence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brass, P. R. ve Vanaik, A. (2002). *Competing nationalisms in South Asia: Essays for Asghar Ali Engineer*. Yeni Delhi: Orient Longman.
- Bryent, E. (2001). *The quest for the origins of Vedic Culture*. Oxford: Oxford University Press.

- Chacko, P. (2019). Marketizing Hindutva: The state, society, and markets in Hindu nationalism. *Modern Asian Studies*, 53(2), 377-410.
- Chakrabarty, D. (2002). *Habitations of modernity: Essays in the wake of subaltern studies*. Chicago: University of Chicago Press.
- Chandra, J. (1959). Âlemgîr's grant to a Brahmin. *JPHS*, 7, 99-100.
- Chandra, U. (2020). The making of a Hindu India. *Aljazeera*. <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/8/24/the-making-of-a-hindu-india>
- Chandra, S. (2015). *Medieval India: From Sultanat to the Mughals*. Yeni Delhi: Har-Anand Publications.
- Chatterjee, P. (1986). *Nationalist thought and the colonial World: A derivative discourse*. Londra: Zed Books.
- Chatterji, A. P. (2004). The biopolitics of Hindu nationalism. *Cultural Dynamics*, 16(2/3), 319-372.
- Chetry, A. T. (2018). Unravelling the myth: Exploring state and religion under aurengzeb. *Global Journal of Archaeology & Anthropology*, 6(3), 48-53.
- Chaturvedi, V. (2003). Vinayak and me: Hindutva and the politics of naming. *Social History*, 28(2), 155-173.
- Copland, I. (2005). *State, community and neighbourhood in princely North India, c. 1900-1950*. New York: Palgrave Macmillan.
- Corbridge, S. ve Harriss, J. (2000). *Reinventing India*. Cambridge: Polity Press.
- Cöhce, S. (1996). Gazneli Mahmud dönemine kadar Hindistan'da Türk varlığı. *Erdem*, 9(27), 123-129.
- Cöhce, S. (2002). Hindistan'da kurulan Türk devletleri. H. C. Güzel vd. (haz.) *Türkler Ansiklopedisi (Cilt 8)*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 689-730.
- Dalmia, V. (1997). *The nationalisation of Hindu traditions: Bharatendu and nineteenth century Banares*. Yeni Delhi: Oxford University Press.
- Dalmia, V. (2003). *Orienting India: European knowledge formation in the eighteenth and nineteenth centuries*. Yeni Delhi: Three Essays Collective.
- Dayalan, D. (2018). Ancient seaports on the Western coast of India: The hub of maritime silk route network. *Acta Via Servica*, 3(2), 49-72.

- Elst, K. (2001a). *The saffron swastika: The notion of Hindu fascism* (Cilt 2). Yeni Delhi: Voice of India.
- Elst, K. (2001b). *Decolonising the Hindu mind, ideological development of Hindu revivalism*. Yeni Delhi: Rupa.
- Golwalkar, M. S. (1939). *We or our nationhood defined*. Nagpur: Bharat Publications.
- Gosh, J. (2020). Hindutva, economic liberalism and the abuse of economic statics in India. *South Asia Multidisciplinary Academic Journal (SAMAJ)*, 24/25.
- Graham, B. D. (1990). *Hindu nationalism and Indian politics: The origins and development of the Jana Sangh*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Greenfeld L. (1992). *Nationalism: Five roads to modernity*. Cambridge: Harvard University Press.
- Hansen, T. B. (1999). *The saffron wave: Democracy and Hindu nationalism in modern India*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Jaffrelot, C. (1996). *The Hindu nationalist movement and Indian politics: 1925 to the 1990s: Strategies of identity-building, implantation and mobilisation*. Yeni Delhi: Viking.
- Jha, S. (2008). *Trade, institutions and religious tolerance: Evidence from India*. Stanford University Graduate School of Business, Research Paper No. 2004. Erişim: <https://www.gsb.stanford.edu/faculty-research/working-papers/trade-institutions-religious-tolerance-evidence-india>
- Jha, D. (2020). *The apostle of hate: Historical records expose the lie that Nathuram Godse left the RS*. Caravan. Erişim: <https://caravanmagazine.in/reportage/historical-record-expose-lie-godse-left-rss>
- Jhingran, S. (1996). Religion and communalism. Bidwai, P., Harbans Mukhia, H. ve Vanaik, A. (Ed.). *Religion, religiosity and communalism*. Yeni Delhi: Manohar Publishers, 75-86.
- Kamat, J. (2000). *Remembering Veer Savarkar*. Erişim: <http://www.kamat.com/kalranga/itihas/vds.htm>
- Kanungo, P. (2008). Hindutva's fury against Christians in Orissa. *Economic and Political Weekly*, 43(37), 16-19.
- Karunakaran, K. P. (1975). *Indian politics from Dadabhai Naraojee to Gandhi*. Yeni Delhi: Gilanjali Prakashan.

- Kinnvall, C. ve Svensson, T. (2010). Hindu nationalism, diaspora politics and nation-building in India. *Australian Journal of International Affairs*, 64(3), 274-292.
- Konukçu, E. (2002). Bâbürlüler: Hindistan'daki Temürlüler. *Türkler ansiklopedisi (Cilt 5)*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 1330-1350.
- Konukçu, E. (1991). Bâbürlüler. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (Cilt 4)*. İstanbul. Diyanet Vakfı Yayınları, 400-404.
- Lewy, G. (1974). *Religion and revolution*. New York: Oxford University Press.
- Madhok, B. (1982). *Rationale of Hindu state*. Yeni Delhi: Indian Book Gallery.
- Mahurkar, U. ve Halarakar, S. (1999). Unprecedented attacks against Churches and Christians in several parts of India reveal violent new game plan of Hindutva's fringe. *India Today*. Erişim: <https://www.indiatoday.in/magazine/nation/story/1999-01-11-unprecedented-attacks-against-churches-and-christians-in-several-parts-of-india-reveal-violent-new-game-plan-of-hindutvas-fringe-779827-1999-01-11>
- Malik, Y. K. ve Singh, V. B. (1994). *Hindu nationalists in India: The rise of the Bharatiya Janata Party*. Boulder: Westview.
- Mallory, J. P. (1985). *In search of the Indo-Europeans: Language, archaeology and myth*. Londra: Thames and Hudson.
- Mayaram, S. (1997). *Resisting regimes: Myth, memory and the shaping of a Muslim identity*. Yeni Delhi: Oxford University Press.
- Metcalf, T. (1995). *Ideologies of the raj*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mohammad-Arif, A. ve Naudet, J. (2020). Introduction, academia, scholarship and the challenge of Hindutvaism: Making sense of India's authoritarian turn. *South Asia Multidisciplinary Academic Journal (SAMAJ)*, 24/25.
- Muller, F. M. (1888). *Biographies of words and the home of the Aryas*. Londra: Longmans, Greens and Co.
- Muralidharan, S. (2005). L. K. Advani's Pakistan Yatra: Historical revisionism. *Economic and Political Weekly*, 40(24), 2381-2383.

- Nizami, K. A. (1995). Evrengzâb. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (Cilt 11). İstanbul. Diyanet Vakfı Yayınları, 537-539.
- Nussbaum, M. (2009). The clash within: Democracy, religious violence, and India's future. Cambridge: Belknap Press.
- Pandey, G. (1990). The construction of communalism in Colonial North India. Yeni Delhi: Oxford University Press.
- Panikkar, K. N. (Ed.). (1991). Communalism in India: History, politics and culture. Yeni Delhi: Manohar Books.
- Pattanaik, D. D. (2005). The Swadeshi movement: Culmination of cultural nationalism. Orissa Review, 9-16.
- Prasad, B. (Ed.). (1980). A revolutionary's quest: Selected writings of Jayaprakash Narayan. Yeni Delhi: Oxford University Press.
- PTI. (2021). RSS Chief advocates 'Akhand Bharat', says Pakistan in distress ever since partitioned from India. The Indian Express. Erişim: <https://indianexpress.com/article/india/rss-chief-advocates-akhand-bharat-says-pakistan-in-distress-ever-since-partitioned-from-india-7204680/>
- Raafi, M. (2020). Betrayed: In Jammu, growing regret over support for scrapping of article 370. The Wire. Erişim: <https://thewire.in/rights/jammu-kashmir-amendments-article-370-bjp>
- Rampal, N. (2019). Article 370: Revisiting elections manifestos, BJP's push and Congress's silence. India Today. Erişim: <https://www.indiatoday.in/diu/story/jammu-and-kashmir-article-370-revisiting-election-manifestos-bjp-push-and-congress-silence-1577579-2019-08-05>
- Rızwanullah. (2017). 19. Yüzyılda Hindistan'da Müslümanlar ve Hristiyanlar arasındaki dini tartışmalar (İzharü'l-Hak örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Salik, A. M. (1982). Muslim Sakafet Hindustan me. Lahor: İdara Sakafet-i İslamiye Lahor.
- Samrat. (2021). The Hindutva ideal of Akhand Bharat has held firm but its spatial, chronological extents remain hazy. Firstpost. Erişim: <https://www.firstpost.com/india/the-hindutva-ideal-of-akhand-bharat-has-held-firm-but-its-spatial-chronological-extents-remain-hazy-9313531.html>

- Savarkar, V. D. (1989). *Hindutva*. Yeni Delhi: Bharti Sahitya Sadan.
- Savaş, M. M. (2020). Âlemgir Şah'ın (Evrengzib) Hindu politikaları ve bunun üzerine bir değerlendirme. *Academic Platform Journal of Islamic Research (APJIR)*, 4(3), 291-303.
- Shankar, K. (2019). *The triumph of Indian right: Reasons and ramifications*. Washington: Woodrow Wilson Center, Asia Program.
- Shuja, S. (2005). Indian secularism: Image and reality. *Contemporary Review*, 287(1674), 38-42.
- Sit, M. W. (2019). Hindu nationalism and its impact on Kashmir. *Geopolitical Monitor*. Erişim: <https://www.geopoliticalmonitor.com/hindu-nationalism-and-its-impact-on-kashmir/>
- Snehi, Y. (2003). Hindutva as an ideology of cultural nationalism. *Social Change*, 33(4), 10-24.
- Stefon, M. (2018). Durga. *Encyclopedia Britannica*. Erişim: <https://www.britannica.com/topic/Durga>.
- The Economist. (2005). Is Hindu nationalism tearing itself apart?. Erişim: http://www.economist.com/printedition/displaystory.cfm?story_id=4254416
- Truschke, A. (2020). Hindutva's dangerous rewriting history. *South Asia Multidisciplinary Academic Journal (SAMAJ)*, 24/25.
- Varshney, A. (1991). India, Pakistan, and Kashmir: Antinomies of nationalism. *Asian Survey*, 31(11), 997-1019.
- Varshney, A. (2016). The Bharat Mata Pivot. *Indian Express*. Erişim: <http://indianexpress.com/article/opinion/columns/jnu-sedition-the-bharat-mata-kijai-rss-bjp-nationalism-debate-sedition-narendra-modi/>
- Vishwadeepak. (2021). RSS-BJP despised in Chandranath Basu's birthplace, who coined term 'Hindutva' before Savarkar popularised it. *National Herald*. Erişim: <https://www.nationalheraldindia.com/india/rss-bjp-despised-in-chandranath-basus-birthplace-who-coined-term-hindutva-before-savarkar-popularised-it>
- Yadav, S. (2016). RSS and the idea of Akhand Bharat. *The Indian Express*. Erişim:

<https://indianexpress.com/article/explained/rss-akhand-bharat/>

Extended Abstract

The Hindu ultra-nationalist discourse became well known in an incident that occurred in 1992, when Hindu fanatics demolished the Babri Masjid in the city of Ayodhya. They claimed that the mosque was built in the birthplace of Ram, one of the Hindu gods. This event was the first sign that the problems arising from fanatic and ultra-nationalist groups in India would continue to increase in the near future. Due to these violent events, the discourse of the Bharatiya Janata Party/Indian People's Party, it's the party of extremist Hindu nationalist groups in Indian politics, has attracted the attention of the scholars who work on Indian history, culture and politics. Because of the growing inconvenience in the Indian public they began to take the extremist movements more seriously. With the help of those scholars and their studies in the international relations realm tried to identify the thought feeding that extremist movement and Hindu fanaticism. This thought was Hindutva-Hinduness discourse. Hindutva discourse was first conceptualised by Vinayak Damodar Savarkar in his work called Essentials of Hindutva in 1922. This Hindutva idea, which emerged as a discourse, argues that the main demographic elements of India are the Hindus who hold the majority of the population and the Hindu nation formed by them. This idea, which marginalises, alienates and excludes minorities and other groups in the country, frequently refers to a Hindu Golden Age as a starting point to itself, which is claimed to have existed in Antiquity. This Golden Age was interrupted by Muslim conquerors coming from the north. Hindu nationalist circles were furious and had hatred against the conquerors. However, the addressee of this anger is Muslim conquerors and the Muslims of India, their remnant in the subcontinent. That's why Hindutva adherents are not allowed those outsiders to exist and disrupt the Indian culture. After the end of the British colonial rule, Christians also experience the same attitude.

The announcer of the Hindutva supporters in the political realm, Hindu Nationalist Party Bharatiya Janata Sangh-BJS remained a marginal party until the Congress Party suffered a great blow in the 1967 elections due to the party's wrong economic policies. One of the most important reasons for this blow was India's defeat in the border war with China in 1962.

The Indian society was greatly disappointed with this defeat, and in the 1966-1967 elections, the Congress Party lost too many votes. As a result, the number of members in the lower house of the Indian Parliament decreased from 200 to 50. But BJS has been seriously injured by the **Lean Left** Policy implemented by Indira Gandhi in these years. Within the context of this new policy, Gandhi nationalised the banks in the country and put into effect the programs she called **Gharibi Hatao (Eliminate Poverty!)** to combat widespread poverty in the country in 1971. These policies of Gandhi caused a significant vote shift in the BJS political base. However, Gandhi's declaration of a State of Emergency in 1975 to quell the unrest in the country provided the opportunity for BJS to get back the lost votes again. The arrest and imprisonment of the leaders of the Jana Sangh, along with all other political party leaders, helped them to legitimate their position in the Indian political life and received equal treatment with the other political parties.

As a result, Hindutva is an extreme application of the Hindu cultural dominance claims in India. Since Hindutva discourse is actually an elitist and conservative movement in nature, it advocates the continuation of inequalities in Indian society with the discourse of the Golden Age of Hindu Civilization. For the continuation of that privileges, it tries to use the Hindu culture as a spearhead. Hindutva aims to revive old privileges and differences under the name of cultural superiority and dominance. As such, it is exclusionary. However, according to some Hindutva supporters, this idea is the only viable option to be an individual, citizen and patriot in India. As a result, despite the fact that the Hindutva ideology is predominantly an upper caste system that despises Muslims, Christians and others. But it has brought its success to attract moderate Hindu groups over time. It continues on its way with the momentum derived from the country's participation in the league of the nuclear powers.

¹ “Savarkar'dan önce Bengalli yazar Chandranath Basu'nun Hindutva terimini kullandığı yönünde görüşler bulunmaktadır” (Vishwadeepak, 2021).

² “Hindutva düşüncesi, antik çağlardaki ileri ve müreffeh Hindistan hayalini yüceltir” (Snehi, 2003, p. 16).

³ Tanrıça Durga. (Sanskritçe Erişilemez). Hinduizm'deki ana tanrıçalardan biridir. Devi veya Shakti adıyla da bilinir (Stefon, 2018).

⁴ “Lala Lajpat Rai'ye göre mevcut Hindu Milliyetçiliği'nin fikri temelleri Veda Düşüncesi'ne dayanmaktadır” (Pattanaik, 2005, pp. 11-12).

⁵ Vinayak Damodar Savarkar, *Hindutva*, Bharti Sahitya Sadan, Yeni Delhi 1989.

“Hindistan siyasetindeki aşırılık Hindu gündelik hayatının Batılılaşması tehdidine karşı bir tepkidir. Onlara göre Hristiyanlar ve vd. Hindu dinine yöneltmiş ciddi tehditlerdir” (Pattanaik, 2005, p. 11).

“Hindutva taraftarlarına göre Hinduizm geçmişte olduğu gibi günümüzde de büyük tehdit altındadır. Bu tehdidin kaynağı ise Hristiyanlar, Müslümanlar ve Şuursuz Hindulardır. Özellikle de Müslümanlar, Hindistan’ı Dar’ül İslam yapmak isteyen yabancılardır” (Snehi, 2003, p. 16).

⁶ “Hilafet Hareketi, Osmanlı İmparatorluğu’nun toprakları işgal edildikten sonra bu işgale ve sömürgeciliğe karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra Gandhi’nin hareketi ile birleşmiştir ama bu birliktelik fazla uzun sürmemiştir. İki hareket, ortaya çıkan görüş ayrılıkları üzerine 1922’de yollarını ayırmıştır. Ama buna rağmen Hilafet Hareketi 1920-1930’ların Hindistan’ının siyasi hayatında önemli bir rol oynamıştır. Bunun sonucundaysa büyük ölçekli bir Hindu tedhiş hareketi tepki olarak ortaya çıkmıştır” (Bose ve Jalal, 1998, p. 142).

⁷ “RSS, üst kastlara mensup Hindular tarafından kurulmuştur. Motivasyon kaynakları, kendilerine toplumda ve yönetimde ayrıcalıklı bir konum sağlayan bu sisteminin yeniden resmen canlandırılmasıdır. Bu seçkin kast üyelerine 1920’li yıllarda Hindistan’ın kuzey ve batı bölgelerindeki şehirlerde yaşayan, siyasi ve iktisadi statüleri ülke siyasetinde aktif olmaya başlayan Brahman kökenli olmayan gruplarca tehdit edilen orta sınıfa mensup beyaz yakalı Hindularca da desteklenmiştir” (Chacko, 2019, p. 385; Mohammed-Arif ve Naudet, 2020, p. 2; Bhagavan, 2008, p. 885).

⁸ Bu duruma örnek olarak Gurulu’lar verilebilir. Hindutva tarihçilerine göre Gurulu’lar Hindistan’ın kuzeybatı sınır bölgesini harabeye çevirmişlerdir. Buradan da Hindistan içlerine yönelmişlerdir. Bu seferler sırasında Hindu tapınakları tahrip edilmiş, putları da yıkılmıştır. İndus Nehri’nin güneyine geçen Gurulu’lar sayıca fazla değildir ancak oldukça agresiftirler ve sayısı azlıklarını bu saldırganlıkları ile telafi etmektedirler. İslam’ın alt kıtada yayılması bu saldırılar sayesinde olmuştur (Snehi, 2003, pp. 10-11).

⁹ Y. Snehi bu noktada çalışmasında Hindu ırkı (Hindu Jeti) tabirini bahsetmektedir. Bu tabiri M. S. Golwalkar’ın çalışmalarında kullanmıştır ve Hindutva taraftarlarınınca da kabul görmüş ve sıklıkla kullanılan bir tabirdir.

¹⁰ Taraflar arasındaki bu ticari bağlantının çok daha eski tarihlerden beri var olduğu yönünde iddialar da mevcuttur (Dayalan, 2018, pp. 49-72).

¹¹ “RSS ikinci başkanıdır. Bu görevini 1940’da başladı ve 1973’te ölene kadar da sürdürdü. Hitler hayranı idi. Lakabı “Guruji-Guru”dur” (Elst, 2001a, p. 117; Kamat, 2000).

¹² “Deendayal Upadhyaya, RSS üyesidir ve Jana Sangh’ın Genel Sekreterliğini yapmıştır. Bileşik Hümanizm felsefesi RSS içinde taraftar toplamıştır ve 1965 yılından sonra Jana Sangh’ta da etkili olmuştur. Buradan da BJP’ye geçmiş ve bu siyasi partinin temel felsefesi haline gelmiştir” (Chacko, 2019, p. 385).

¹³ “BJP’nin siyasi selefi olan Bharatiya Jana Sang, Dr. Shyama Prasad Mookerjee tarafından kurulduğu 1951 yılı ile 1977 yılları arasında kalan dönemde yapılan seçimlerde önemli bir başarı elde edememiştir” (Snehi, 2003, p. 16; Graham, 1990; Baxter, 1969).

¹⁴ “Savarkar ilk Hindutva ideoloğu olsa da, görüşleri daha sonra Golwalkar tarafından düzenlenmiş ve RSS ideolojisinin temeli haline gelmiştir” (Snehi, 2003, p. 15).

¹⁵ “Hindutva taraftarlarının tarih anlatıları ile tarihi yorumlama şekilleri Hinduizm’in ve Hinduların tehdit altında olduğu iddiasını desteklemekte

yaygın olarak kullandıkları yollardan biridir” (Snehi, 2003, p. 11; Dalmia, 1997; Dalmia, 2003; Chakrabarty, 2002).

¹⁶ Pitribhumi.

¹⁷ Punyabhumi.

¹⁸ “Hint-İran veya Hint-Ari Göç Teorisi: Bu teori Hint-Avrupa dillerini konuşan grupların Hint Alt Kıtasına M.Ö. 2000’li yıllarda göç ettiği iddia eder. Linguistik, arkeolojik ve kültürel kanıtlara göre, pek çok bilim adamı Hint-Avrupa dilini konuşan grupların Hindistan’a Orta Asya’daki Hint-İran kültürünün çökmesinden sonra geldiklerini iddia ederler. Yine bu grupların İndus Vadisi medeniyeti ile etkileşimi sonucunda Veda Medeniyeti’nin ortaya çıktığı da iddialar arasındadır” (Mallory, 1985).

“...Aryan istilası Hindistan’a dil transferi için bir vasıta olmuştur. Max Muller bu olayın M.Ö. 2000-1500 yılları arasında olduğu iddiasındadır ve iddiası da pek çok bilim adamınca da desteklenmekte ve kabul görmektedir” (Muller, 1888; Bryent, 2001, p. 190).

¹⁹ “Bağımsızlık sonrası dönemde Hindu milliyetçileri toplumsal/dini temelli bir milliyetçilik düşüncesi geliştirmişlerdir” (Jhingran, 1996, pp. 75-86).

²⁰ “BJS, Janata Partisi’ni kurmak için Bharatiya Lok Dal, Kongre örgütü ve Sosyalist Parti ile işbirliğine gitmiştir” (Shankar, 2019, p. 9).

²¹ “Sangh Parivar, Hinduizm’in düşmanları ile mücadele için kurulmuş ve bu düşmanlara karşı önemli bir araç olarak kullanılmıştır. RSS, BJP, Bajrang Dal, Durga Vahini, Sewa Bharati Sang Parivar adı altında birleşmiştir. Sang Parivar, Sang Ailesi demektir. Sang Parivar, Müslümanlara karşı şiddeti Kutsal Savaş (*Dharma Yudha*) adı altında meşrulaştırmaya çalışmaktadır” (Snehi, 2003, p. 16; Mohammad-Arif ve Naudet, 2020, p. 2).

²² “Astutosh Varshney, günümüzdeki BJP politikalarının temelinde Hindistan’da kültürel değişim olmasının gerektiği düşüncesi olduğunu iddia etmektedir” (Varshney, 2016).

²³ 1927 yılında şu an Pakistan’ın başkenti olan Karaçi’de doğan Advani, BJP’nin Hindistan siyasetinde bir yer kazanmasında etkili olan kişilerden birisi olarak kabul edilmektedir. İyi bir teşkilatçı olarak tarif edilmektedir. 1984 yılındaki seçimlerde Parlamento’ya iki temsilci gönderebilen partisini 15 yıl sonra iktidara taşımıştır. Atal Behari Vajpayee’nin Başbakan Yardımcısı olarak görev yapan Advani, 2004 yılındaki seçim yenilgisinden sonra parti yönetimine geri dönmüş ve genç seçmene ulaşmalarını sağlayacak bir parti programı geliştirmeye çalışmıştır. Ancak girişimleri 2009 yılındaki seçimleri de kaybetmelerini önleyememiş ve Kongre Partisi yeniden Hindistan’da iktidara gelmiştir. Adını 1992 yılındaki Ayodhya olayları ile duyurmuştur (BBC, 2020, Muralidharan, 2005, pp. 2381-2383).

²⁴ Bu kapsamda BJP Hindutva’nın Kültürel bir Milliyetçilik olduğu söylemini ortaya atmıştır. Bkz. BJP Web sayfası. (t.y.). Erişim: <http://www.bjp.org/philo.htm>

²⁵ Bu grupları kendi yanına çekmesini sağlayan yaklaşıma Golwalkar Programı adı verilir. Golwalkar Programı’nın özünü sistematik bir şekilde modern-liberal fikirlerin eleştirilmesi, tüm demokratik kurumların zayıflatılması için çalışılması, azınlıkların siyaset dışına itilmesi için şiddetin yaygın olarak kullanılması oluşturur. 2002 yılında Gujarat’ta yaşanan olaylarda 2000’den fazla Müslüman’ın BJP lideri Narendra Modi önderliğindeki militanlarca öldürülmesi bu programın sahadaki uygulamasına iyi bir örnektir.

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Güç Dengelerindeki Değişimin Uluslararası Sistem Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi: ABD ve Çin Rekabeti Üzerine Bir Analiz

The Transforming Effect of Change in the Balance of Power on the International System: An Analysis on the US-China Competition

**Seda Gözde Tokath
&
Sinem Kocamaz**

India and Iran Relations under the Shadow of Global Politics: A Brief Historical Overview

Küresel Siyasetin Gölgesinde Hindistan ve İran İlişkileri: Kısa Tarihsel Bir Bakış

Mukhtar Ahmad Bhat

Temel İnsan İhtiyaçları Teorisi ve Şili'deki Mapuçe Çatışması

The Mapuche Conflict in Chile within the Framework of Basic Human Needs Theory

**Sedat Taşkiran
&
Sezai Özçelik**

Hindistan'da Hindutva Söylemi'nin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Emergence and Evolution of the Hindutva Discourse in India

Mehmet Erkan Kulhoğlu